

**ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՀՐԱՄԱՆԸ ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՈՒՀԵՐԻ
2004 Թ. ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ ԵՎ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Գլխավոր տեղեկություն

Համար	N 224-Ն
Տիպ	Հրաման
Ակտի տիպ	Հիմնական ակտ (15.05.2004-մինչ օրս)
Կարգավիճակ	Գործում է
Սկզբնաղբյուր	ՀՀԳՏ 2004.05.05/11(159) Հոդ.141
Ընդունող մարմին	Կրթության և գիտության նախարար
Ընդունման ամսաթիվ	21.04.2004
Ստորագրող մարմին	Կրթության և գիտության նախարար
Ստորագրման ամսաթիվ	21.04.2004
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ	15.05.2004

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

21 ապրիլի 2004 թ.
ք. Երևան

N 224-Ն

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

**ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՈՒՀԵՐԻ 2004 Թ. ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ ԵՎ
ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հայաստանի Հանրապետության պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների 2004 թվականի ընդունելությունը կազմակերպված անցկացնելու նպատակով

Հրամայում եմ՝

1. Հաստատել ՀՀ պետական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների առկա ուսուցման 2004 թվականի ընդունելության առարկայական ծրագրերը և գիտելիքների գնահատման չափանիշները:

2. Մասնագիտական կրթության վարչությանը (պետ՝ Ռ. Գասպարյան), օրենսդրության և իրավաբանական վարչությանը (պետ՝ Մ. Գրիգորյան). սահմանված կարգով 2004 թ. ընդունելության առարկայական ծրագրերը և գիտելիքների գնահատման չափանիշները ներկայացնել ՀՀ արդարադատության նախարարություն՝ պետական գրանցման:

3. Սույն հրամանի կատարման վերահսկողությունը հանձնարարել նախարարի տեղակալ Ա. Ավետիսյանին:

Նախարար

Ս. Երիցյան

Մ Ա Թ Ե Մ Ա Տ Ի Կ Ա

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Թվաբանություն, հանրահաշիվ և անալիզի հիմունքներ

Բնական թվեր (**N**), գործողություններ դրանց հետ: Պարզ և բաղադրյալ թվեր, ամենափոքր ընդհանուր բազմապատիկ, ամենամեծ ընդհանուր բաժանարար, դրանք գտնելու եղանակները: 2, 3, 5, 9, 10 թվերի վրա բաժանելիության հայտանիշները:

Ամբողջ թվեր (**Z**) և ռացիոնալ թվեր (**Q**), գործողություններ դրանց հետ: Ռացիոնալ թվերի համեմատումը: Թվի մասը և տոկոսը:

Իրական թվեր (**R**): Թվային առանցք, թվային միջակայքեր: Իրական թվի հակադիրը և բացարձակ արժեքը (մոդուլը), դրանց երկրաչափական իմաստները: Մեծություններ, դրանց չափման միավորները: Երկարության, մակերեսի, ծավալի, զանգվածի և ժամանակի մի միավորը մեկ այլ միավորով արտահայտելը: Համեմատականություններ, ուղիղ և հակադարձ համեմատականություններ:

Բնական, ամբողջ և ռացիոնալ ցուցիչով աստիճաններ: Իրական թվի աստիճանի արմատը, արմատների հետ գործողությունները և դրանց հատկությունները: Կրճատ բազմապատկման բանաձևերը:

Թվային արտահայտություններ, հանրահաշվական արտահայտություններ, գործողություններ դրանց հետ: Նույնություններ:

Մեկ փոփոխականով բազմանդամ, դրա աստիճանը և արմատը: Գործողություններ բազմանդամների հետ:

Հավասարումներ: Հավասարման արմատը, լուծումների բազմությունը: Համարժեք հավասարումներ: Հավասարումների համակարգեր: Գծային հավասարում: Քառակուսային հավասարում և դրա արմատների բանաձևը: Վիետի ուղիղ և հակադարձ թեորեմները: Քառակուսայինի բերվող հավասարումներ: Քառակուսային եռանդամ, քառակուսային եռանդամի վերլուծումը գծային արտադրիչների:

Անհավասարություններ, դրանց հատկությունները: Անհավասարումներ: Անհավասարման լուծումները: Միջակայքերի եղանակը: Համարժեք անհավասարումներ: Անհավասարումների համակարգեր:

Հաջորդականություններ: Թվաբանական պրոգրեսիա, դրա բնութագրիչ հատկությունը, ուղի անդամի և առաջին n անդամների գումարի բանաձևերը: Երկրաչափական պրոգրեսիա,

դրա բնութագրիչ հատկությունը, ուրդ անդամի և առաջին ո անդամների գումարի բանաձևերը: Թվաբանական միջին և երկրաչափական միջին: Անվերջ նվազող երկրաչափական պրոգրեսիայի անդամների գումարի բանաձևը: Խնդիրներ թվաբանական և երկրաչափական պրոգրեսիաների վերաբերյալ:

Ֆունկցիայի գաղափարը: Ֆունկցիայի որոշման տիրույթը և արժեքների բազմությունը: Ֆունկցիայի գրաֆիկը: Աճող, նվազող, զույգ, կենտ և պարբերական ֆունկցիաներ:

$y=ax+b$, $y=ax^2+bx+c$, $y=k/x$, $y=ax^3$, $y=\sqrt{x}$ ֆունկցիաների հատկություններն ու գրաֆիկները:

$y=\sin x$, $y=\cos x$, $y=\operatorname{tg} x$, $y=\operatorname{ctg} x$ եռանկյունաչափական ֆունկցիաների հատկությունները և գրաֆիկները: Առնչություններ միևնույն արգումենտի եռանկյունաչափական ֆունկցիաների միջև: Բերման բանաձևերը: Երկու անկյունների գումարի (տարբերության) սինուսի, կոսինուսի և տանգենսի բանաձևերը: Կրկնակի և կես անկյան եռանկյունաչափական ֆունկցիաների բանաձևերը: $\sin a \pm \sin b$ և $\cos a \pm \cos b$ արտահայտությունների ձևափոխությունը արտադրյալի: $\sin a \sin b$, $\cos a \cos b$, $\sin a \cos b$ արտահայտությունների ձևափոխությունը գումարի: a թվի արկսինուսը, արկկոսինուսը, արկտանգենսը, արկկոտանգենսը: $\sin x=a$, $\cos x=a$, $\operatorname{tg} x=a$, $\operatorname{ctg} x=a$ հավասարումների լուծումները:

Աստիճանային ($y=x^n$, $n \in \mathbb{Z}$), ցուցչային ($y=a^x$, $a>0$, $a \neq 1$) և լոգարիթմական ($y=\log_a x$, $a>0$, $a \neq 1$) ֆունկցիաների հատկությունները և գրաֆիկները: Տասնորդական և բնական հիմքով լոգարիթմներ: Արտադրյալի, քանորդի և աստիճանի լոգարիթմների բանաձևերը: Մի հիմքով լոգարիթմից մեկ այլ հիմքով լոգարիթմի անցնելու բանաձևը: Բազմանդամների, փոփոխականներ պարունակող կոտորակների, ինչպես նաև աստիճանային, ցուցչային, լոգարիթմական և եռանկյունաչափական ֆունկցիաներ պարունակող արտահայտությունների նույնական ձևափոխությունները: Իռացիոնալ, ցուցչային, լոգարիթմական, եռանկյունաչափական, բացարձակ արժեքներ և պարամետրեր պարունակող հավասարումների, անհավասարումների և դրանց համակարգերի լուծումները:

Հավասարումներ կամ հավասարումների համակարգեր կազմելու միջոցով խնդիրների լուծումը:

Ածանցյալ: Ածանցյալի երկրաչափական իմաստը: Ֆունկցիայի գրաֆիկի շոշափողի հավասարումը: $y=x^n$ ($n \in \mathbb{Z}$), $y=ax$ ($a>0$, $a \neq 1$), $y=\log_a x$ ($a>0$, $a \neq 1$), $y=\sin x$, $y=\cos x$, $y=\operatorname{tg} x$ ֆունկցիաների ածանցյալները: Երկու ֆունկցիաների գումարի, արտադրյալի և քանորդի ածանցյալները: $f=(kx+b)$ տեսքի բարդ ֆունկցիայի ածանցման կանոնը:

Միջակայքում ֆունկցիայի աճման (նվազման) բավարար պայմանը: Ֆունկցիայի էքստրեմումի գաղափարը: Էքստրեմումի անհրաժեշտ պայմանը: Էքստրեմումի բավարար պայմանը: Ֆունկցիայի մեծագույն և փոքրագույն արժեքները: Ածանցյալի գաղափարի օգտագործումը ֆունկցիայի աճումը, նվազումը, էքստրեմումները հետազոտելիս և ֆունկցիայի գրաֆիկը կառուցելիս: Ածանցյալի կիրառությամբ խնդիրների լուծումը:

Երկրաչափություն

Ուղիղ, ճառագայթ, հատված և դրա երկարությունը: Հատվածի միջնուղղահայացը: Անկյուն, դրա աստիճանային մեծությունը: Սուր, ուղիղ, բութ և փոփած անկյուններ: Կից և հակադիր անկյուններ: Անկյան կիսորդը և դրա հատկությունը:

Չուղահեռ և ուղղահայաց ուղիղներ: Ուղիղների զուգահեռության հայտանիշները:

Եռանկյուն: Եռանկյան միջնագիծ, կիսորդ, բարձրություն և միջին գիծ: Եռանկյան ներքին անկյունների գումարը: Եռանկյան արտաքին անկյունը, դրա հատկությունները:

Եռանկյունների հավասարության հայտանիշները: Հավասարասրուն, հավասարակողմ եռանկյուն: Ուղղանկյուն եռանկյունների հավասարության հայտանիշները: Թալեսի թեորեմը:

Պյութագորասի ուղիղ և հակադարձ թեորեմները: Առնչություններ ուղղանկյուն եռանկյան կողմերի և անկյունների միջև: Ուղղանկյուն եռանկյան ներքնաձիգին տարված բարձրության հատկությունը: Համեմատական հատվածներ ուղղանկյուն եռանկյան մեջ: Եռանկյան կիսորդի հատկությունը: Միևնույն թեորեմը: Կոսինուսների թեորեմը: Եռանկյունների լուծումը:

Քառանկյուն, զուգահեռագիծ, ուղղանկյուն, շեղանկյուն, քառակուսի, սեղան: Չուղահեռագիծ, ուղղանկյան, շեղանկյան հատկությունները: Սեղանի միջին գծի հատկությունը:

Շրջանագիծ և շրջան: Կենտրոն, լար, տրամագիծ, շառավիղ: Հատվող լարերի հատկությունը: Շրջանագծի աղեղ և շրջափող: Շրջանագծի հատողի և շոշափողի հատկությունը: Սեկտոր և սեգմենտ: Շրջանագծի և դրա աղեղի երկարությունները, p թիվը:

Անկյան ռադիանային չափը: Կենտրոնային անկյուն: Ներգծյալ անկյուն և դրա չափը: Եռանկյան ներգծյալ և արտագծյալ շրջանագծեր: Քառանկյանը շրջանագիծ ներգծելու և արտագծելու պայմանները:

Բազմանկյուն, դրա կողմերը, գագաթները, անկյունները, անկյունագծերը, պարագիծը: Ուռուցիկ բազմանկյուն, դրա անկյունների գումարը: Ներգծյալ և արտագծյալ բազմանկյուններ: Կանոնավոր բազմանկյուններ: Կանոնավոր բազմանկյան կողմի երկարության արտահայտումը արտագծյալ և ներգծյալ շրջանագծերի շառավիղների միջոցով:

Բազմանկյան մակերեսը, մակերեսի հատկությունները: Եռանկյան, ուղղանկյան, զուգահեռագծի, շեղանկյան, քառակուսու և սեղանի մակերեսների բանաձևերը: Կանոնավոր բազմանկյան մակերեսի, նրա կողմերի, արտագծյալ և ներգծյալ շրջանագծերի շառավիղների

հաշվման բանաձևերը: Շրջանի և սեկտորի մակերեսների բանաձևերը:

Համաչափություն կետի (կենտրոնի), ուղղի (առանցքի), հարթության նկատմամբ, զուգահեռ տեղափոխություն, պտույտ: Նմանություն, դրա գործակիցը: Նման պատկերներ, դրանց մակերեսների և գծային տարրերի հարաբերությունները: Եռանկյունների նմանության հայտանիշները:

Հարթություն, հարթությունների զուգահեռությունը: Ուղղի և հարթության զուգահեռությունը, ուղղահայացությունը: Տրված կետից հարթությանը տարված ուղղահայաց և թեք, թեքի պրոյեկցիան: Երեք ուղղահայացների մասին թեորեմը: Հարթությունների ուղղահայացությունը: Հարթությունների զուգահեռության և ուղղահայացության հայտանիշները: Ուղիղների կազմած անկյունը: Ուղղի և հարթության կազմած անկյունը: Երկու հարթությունների կազմած անկյունը (երկնիստ անկյուն), դրա գծային անկյունը: Հարթ պատկերի ուղղանկյուն պրոյեկցիան: Երկու կետերի հեռավորությունը, կետի հեռավորությունը ուղղից և հարթությունից, երկու զուգահեռ ուղիղների հեռավորությունը, ուղղի հեռավորությունը դրան զուգահեռ հարթությունից, երկու զուգահեռ հարթությունների հեռավորությունը:

Բազմանիստեր, դրանց գագաթները, կողերը, նիստերը և անկյունագծերը: Ուղիղ և թեք պրիզմա (հատվածակողմ): Կանոնավոր պրիզմա: Չուգահեռանիստ, դրա հատկությունները: Ուղղանկյունանիստ, դրա հատկությունները: Խորանարդ: Բուրգ, դրա հիմքը, գագաթը, բարձրությունը, կողմնային կողերը և կողմնային նիստերը: Կանոնավոր բուրգ, դրա հարթագիծը: Հատած բուրգ:

Պտտման մարմիններ: Գլան, դրա հիմքերը, բարձրությունը և առանցքը: Կոն, դրա գագաթը, հիմքը, ծնորդը, բարձրությունը, առանցքը: Հատած կոն: Գունդ, դրա կենտրոնը, տրամագիծը: Գնդի հարթ հատույթների հատկությունները: Գնդի մեծ շրջանը և շրջանագիծը:

Բազմանիստերի և պտտման մարմինների մակերևույթները, հարթ հատույթները: Գնդային մակերևույթ (սֆերա): Գնդային մակերևույթի շոշափող հարթություն: Պտտման մարմիններին ներգծած և արտագծած բազմանիստեր: Պրիզմայի, բուրգի, հատած բուրգի, գլանի, կոնի, հատած կոնի կողմնային և լրիվ մակերևույթների մակերեսների և ծավալների բանաձևերը: Գնդային մակերևույթի մակերեսի և գնդի ծավալի բանաձևերը:

Գրականություն

1. Վ. Հովհաննիսյան և ուրիշներ, *Մաթեմատիկա 1,2,3, «Արևիկ», 2001 թ.*
2. Բ. Նահապետյան, Ա. Աբրահամյան, *Մաթեմատիկա 4,5, «Մակ-Արմենիա», 2000 թ.*
3. Հ. Միքայելյան, *Հանրահաշիվ 6,7,8 և լրացուցիչ խնդիրներ. 6-րդ դասարան, «Հայ Էդիթ», 2000 թ.*
4. Գ. Գևորգյան, Ա. Սահակյան, *Հանրահաշիվ և մաթեմատիկական անալիզի տարրեր 9,10, «Էդիթ Պրինտ», 2001 թ.*
5. Լ. Աթանասյան և ուրիշներ, *Երկրաչափություն 6,7,8, «Աստղիկ-59», 2000 թ., Երկրաչափություն 9,10, «Աստղիկ գրատուն», 2001 թ.*

ԳՐԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԱՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Հարցատոմսի յուրաքանչյուր խնդրի լուծում գնահատվում է մյուսներից անկախ սևագրությունը չի ստուգվում և չի գնահատվում:
Յուրաքանչյուր խնդիր գնահատվում է 0; 0,5; 1; 1,5; 2; 2,5 միավորով:
Խնդիրը գնահատվում է 2,5 միավոր, եթե ստացվել է ճիշտ պատասխան և բոլոր քայլերը հիմնավորված են: Ըստ Էության լուծված խնդիրը գնահատվում է մեկ միավորից ոչ պակաս: Թույլ տրված սխալների համար 2,5 միավորից հանվում է.
ա) խնդրի Էության վրա չազդող թվաբանական սխալի համար հանվում է 0,5 միավոր,
բ) տրամաբանական սխալի համար հանվում է 0,5 կամ 1 միավոր (կախված նրա դերից),
գ) բանաձևի սխալի համար հանվում է 0,5 միավոր, նույն խնդրում 1-ից ոչ ավելի միավոր:
Խնդիրը կարող է գնահատվել մինչև 1 միավոր, եթե այն ըստ Էության լուծված չէ, բայց լուծման ուղղագրությամբ կատարված են ճիշտ քայլեր:

Նմուշ 1

1. Գտնել f ֆունկցիայի գրաֆիկին նրա x_0 արագիս ունեցող կետում տարված շոշափողի հավասարումը.

$$1) f(x) = 2x - 1/x, x = -1:$$

2. Քառակուսային եռանդամից անջատել լրիվ քառակուսին.

$$7 - 4x^2 + x:$$

3. Գտեք i կողմնային կող ունեցող կանոնավոր եռանկյուն բուրգի ծավալը, եթե կողմնային կողը հիմքի հարթության հետ կազմում է j անկյուն:

4. Հաշվել արտահայտության արժեքը.

$$\frac{6\cos 10^\circ - \sin 460^\circ}{\cos 170^\circ} :$$

5. Լուծել անհավասարումը:

$$\log_2 x + 11 \leq \frac{20}{2 - \log_8 x} :$$

6. Դահլիճի շարքերի թիվը 5-ով ավելի է յուրաքանչյուր շարքում եղած տեղերի թվից: Երբ յուրաքանչյուր շարքում տեղերի թիվը մեծացրին 5-ով և ավելացրին ևս 4 շարք, դահլիճում եղավ 1020 տեղ: Սկզբում քանիև տեղ կար դահլիճում:

7. Գտնել k պարամետրի այն արժեքները, որոնց դեպքում

$$x^2 - (3k+1)x + k + 2 = 0:$$

հավասարումն ունի երկու արմատ, որոնք մեծ են 1-ից:

8. Ուղղանկյուն եռանկյան էջերը հավասար են 3 սմ և 4 սմ: Ներքնաձիգի և փոքր էջի միջնակետերով անցնող շրջանագիծը շոշափում է մեծ էջը: Որոշեք շրջանագծի այն լարի երկարությունը, որն ընկած է ներքնաձիգն ընդգրկող ուղղի վրա:

Ն մ ու 2

1. $x^2 - px - 6 = 0$ հավասարման արմատներից մեկը 2-ն է: Գտեք p -ն:

2. $a_1, a_2, \dots, a_n, \dots$ թվաբանական պրոգրեսիայում $a_6 = 2$, $a_2 + a_5 = 5$: Գտնել S_{10} -ը:

3. Գտեք շեղանկյանը ներգծած շրջանագծի երկարությունը, եթե շեղանկյան անկյունագծերը հավասար են 6 սմ և 8 սմ:

4. Սայլի առջևի անիվի շրջանագծի երկարությունը 3 մ է, իսկ հետևի անիվինը՝ 3,1 մ է: Քանի մետրի վրա առջևի անիվը հետևի անիվից 1 պտույտ ավելի կկատարի:

5. Լուծել անհավասարումը.

$$\sqrt{5+x} + \sqrt{2+x} < \sqrt{8-x} :$$

6. Լուծել հավասարումը.

$$\cos 2x = 2 - 2\sqrt{3} \cos x \sin x:$$

7. Լուծել հավասարումը.

$$4^{\log_2^2 x} + x^{\log_4 x} = 8:$$

8. Ուղիղ պրիզմայի հիմքը զուգահեռագիծ է: Հիմքերից մեկի a կողմով և մյուս հիմքի՝ դրան հանդիպակաց կողմով տարված է հատույթ, որը հիմքի հարթության հետ կազմում է b անկյուն: Այդ հատույթի մակերեսը Q է: Գտեք տրված պրիզմայի ծավալը:

Ֆ Ի 2 Ի Կ Ա

2004 Թ. ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՖԻԶԻԿԱՅԻ ԾՐԱԳԻՐ

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐ

1. Ստորև ներկայացված է ընդունելության քննությունների ֆիզիկայի ծրագրով պահանջվող լրիվ նյութը, որից կընտրվեն քննական տոմսերի տեսական հարցերը:

2. Ծրագրի հարցերի տրոհումը ենթահարցերի համապատասխանեցված է ՀՀ միջնակարգ դպրոցներում օգտագործվող «Ֆիզիկա-9» (Ա. Կիրակոսյան, Ա. Մամյան, Երևան, Լույս, 2000) և «Ֆիզիկա-10» (Գ. Մելիքյան, Ռ. Գաբրիելյան, Երևան, Լույս, 2000) դասագրքերում շարադրված նյութին:

3. Տեստային հարցերի բանկում, բացի «Ֆիզիկա. հարցերի և առաջադրանքների ժողովածու»-ից (Է. Մ. Ղազարյան և ուրիշներ, Երևան, Միտք, 1998), կներառվեն նաև «Ֆիզիկա-9» և «Ֆիզիկա-10» դասագրքերում բերված հարցերը:

4. «Ստատիկայի տարրերը» և «Հարաբերականության տեսության տարրերը» թեմաների

հարցերը քննական տոմսերում կներառվեն միայն տեստային հարցերի և խնդիրների ձևով:

5. Քննական տոմսերի խնդիրների բանկը կազմում են՝ «Ֆիզիկայի խնդիրների ժողովածու բուհ ընդունվողների համար» (Ռ. Ավագյան և ուրիշներ, Երևան, Լույս, 1996) խնդրագիրքը և «Ֆիզիկայի խնդիրների և հարցերի ժողովածու, 9-10 դաս.» (Ռ. Ա. Հովհաննիսյան և ուրիշներ, Երևան, Լույս, 2000) խնդրագրքից ընտրված 2, 3 և 4 միավորանոց 245 խնդիր, որոնց համարները տրված են ծրագրից հետո:

6. Տեստային հարցերին, անկախ հարցի արժեքից, տալ հիմնավորված պատասխաններ, չսահմանափակվելով «այո» կամ «ոչ» տիպի պատասխանով, և բացատրել օգտագործված տառային նշանակումները: 7. Քննական տոմսին պատասխանելիս անհրաժեշտ է միայն 3 և 4 միավորանոց խնդիրների լուծումներն ուղեկցել համառոտ բացատրություններով և գծագրերով:

1. ԿՐԵՄԱՏԻԿԱՅԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

1 (5 միավոր). Մեխանիկական շարժում: Մեխանիկայի հիմնական խնդիրը: Նյութական կետ (սահմանում, օրինակներ): Բացարձակ պինդ մարմին: Մարմնի համընթաց և պտտական շարժումներ: Պտտման առանցք: Մարմնի դիրքը տարածության մեջ: Հաշվարկման մարմին: Մարմնի դիրքի տրման կոորդինատային և վեկտորական եղանակները: Մարմնի դիրքի շառավիղ-վեկտորի և կոորդինատների կապը: Հաշվարկման համակարգ: Հետագիծ: Մարմնի դիրքը նշելու բնական եղանակը, դիրքաթիվ: Մեխանիկայի հիմնական խնդրի լուծումը՝ շարժման օրենք (շարժման հավասարում): Տեղափոխություն: Շարժման օրենքի արտահայտումը վեկտորական և կոորդինատային եղանակներով: Ճանապարհ: Շարժումների տեսակներն ըստ հետագծի և ըստ բնույթի:

2 (5 միավոր). Ռեղազգիծ հավասարաչափ շարժում: Ռեղազգիծ հավասարաչափ շարժման արագություն (սահմանում, ֆիզիկական իմաստը): Մեխանիկայի հիմնական խնդրի լուծումը ուղղազգիծ հավասարաչափ շարժման դեպքում: Արագության մոդուլը: Ճանապարհային արագություն (սահմանում, բանաձևը): Արագության միավորը, միավորի սահմանումը: Մեխանիկայի հիմնական խնդրի լուծումը ուղղազգիծ հավասարաչափ շարժման դեպքում, արտահայտված մարմնի կոորդինատի և արագության պրոյեկցիայի միջոցով: Արագության պրոյեկցիայի ֆիզիկական իմաստը: Մարմնի կոորդինատի և անցած ճանապարհի՝ ժամանակից կախումը պատկերող գրաֆիկները: Ռեղազգիծ հավասարաչափ շարժման արագության պրոյեկցիայի և մոդուլի՝ ժամանակից ունեցած կախման գրաֆիկները: Այդ գրաֆիկներով սահմանափակված պատկերների մակերեսների ֆիզիկական մեկնաբանությունը:

3 (4 միավոր). Մարմնի դիրքի հարաբերականությունը (օրինակ): Դադարի և շարժման հարաբերականությունը (օրինակ): Միևնույն շարժման քննարկումը տարբեր դիտակետերից: Տեղափոխությունների գումարման բանաձևը: Արագությունների գումարման բանաձևը: Հարաբերական արագություն:

4 (4 միավոր). Անհավասարաչափ շարժում (սահմանում, օրինակներ): Անհավասարաչափ շարժման միջին արագություն (սահմանում, ֆիզիկական իմաստը): Տեղափոխությունը՝ արտահայտված միջին արագության միջոցով: Միջին ճանապարհային արագություն, նրա ֆիզիկական իմաստը: Միջին ճանապարհային արագության հաշվարկը, երբ ա) իրար հաջորդող հավասար ժամանակամիջոցներում մարմինը շարժվել է հաստատուն արագություններով, բ) իրար հաջորդող հավասար ճանապարհները մարմինն անցել է հաստատուն արագություններով: Ակնթարթային արագություն (սահմանում, ֆիզիկական իմաստը):

5 (5 միավոր). Հավասարաչափ արագացող շարժում (սահմանում, օրինակներ): Արագացում, նրա ֆիզիկական իմաստը: Արագացման միավորը, միավորի սահմանումը: Հավասարաչափ արագացող շարժման արագության՝ ժամանակից ունեցած կախման բանաձևը: Դադարի վիճակից հավասարաչափ արագացող շարժում, այդ շարժման հետագիծը, տեղափոխությունը (բանաձևի արտածումը), միջին արագությունը, արագության մոդուլը՝ արտահայտված արագացման և տեղափոխության մոդուլների միջոցով: Դադարի վիճակից հավասարաչափ արագացող շարժման արագության և տեղափոխության մոդուլների՝ ժամանակից կախումը պատկերող գրաֆիկները:

6 (4 միավոր). Սկզբնական արագությամբ հավասարաչափ արագացող շարժման տեղափոխության և միջին արագության բանաձևերը: Մեխանիկայի հիմնական խնդրի լուծումը հավասարաչափ արագացող շարժման դեպքում: Շարժումների անկախության սկզբունքը: Ռեղազգիծ հավասարաչափ արագացող շարժման արագության պրոյեկցիայի՝ ժամանակից կախումն արտահայտող բանաձևը և գրաֆիկը: Ուղղազգիծ հավասարաչափ արագացող շարժման տեղափոխության պրոյեկցիայի և կոորդինատի՝ ժամանակից կախումն արտահայտող բանաձևերը:

7 (4 միավոր). Ազատ անկում: Ազատ անկման արագացում (առանձնահատկությունը, այդ առանձնահատկությունը հաստատող փորձը և թվային արժեքը): Ազատ անկման կինեմատիկական հավասարումները ($v(t)$ և $r(t)$ կախման բանաձևերը): Ազատ անկում առանց սկզբնական արագության՝ ա) $v(t)$ և $y(t)$ կախման բանաձևերը, բ) մինչև գետին անկման բարձրությունը և տևողությունը հաշվելու բանաձևերը, գ) արագությունն անկման վերջում՝ արտահայտված անկման բարձրությամբ: Ռեղազգիծ դեպի վեր նետված մարմնի շարժումը՝ ա) $vy(t)$ և $y(t)$ կախման բանաձևերը, բ) թռիչքի առավելագույն բարձրության և թռիչքի

տևողության որոշումը:

8 (4 միավոր). Կորագիծ շարժում (սահմանում, օրինակներ): Տեղափոխության հաշվարկը կորագիծ շարժման դեպքում: Արագությունը կորագիծ շարժման դեպքում: Արագության ուղղությունը (օրինակներ): Կորագիծ շարժման անկթարթային արագացում (սահմանում, ֆիզիկական իմաստը): Կորագիծ հավասարաչափ շարժում: Մարմնի անցած ճանապարհը և դիրքաթիվը կորագիծ հավասարաչափ շարժման դեպքում: Կորագիծ շարժման ներկայացումը որպես շրջանագծերի աղեղներով շարժումների վերադրում: Հավասարաչափ շրջանագծային շարժում: Մարմնի դիրքի որոշումը հավասարաչափ շրջանագծային շարժման դեպքում:

9 (5 միավոր). Հավասարաչափ շրջանագծային շարժման անկյունային արագություն (սահմանում, ֆիզիկական իմաստը, միավորը, միավորի սահմանում): Կապը գծային և անկյունային արագությունների միջև: Պտտման պարբերություն և հաճախություն (սահմանումները, միավորները), նրանց միջև կապը: Գծային և անկյունային արագությունների՝ պտտման պարբերության հետ կապն արտահայտող բանաձևերը: Հավասարաչափ շրջանագծային շարժման արագացման (կենտրոնաձիգ արագացման) վեկտորի ուղղությունը: Կենտրոնաձիգ արագացման մոդուլի բանաձևի արտածումը:

10 (4 միավոր). Կորագիծ հավասարաչափ արագացող շարժում, օրինակներ: Հորիզոնական ուղղությամբ նետված մարմնի ազատ անկումը որպես երկու անկախ շարժումների վերադրում, այդ անկման հիմնական կինեմատիկական հավասարումները: Հորիզոնական ուղղությամբ նետված մարմնի ազատ անկման՝ ա) ժամանակը, բ) թռիչքի հեռահարությունը, գ) արագությունը, արագության վեկտորի կազմած անկյունը հորիզոնի հետ, դ) հետագծի հավասարումը:

11 (5 միավոր). Հորիզոնի նկատմամբ անկյան տակ նետված մարմնի շարժումը: Այդ շարժման հիմնական կինեմատիկական հավասարումները: Հորիզոնի նկատմամբ անկյան տակ նետված մարմնի՝ ա) շարժման հետագծի հավասարումը, բ) անկման ժամանակը (թռիչքի տևողությունը) և թռիչքի հեռահարությունը, գ) շարժման արագությունը գետնին ընկնելու պահին, դ) վերելքի և վայրէջքի ժամանակները, ե) թռիչքի առավելագույն բարձրությունը:

2. ԴԻՆԱՄԻԿԱՅԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

12 (4 միավոր). Օրինակներ, որոնք պարզաբանում են մարմնի՝ երկրի նկատմամբ առանց արագացման շարժվելու պայմանները: Ազատ (առանձնացված) մարմին: Իներցիա: Իներցիայի օրենքի Գալիլեյի ձևակերպումը: Հաշվարկման իներցիալ համակարգեր: Երկրին կապված հաշվարկման համակարգը իներցիալ համակարգ համարելու հիմնավորումը: Նյուտոնի առաջին օրենքը:

13 (4 միավոր). Փորձեր, որոնք պարզաբանում են, թե ինչ պայմաններում է մարմինը շարժվում արագացումով (Երկրի նկատմամբ): Մարմինների արագացումների մոդուլները միատեսակ արտաքին ազդեցությունների դեպքում (փորձի նկարագրությունը): Մարմինների իներտությունը: Չանգված: Չանգվածի չափումը: Չանգվածի միավորը: Չանգվածի ադիտիվությունը: Մարմնի խտություն (սահմանում, ֆիզիկական իմաստը, միավորը):

14 (5 միավոր). Ուժի հասկացությունը: Ուժը որպես արագացման պատճառ: Ուժը որպես վեկտորական մեծություն: Միևնույն ուժի ազդեցությունը տարբեր զանգվածներով մարմինների վրա: Փորձի նկարագրությունը: Նյուտոնի երկրորդ օրենքը: Նյուտոնի երկրորդ օրենքի ձևակերպումը, երբ մարմնի վրա ազդում են մի քանի ուժեր: Նյուտոնի երկրորդ օրենքի գրառումը սկայյար տեսքով: Ուժի միավորը, միավորի սահմանում: Երկու մարմինների փոխազդեցության ուժերի համեմատումը: Նյուտոնի երրորդ օրենքը: Մարմինների փակ (մեկուսացված) համակարգ: Ներքին ուժեր:

15 (4 միավոր). Մարմինների դեֆորմացիան: Դեֆորմացիայի առաջացման պատճառը: Առածգական և ոչ առածգական (պլաստիկ) դեֆորմացիաներ: Առածգականության ուժ, նրա առաջացումը և բնույթը: Չսպանակի (ձողի) երկարացման և առածգականության ուժի կապը պարզաբանող փորձի նկարագրությունը: Փոքր դեֆորմացիաներ: Հուլի օրենքը (ձևակերպումը, մաթեմատիկական արտահայտությունը): Չսպանակի (ձողի) կոշտություն, նրա ֆիզիկական իմաստը, միավորը: Առածգականության ուժի և երկարացման կապը պատկերող գրաֆիկը:

16 (4 միավոր). Տիեզերական ձգողության (գրավիտացիոն) ուժ: Արեգակի և մոլորակի միջև գործող գրավիտացիոն ուժի հաշվարկը: Տիեզերական ձգողության օրենքը: Տիեզերական ձգողության օրենքի կիրառումը վերջավոր չափերով մարմինների, համասեռ գնդերի և գնդաձևների համար: Կենտրոնական ուժեր: Գրավիտացիոն հաստատուն, նրա ֆիզիկական իմաստը, միավորը: Գրավիտացիոն հաստատունի թվային արժեքը և փորձնական որոշումը:

17 (5 միավոր). Ծանրության ուժ, նրա ուղղությունը: Մարմնի վրա ազդող ծանրության ուժը երկրի մակերևույթից հ բարձրության վրա, բ) երկրի մակերևույթի մոտ: Մարմնի կշիռ (սահմանում, առաջացման մեխանիզմը, բնույթը): Դադարի մեջ գտնվող մարմնի կշիռը: Արագացմամբ շարժվող մարմնի կշիռը: Մարմնի կշիռը, երբ արագացումն ուղղված է դեպի վեր, գերբեռնվածություն: Մարմնի կշիռը, երբ արագացումն ուղղված է դեպի ներքև: Անկշռություն: Օրինակներ: Երկրի շուրջը՝ նրա մակերևույթից հ բարձրության վրա պտտվող արբանյակի արագությունը: Առաջին տիեզերական արագություն, նրա թվային հաշվարկը:

18 (5 միավոր). Դադարի շփման ուժ, նրա առաջացումը, ուղղությունը և մոդուլը: Դադարի

շփման առավելագույն ուժ, նրա կախումը ճնշման ուժից, այդ կախման բանաձևը: Դադարի շփման գործակից: Սահքի շփման ուժ, նրա առաջացումը, ուղղությունը: Սահքի շփման ուժի կախումը հենարանի հակազդեցության ուժից: Սահքի շփման գործակից: Մարմինների հպման մակերևույթին զուգահեռ ազդող ուժից կախումը պատկերող գրաֆիկը և դրա բացատրությունը: Շփման գործակից: Գլորման շփման ուժ: Շփման ուժերի բնույթը:

3. ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ ՄԵԽԱՆԻԿԱՅՈՒՄ

19 (4 միավոր). Հաստատուն ուժի մեխանիկական աշխատանքը (սահմանումը, մաթեմատիկական արտահայտությունը): Հաստատուն ուժի աշխատանքը, երբ՝ ա) ուժը համուղղված է տեղափոխությանը, բ) ուժը հակուղղված է տեղափոխությանը, գ) ուժն ուղղահայաց է տեղափոխությանը: Հաստատուն ուժի աշխատանքի հատկությունները: Երկրի մակերևույթին մոտ շարժվող մարմնի վրա ազդող ծանրության ուժի աշխատանքի առանձնահատկությունը: Աշխատանքի միավորը, միավորի սահմանումը:

20 (5 միավոր). Փոփոխական ուժի աշխատանքը: Առաձգականության ուժի աշխատանքի հաշվարկը: Առաձգականության ուժի աշխատանքի առանձնահատկությունը: Պոտենցիալային ուժեր: Օրինակներ: Պոտենցիալային ուժերի առանձնահատկությունը:

21 (4 միավոր). Օգտակար աշխատանք: Լրիվ աշխատանք: Մեխանիզմի օգտակար գործողության գործակից՝ ՕԳԳ, նրա մեծացման ուղիները: Հզորություն, նրա ֆիզիկական իմաստը: Հզորության միավորը, միավորի սահմանումը: Ակնթարթային հզորություն, նրա կապն ակնթարթային արագության հետ: Զարչի ուժի կախումն արագությունից՝ շարժիչի հաստատուն հզորության դեպքում: Օրինակներ:

22 (4 միավոր). Էներգիա, կինետիկ Էներգիա: Մարմնի վրա կիրառված ուժերի համագործի աշխատանքը և մարմնի շարժման արագության փոփոխությունը: Շարժվող մարմնի աշխատանքը ցուցադրող փորձի նկարագրությունը, այդ աշխատանքի հաշվարկը: Մարմնի կինետիկ Էներգիայի ֆիզիկական մեկնաբանությունը: Կինետիկ Էներգիայի թեորեմը:

23 (4 միավոր). Պոտենցիալ Էներգիա: Ծանրության ուժի ազդեցությամբ մարմնի կատարած աշխատանքը ցուցադրող փորձի նկարագրությունը, և այդ աշխատանքի հաշվարկը: Մարմնի՝ ծանրության ուժով պայմանավորված պոտենցիալ Էներգիայի ֆիզիկական մեկնաբանությունը: Պոտենցիալ Էներգիայի զրոյական մակարդակ: Ծանրության ուժի աշխատանքը՝ արտահայտված մարմնի պոտենցիալ Էներգիայի միջոցով: Առաձգականորեն դեֆորմացված մարմնի պոտենցիալ Էներգիան: Կամայական պոտենցիալային ուժով պայմանավորված պոտենցիալ Էներգիա: Պոտենցիալ Էներգիայի թեորեմը:

24 (5 միավոր). Մարմնի լրիվ մեխանիկական Էներգիա: Օրինակներ: Մարմնի լրիվ մեխանիկական Էներգիայի պահպանման օրենքը: Միմյանց հետ փոխազդող մարմինների համակարգի լրիվ մեխանիկական Էներգիան: Համակարգի լրիվ մեխանիկական Էներգիայի պահպանման օրենքը: Աշխատանքի Էներգիական մեկնաբանությունը: Ոչ պոտենցիալային ուժի ազդեցությանը ենթարկվող մարմնի լրիվ Էներգիայի փոփոխությունը: Լրիվ մեխանիկական Էներգիայի փոփոխության թեորեմը:

25 (5 միավոր). Ուժի իմպուլս, նրա միավորը: Մարմնի իմպուլս, նրա միավորը: Կապը ուժի իմպուլսի և մարմնի իմպուլսի փոփոխության միջև, երբ մարմնի վրա ազդող ուժը՝ ա) հաստատուն է, բ) փոփոխական է: Մարմինների համակարգի իմպուլսը: Ներքին և արտաքին ուժեր: Նյուտոնի II օրենքը մարմինների համակարգի համար: Փակ համակարգ: Իմպուլսի պահպանման օրենքը: Արագ ընթացող պրոցեսում ոչ փակ համակարգի իմպուլսի պահպանումը: Ռեակտիվ շարժում, օրինակ:

4. ՄԵԽԱՆԻԿԱԿԱՆ ՏԱՏԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱԼԻՔՆԵՐ

26 (4 միավոր). Տատանողական շարժումներ (մեխանիկական տատանումներ): Օրինակներ: Ճոճանակ: Պարբերական տատանումներ: Պարբերություն: Հաճախություն (սահմանումը, ֆիզիկական իմաստը, միավորը, նրա սահմանումը): Ազատ տատանումներ: Ազատ տատանումների նկարագրությունը (զսպանակին ամրացված մարմնի տատանումների օրինակով): Ազատ տատանումների առաջացման անհրաժեշտ պայմանները: Հարկադրական տատանումներ:

27 (5 միավոր). Ներդաշնակ տատանումներ: Ներդաշնակորեն տատանվող մարմնի կոորդինատի՝ ժամանակից կախումը նկարագրող հավասարումը (առանց արտածման) և տատանումների գրաֆիկը: Տատանումների լայնույթ, փուլ և սկզբնական փուլ: Շրջանային (ցիկլային) հաճախություն, կապը պարբերության և հաճախության հետ: Ներդաշնակորեն տատանվող մարմնի արագության և արագացման պրոյեկցիաների՝ ժամանակից կախումը նկարագրող հավասարումները (առանց արտածման): Ներդաշնակորեն տատանվող մարմնի վրա ազդող ուժը (քվադրատաձգական ուժ), մարմնի շեղումից նրա կախումն արտահայտող բանաձևը (առանց արտածման): Քվադրատություն: Ներդաշնակ տատանումների սեփական հաճախության և պարբերության բանաձևերը: Ազատ տատանումների ներդաշնակ լինելու պայմանները, և այդ տատանումների պարբերության որոշումը:

28 (4 միավոր). Էներգիայի փոխակերպումները ներդաշնակ տատանումների ընթացքում (զսպանակին ամրացված մարմնի տատանումների օրինակով): Տատանվող համակարգի լրիվ մեխանիկական Էներգիան, նրա պահպանումը տատանումների ընթացքում: Լրիվ մեխանիկական Էներգիայի նվազումը շփման առկայության դեպքում: Մարող տատանումներ:

Մաթեմատիկական ճոճանակ, նրա տատանումներն առաջացնող ուժը, այդ ուժի կախումը շեղումից փոքր շեղման անկյունների դեպքում: Մաթեմատիկական ճոճանակի տատանումների պարբերության բանաձևը:

29 (5 միավոր). Տատանումների տարածման պրոցեսը պարզաբանող օրինակի քննարկում: Տատանումների տարածումն առաձգական միջավայրում: Մեխանիկական ալիքներ: Էներգիայի տեղափոխումն ալիքային պրոցեսում: Լայնական և երկայնական ալիքներ, նրանց առաջացման համար անհրաժեշտ պայմանները: Ալիքի տարածման արագություն: Ալիքի հավասարում: Ալիքի երկարություն, նրա ֆիզիկական իմաստը: Ալիքի արագության կապն ալիքի երկարության և տատանումների հաճախության հետ:

30 (4 միավոր). Ձայնի աղբյուրներ: Ձայնի աղբյուրից առաձգական տատանումների տարածման պրոցեսի քննարկումը: Ձայնային ալիքներ (ձայն): Ձայնի տարածման համար միջավայրի առկայության անհրաժեշտությունն ապացուցող փորձ: Ձայնային տատանումներ: Ինֆրաձայն: Ուլտրաձայն: Ձայնի արագություն: Ձայնի արագությունը տարբեր միջավայրերում: Երաժշտական ձայն և աղմուկ: Երաժշտական տոն: Տոնի ուժգնություն և տոնի բարձրություն:

5. ՀԵՂՈՒԿՆԵՐ ԵՎ ԳԱԶԵՐ

31 (4 միավոր). Ճնշման ուժ, նրա ուղղությունը: Ճնշում (սահմանումը, ֆիզիկական իմաստը): Ճնշման միավորը, միավորի սահմանումը: Ճնշման փոփոխության հաղորդումը հեղուկներում և գազերում: Պասկալի օրենքը հեղուկների և գազերի համար, այդ օրենքի փորձնական ստուգումը: Ջրաբաշխական մամլիչ (կառուցվածքը, աշխատանքի սկզբունքը): Ուժերի և մակերեսների կապը:

32 (4 միավոր). Ճնշումը հեղուկում և գազում: Հեղուկի ներսում ճնշման գոյությունը հաստատող փորձեր: Անոթի հատակին և պատերին անշարժ հեղուկի ճնշման հաշվարկը: Հաղորդակից անոթներ: Օրինակներ: Հաղորդակից անոթների օրենքը` ա) համասեռ հեղուկի համար, բ) տարբեր խտությամբ հեղուկների համար:

33 (4 միավոր). Օդի կշիռ ունենալը հաստատող փորձ: Մթնոլորտային ճնշում: Մթնոլորտային ճնշման գոյությունն ապացուցող փորձեր: Մթնոլորտային ճնշման չափումը (Տորիչելլիի փորձը): Ճնշման արտահամակարգային միավոր` սնդիկի սյան 1 միլիմետր, կապը պասկալի հետ: Սնդիկային բարոմետր, բարոմետր-աներոիդ: Մթնոլորտային ճնշումը տարբեր բարձրությունների վրա:

34 (5 միավոր). Հեղուկից կամ գազից մարմինները դուրս հրող ուժի (արքիմեդյան ուժ) գոյությունը հաստատող փորձեր: Արքիմեդյան ուժի ուղղությունը: Արքիմեդյան ուժի մոդուլի բանաձևի արտածումը: Արքիմեդյան ուժի որոշումը փորձնական եղանակով: Արքիմեդյան ուժը` արտահայտված վակուումում և հեղուկում (կամ գազում) մարմնի կշիռների միջոցով: Հեղուկում մարմնի խորասուզվելու, հեղուկի ցանկացած տեղում հավասարակշռության մեջ գտնվելու և հեղուկի մակերևույթին լողալու պայմանները` կախված ա) մարմնի վրա ազդող ծանրության և արքիմեդյան ուժերի, բ) մարմնի ու հեղուկի խտությունների հարաբերակցությունից:

6. ՄՈԼԵԿՈՒԼԱՅԻՆ ՖԻԶԻԿԱ, ՋԵՐՄԱՅԻՆ ԵՐԵՎՈՒՅՑՆԵՐ

35 (5 միավոր). Մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիմնական խնդիրը: Մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիմնադրույթները և դրանց փորձնական ապացույցները (թվարկել մի քանիսը): Ատոմների և մոլեկուլների չափերի, թվի և զանգվածների գնահատումը: Հարաբերական մոլեկուլային զանգված: Ավոգադրոյի թիվ (հաստատում): Նյութի քանակ, նրա միավորը: Մոլային զանգված, նրա միավորը: Մոլային զանգվածի և հարաբերական մոլեկուլային զանգվածի կապը: Նյութի քանակը` արտահայտված նյութի զանգվածի և մոլային զանգվածի միջոցով: Մոլային ծավալ:

36 (4 միավոր). Բրոունյան շարժում, նրա փորձնական դիտումը: Բրոունյան շարժման բացատրությունը: Բրոունյան մասնիկ: Բրոունյան շարժման ինտենսիվության կախումը ջերմաստիճանից: Դիֆուզիա: Դիֆուզիայի երևույթի փորձնական ուսումնասիրությունը: Դիֆուզիայի արագության կախումը նյութերի խտությունից, ազդեցատային վիճակից, ջերմաստիճանից: Դիֆուզիայի բացատրությունը մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիման վրա: Դիֆուզիայի երևույթի կիրառությունները:

37 (5 միավոր). Մոլեկուլների փոխազդեցության ուժերի (մոլեկուլային ուժերի) բնույթը: Մոլեկուլային ձգողության և վանողության բացատրությունը: Մոլեկուլային ուժերի կախումը մոլեկուլների միջև հեռավորությունից, այդ կախման գրաֆիկը: Մոլեկուլային ուժերի կարճազուրկ լինելը: Գազերի սեղմելիությունը և դրա հիմնավորումը: Գազի մոլեկուլների փոխազդեցությունը: Գազի ծավալ: Հեղուկներ: Հեղուկի մոլեկուլների շարժումը և փոխազդեցությունը: Հեղուկների հոսունությունը, դրա բացատրությունը: Պինդ մարմիններ: Պինդ մարմնի ատոմների (մոլեկուլների) շարժումը և փոխազդեցությունը:

38 (4 միավոր). Մակրոսկոպական (ջերմադինամիկական) պարամետրեր: Ջերմադինամիկական (ջերմային) հավասարակշռության վիճակ, նրա տարբերությունը մեխանիկական հավասարակշռության վիճակից: Ջերմաստիճանը որպես ջերմային հավասարակշռության վիճակի բնութագիր: Ջերմաստիճանի մոլեկուլային-կինետիկ մեկնաբանությունը: Իզոթերմ պրոցես: Թերմոստատ: Բոյլի փորձը: Բոյլ-Մարիոտի օրենքը, նրա

գրաֆիկական պատկերումը: Գազի խտության կախումը ճնշումից հաստատուն ջերմաստիճանում: Բոյլ-Մարիոտի օրենքի կիրառելիության սահմանները:

39 (4 միավոր). Իզոբար պրոցես: Գեյ-Լյուսակի փորձը: Գեյ-Լյուսակի օրենքը: Գազի ծավալային ընդարձակման գործակից, նրա թվային արժեքը: Իզոբար պրոցեսի գրաֆիկը: Գեյ-Լյուսակի օրենքի կիրառելիության սահմանները: Իզոխոր պրոցես: Շառլի փորձը: Շառլի օրենքը: Գազի ճնշման ջերմաստիճանային գործակից, նրա թվային արժեքը: Իզոխոր պրոցեսի գրաֆիկը: Շառլի օրենքի կիրառելիության սահմանները:

40 (4 միավոր). Իդեալական գազ: Իդեալական գազի հասկացության ներմուծման հիմնավորումը: Իդեալական գազը որպես իրական գազի պարզագույն մոդել: Բացարձակ զրո ջերմաստիճան: Բացարձակ զրո ջերմաստիճանն ըստ Ցելսիուսի սանդղակի: Բացարձակ ջերմաստիճանային (Կելվինի) սանդղակ: Կապը բացարձակ ջերմաստիճանի և Ցելսիուսի սանդղակի ջերմաստիճանի միջև: Բացարձակ ջերմաստիճանի միավորը: Գեյ-Լյուսակի և Շառլի օրենքների գրառումը բացարձակ ջերմաստիճանի օգտագործմամբ, դրանց գրաֆիկական պատկերումները:

41 (4 միավոր). Վիճակի հավասարում: Կլապեյրոնի հավասարումը, նրա ստացումը գազային օրենքներից: Ունիվերսալ գազային հաստատուն: Գազային վիճակի միացյալ հավասարումը (Մենդելեև-Կլապեյրոնի հավասարում): Բոյլ-Մարիոտի, Գեյ-Լյուսակի, Շառլի օրենքների ստացումը գազային վիճակի միացյալ հավասարումից:

42 (4 միավոր). Իդեալական գազի մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիմնական հավասարումը (առանց արտածման): Իդեալական գազի մոլեկուլների քառային շարժման միջին կինետիկ էներգիայի կախումը բացարձակ ջերմաստիճանից: Բոլցմանի հաստատուն: Գազի ճնշման կախումը բացարձակ ջերմաստիճանից և մոլեկուլների կոնցենտրացիայից: Մարմնի ներքին էներգիա: Լրիվ էներգիա: Ներքին էներգիայի կախումը մակրոսկոպական պարամետրերից: Իդեալական միատոմ գազի ներքին էներգիայի հաշվարկը:

43 (5 միավոր). Աշխատանքը մեխանիկայում և ջերմադինամիկայում: Ներքին էներգիայի փոփոխությունն աշխատանք կատարելիս (քննարկել գլանում` միացի տակ գտնվող գազի օրինակը): Աշխատանքի հաշվարկը գազի ընդարձակման և սեղմման ժամանակ: Գազի կատարած աշխատանքը և գազի նկատմամբ արտաքին ուժի աշխատանքը, նրանց միջև կապը: Աշխատանքի երկրաչափական մեկնաբանությունը: Ջերմադինամիկայում աշխատանքի առանձնահատկությունը:

44 (5 միավոր). Ջերմահաղորդում (ջերմափոխանակում): Ջերմաքանակ, նրա միավորը: Ջերմահաղորդման պրոցեսի բացատրությունը մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիման վրա: Մարմնի տաքացման (հովացման) համար անհրաժեշտ ջերմաքանակի հաշվման բանաձևը: Տեսակարար ջերմունակություն, նրա միավորը: Ջերմունակություն, նրա միավորը: Կապը ջերմունակության և տեսակարար ջերմունակության միջև: Մոլային ջերմունակություն, նրա միավորը: Մոլային և տեսակարար ջերմունակությունների կապը: Մարմնի տեսակարար ջերմունակության չափումը փորձի միջոցով: Ջերմային հաշվեկշռի հավասարումը: Շոգեգոյացում և խտացում: Շոգեգոյացման և խտացման ջերմաքանակների հաշվման բանաձևերը: Շոգեգոյացման տեսակարար ջերմություն, նրա միավորը: Հալման և պնդացում: Հալման և պնդացում: Հալման և պնդացման ջերմաքանակների հաշվման բանաձևերը: Հալման տեսակարար ջերմություն, նրա միավորը: Վառելիքի այրման ջերմություն (ջերմարար ունակություն), նրա միավորը: Վառելիքի այրումից առաջացած ջերմաքանակի հաշվման բանաձևը:

45 (5 միավոր). Մեխանիկական էներգիան ներքին էներգիայի փոխակերպվելու օրինակներ: Աշխատանքի և ջերմաքանակի համարժեքությունը: Էներգիայի պահպանման օրենքի ընդհանուր ձևակերպումը: Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքը: Ջերմամեկուսացված համակարգ: Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքի կիրառումը ջերմամեկուսացված համակարգի համար: Առաջին սեռի հավերժական շարժիչ ստեղծելու անհնարինության հիմնավորումը: Մեկուսացված համակարգ: Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքի կիրառումը մեկուսացված համակարգի համար: Ջերմաքանակի մեկնաբանումը ջերմադինամիկայի առաջին օրենքի հիման վրա:

46 (4 միավոր). Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքի կիրառումը իզոխոր պրոցեսների համար: Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքի կիրառումը իզոթերմ պրոցեսների համար: Համակարգի ջերմունակությունն անփոփոխ ջերմաստիճանում: Թերմոստատ: Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքի կիրառումը իզոբար պրոցեսների համար: Գազային ունիվերսալ հաստատունի ֆիզիկական մեկնաբանությունը: Ադիաբատ պրոցես: Ջերմադինամիկայի առաջին օրենքը ադիաբատ պրոցեսների համար. օրինակ: Միևնույն սկզբնական վիճակից ադիաբատ և իզոթերմ պրոցեսները պատկերող գրաֆիկները ծավալի միևնույն փոփոխության դեպքում, գրաֆիկների տարբեր լինելու բացատրությունը: Ադիաբատ պրոցեսների կիրառումը տեխնիկայում:

47 (5 միավոր). Ջերմաշարժիչներ: Շրջանային պրոցես (ցիկլ): Գազի կատարած դրական արդյունարար աշխատանքով ցիկլեր: Ջերմաշարժիչի կառուցվածքը և գործողության սկզբունքը: Ջերմաշարժիչի կատարած օգտակար աշխատանքը: Ջերմաշարժիչի ՕԳԳ-ն: Ջերմաշարժիչի ՕԳԳ-ի առավելագույն արժեքը (առանց Կառնոյի ցիկլի քննարկման), նրա մեծացման ուղիները:

48 (4 միավոր). Հեղուկների և գազերի փոխադարձ փոխակերպումները` շոգեգոյացում և խտացում: Գոլորշացում: Գոլորշացման բացատրությունն ըստ մոլեկուլային-կինետիկ տեսության: Գոլորշացման արագության կախումը տարբեր գործոններից: Հեղուկի հովացումն ադիաբատորեն գոլորշանալիս: Էներգիայի կլանումը (անջատումը) հեղուկի իզոթերմ

գոյրշացման (գոյրշու խտացման) պրոցեսում, այդ պրոցեսների բացատրությունն ըստ մոլեկուլային-կինետիկ տեսության: Տևում (սուբլիմում):

49 (5 միավոր). Անփոփոխ ջերմաստիճանում հեղուկ-գոյրշի համակարգի՝ հավասարակշռության վիճակին անցնելու եղանակը: Շարժուն (դինամիկ) հավասարակշռություն: Հագեցած գոյրշի, նրա ճնշման անկախությունը ծավալից: Չհագեցած գոյրշի: Հեղուկ-գոյրշի համակարգում ճնշման կախումը ծավալից պատկերող գրաֆիկը և դրա բացատրությունը: Հագեցած գոյրշու ճնշման կախումը ջերմաստիճանից, այդ կախումը պատկերող գրաֆիկը և դրա բացատրությունն ըստ մոլեկուլային-կինետիկ տեսության: Հագեցած գոյրշու ճնշման կախումը հեղուկի տեսակից:

50 (5 միավոր). Եռում: Եռման պրոցեսի բացատրությունը: Եռման ջերմաստիճան: Եռման ջերմաստիճանի կախումն արտաքին ճնշումից (փորձնական հիմնավորումը, բացատրությունը): Եռման ջերմաստիճանի կախումը հեղուկի տեսակից և նրանում առկա խառնուրդներից:

51 (4 միավոր). Բյուրեղային մարմիններ, նրանց ֆիզիկական հատկությունների կախումն ուղղությունից (անիզոտրոպություն): Օրինակներ: Անիզոտրոպության բացատրությունը մոլեկուլային-կինետիկ տեսությամբ: Բյուրեղային ցանցի հաստատուն: Բյուրեղի տարրական բջիջ: Միաբյուրեղներ և բազմաբյուրեղներ, դրանց ֆիզիկական հատկությունների տարբերությունները: Բյուրեղային մարմինների հալումն ու պնդացումը: Բյուրեղային մարմնի ջերմաստիճանի՝ հաղորդված ջերմաքանակից ունեցած կախումը պատկերող գրաֆիկը և դրա բացատրությունը մոլեկուլային-կինետիկ տեսությամբ:

52 (5 միավոր). Դեֆորմացիա: Պինդ մարմնի դեֆորմացիայի տեսակները՝ առաձգական դեֆորմացիա, պլաստիկ դեֆորմացիա: Դեֆորմացիայի առաձգական կամ պլաստիկ լինելու կախումն ուժից և նրա ազդման տևողությունից: Օրինակներ: Ձգման (սեղմման) դեֆորմացիա, այդ դեֆորմացիան բնութագրող մեծությունները: Մեխանիկական լարում, նրա ֆիզիկական իմաստը, միավորը: Հարաբերական երկարացման և մեխանիկական լարման միջև կապը փոքր դեֆորմացիաների դեպքում: Առաձգականության (Յունգի) գործակից, նրա միավորը: Ձողի կոշտության՝ ձողի երկարաչափական բնութագրերից և նյութի տեսակից ունեցած կախման բանաձևը, բանաձևի մեկնաբանությունը մոլեկուլային կինետիկ տեսության հիման վրա:

7. ԷԼԵԿՏՐԱՍՏՏԻԿԱ

53 (5 միավոր). Էլեկտրական լիցք: Երկու տեսակի լիցքեր: Լիցքավորված տարրական մասնիկներ: Լիցքավորված մասնիկների փոխազդեցությունը: Տարրական լիցք, դրա մեծությունը: Լիցքավորված մարմիններ: Մարմինների լիցքի որոշումը: Լիցքավորված մարմինների փակ համակարգ: Լիցքի պահպանման օրենքը, օրինակներ: Կետային լիցք: Կետային լիցքերի փոխազդեցությունը: Կուլոնի օրենքը (ուղրակշռքի սկարազրությունը, փորձի ընթացքը, բանաձևը, ձևակերպումը): Կետային լիցքերի փոխազդեցության ուժերի ուղղությունը: Հավասարաչափ լիցքավորված գնդաձև մարմինների փոխազդեցությունը: Անկանոն ձև ունեցող լիցքավորված մարմինների փոխազդեցությունը: Էլեկտրական լիցքի միավորը, այդ միավորի սահմանումը: Կուլոնի օրենքն արտահայտող բանաձևի համեմատականության գործակցի ֆիզիկական իմաստը, նրա թվային արժեքը:

54 (5 միավոր). Մերձազդեցության տեսության եռությունը: Էլեկտրական դաշտ, դրա հիմնական հատկությունը: Էլեկտրաստատիկ դաշտ: Էլեկտրական դաշտի լարվածություն (սահմանումը, բանաձևը, ֆիզիկական իմաստը, միավորը, միավորի սահմանումը): Համասեռ Էլեկտրական դաշտ: Վակուումում կետային լիցքի Էլեկտրական դաշտի լարվածությունը: Հավասարաչափ լիցքավորված գնդի (գնդաձև) Էլեկտրական դաշտի լարվածությունը: Վերադրման սկզբունքը Էլեկտրական դաշտի համար: Այդ սկզբունքի կիրառման օրինակ (երկու կետային լիցքերի համար): Էլեկտրական դաշտի ուժագծեր: Ուժագծերի խտության և լարվածության մոդուլի կապը: Կետային լիցքի Էլեկտրական դաշտի ուժագծերը: Համասեռ Էլեկտրական դաշտի ուժագծերը:

55 (4 միավոր). Հաղորդիչներ: Հաղորդիչների վարքը Էլեկտրաստատիկ դաշտում: Էլեկտրաստատիկ մակածում, մակածված լիցքեր: Էլեկտրական դաշտը հաղորդչի ներսում և մակերևույթին: Լիցքի բաշխումը հաղորդչում: Էլեկտրաստատիկ պաշտպանություն:

56 (5 միավոր). Դիէլեկտրիկներ: Բևեռային և ոչ բևեռային դիէլեկտրիկներ: Էլեկտրական երկբևեռ (դիպոլ): Երկբևեռի վարքը Էլեկտրական դաշտում: Բևեռային դիէլեկտրիկների բևեռացումը: Կապված լիցքեր: Ոչ բևեռային դիէլեկտրիկների բևեռացումը: Էլեկտրական դաշտը դիէլեկտրիկի ներսում: Համասեռ դիէլեկտրիկի դիէլեկտրական թափանցելիություն: Կետային լիցքի Էլեկտրական դաշտի լարվածությունը համասեռ անվերջ դիէլեկտրիկի ներսում: Երկու կետային լիցքերի փոխազդեցության ուժը համասեռ անվերջ դիէլեկտրիկում:

57 (4 միավոր). Լիցքի տեղափոխման աշխատանքը համասեռ Էլեկտրաստատիկ դաշտում: Էլեկտրաստատիկ դաշտում լիցքի տեղափոխման աշխատանքի առանձնահատկությունը: Պոտենցիալային դաշտեր: Լիցքավորված մարմնի պոտենցիալ Էներգիան Էլեկտրաստատիկ դաշտում: Պոտենցիալ Էներգիայի գրոյական մակարդակ:

58 (5 միավոր). Էլեկտրաստատիկ դաշտի պոտենցիալ: Պոտենցիալների տարբերություն (լարում), դրա ֆիզիկական իմաստը: Պոտենցիալների տարբերության միավորը, միավորի սահմանումը: Էլեկտրաստատիկ դաշտի պոտենցիալի սահմանումը լիցքի տեղափոխման աշխատանքի միջոցով: Համասեռ Էլեկտրաստատիկ դաշտի լարվածության մոդուլի և

պոտենցիալների տարբերության կապը: Էլեկտրաստատիկ դաշտի լարվածության ուղղության և պոտենցիալների փոփոխության կապը: Համապոտենցիալ մակերևույթներ: Կետային լիցքի Էլեկտրական դաշտի և համասեռ Էլեկտրական դաշտի համապոտենցիալ մակերևույթները:

59 (5 միավոր)։ Առանձնացված հաղորդչի լիցքի և պոտենցիալի կապը: Առանձնացված հաղորդչի Էլեկտրաունակություն (սահմանումը, միավորը, միավորի սահմանումը): Կոնդենսատորներ: Կոնդենսատորի լիցքի և լարման կապը: Կոնդենսատորի Էլեկտրաունակություն (ունակություն) (սահմանումը, միավորը, միավորի սահմանումը): Հարթ կոնդենսատոր, նրա ունակության կախումը կոնդենսատորը բնութագրող մեծություններից և այդ կախման բանաձևը (առանց արտածման): Լիցքավորված կոնդենսատորի Էներգիան և կոնդենսատորը բնութագրող Էլեկտրական մեծություններից նրա կախումն արտահայտող բանաձևերը: Էլեկտրական դաշտի Էներգիայի խտությունը:

8. ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՀՈՍԱՆՔԻ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ

60 (5 միավոր)։ Էլեկտրական հոսանք, հոսանքի ուղղությունը: Հոսանքի գոյության անհրաժեշտ պայմանները: Հոսանքի ազդեցությունները, օրինակներ: Հաստատուն հոսանք, հոսանքի ուժ (սահմանումը, բանաձևը, ֆիզիկական իմաստը, միավորը, միավորի սահմանումը): Հոսանքի ուժի կախումը լիցքակիրների կարգավորված շարժման միջին արագությունից և կոնցենտրացիայից:

61 (5 միավոր)։ Հաղորդչի վոլտ-ամպերային բնութագիծը: Օհմի օրենքը շղթայի տեղամասի համար: Հաղորդչի դիմադրություն (սահմանումը, միավորը, միավորի սահմանումը): Հաղորդչի դիմադրության կախումը հաղորդչի երկրաչափական չափերից և նյութի տեսակից: Տեսակարար դիմադրություն, դրա միավորը, միավորի սահմանումը: Հաղորդչի դիմադրության կախումը ջերմաստիճանից: Դիմադրության ջերմաստիճանային գործակից, դրա ֆիզիկական իմաստը, միավորը:

62 (4 միավոր)։ Էլեկտրական շղթաներ: Հաղորդիչների հաջորդական միացում: Հոսանքի ուժը և լարումները հաջորդաբար միացված հաղորդիչներում: Տեղամասի ընդհանուր լարումը և դիմադրությունը հաղորդիչների հաջորդական միացման դեպքում: Հաղորդիչների զուգահեռ միացում: Հոսանքի ուժը շղթայի չճյուղավորված տեղամասում և զուգահեռաբար միացված հաղորդիչներում: Չուգահեռաբար միացված հաղորդիչների ընդհանուր դիմադրությունը և յուրաքանչյուր հաղորդչում հոսանքի ուժը:

63 (5 միավոր)։ Հոսանքի աշխատանքը: Հաստատուն հոսանքի աշխատանքը և հզորությունը շղթայի տեղամասում: Ջոուլ-Լենցի օրենքը: Կողմնակի ուժեր, դրանց բնույթը: Հոսանքի աղբյուր, դրա հիմնական բնութագիրը՝ Էլեկտրաշարժ ուժ (Էլշու) (սահմանումը, ֆիզիկական իմաստը, միավորը): Օհմի օրենքը լրիվ շղթայի համար: Լարումը հոսանքի աղբյուրի սեղմակների միջև, երբ աղբյուրի դիմադրությունը շատ փոքր է շղթայի արտաքին դիմադրությունից: Կարճ միացում, կարճ միացման հոսանքի ուժ:

64 (5 միավոր)։ Էլեկտրոլիտներ: Էլեկտրոլիտային դիսոցում: Իոնների վերամիավորում: Դիսոցման աստիճան, նրա կախումը լուծված նյութի կոնցենտրացիայից, ջերմաստիճանից և լուծիչի դիէլեկտրական թափանցելիությունից: Էլեկտրահաղորդականության բնույթը Էլեկտրոլիտների լուծույթներում: Էլեկտրոլիզ, նրա կիրառությունները: Ֆարադեյի օրենքը Էլեկտրոլիզի համար, այդ օրենքն արտահայտող բանաձևի արտածումը: Էլեկտրաքիմիական համարժեք, դրա ֆիզիկական իմաստը, միավորը: Ֆարադեյի հաստատուն, դրա ֆիզիկական իմաստը, թվային արժեքը: Ֆարադեյի օրենքի փորձնական ստուգումը:

9. ՄԱՂՆԻՍԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ: ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՂՆԻՍԱԿԱՆ ՄԱԿԱԾՈՒՄ

65 (5 միավոր)։ Մազնիսական փոխազդեցություն, օրինակներ: Մազնիսական դաշտ, դրա հիմնական հատկությունը: Մազնիսական դաշտի ազդեցությունը հոսանքակիր հաղորդչի վրա: Մազնիսական ինդուկցիայի վեկտորի մոդուլը: Մազնիսական ինդուկցիայի միավորը, դրա սահմանումը: Մազնիսական դաշտի ազդեցությունը հոսանքակիր շրջանակի և մազնիսական սլաքի վրա: Մազնիսական ինդուկցիայի վեկտորի ուղղությունը: Մազնիսական ինդուկցիայի գծեր: ՈՒդիդ հոսանքակիր հաղորդչի մազնիսական դաշտի ուժագծերը, նրանց ուղղությունը: Համասեռ մազնիսական դաշտ, դրա ուժագծերի տեսքը: Վերադրման սկզբունքը մազնիսական դաշտի համար: Մրրկային դաշտեր: Մազնիսական դաշտը որպես մրրկային դաշտ:

66 (5 միավոր)։ Ամպերի ուժ: Ամպերի ուժի մոդուլը: Ամպերի ուժի ուղղությունը: Ձախ ձեռքի կանոնը: Լորենցի ուժ: Լորենցի ուժի մոդուլը: Լորենցի ուժի ուղղությունը, այդ ուղղության որոշումը ձախ ձեռքի կանոնով: Լորենցի ուժի առանձնահատկությունները:

67 (5 միավոր)։ Էլեկտրամազնիսական մակածման երևույթը լուսաբանող փորձեր: Համասեռ մազնիսական դաշտի ինդուկցիայի վեկտորի հոսքը (մազնիսական հոսքը) փակ կոնտուրով սահմանափակված հարթ մակերևույթով, դրա ֆիզիկական իմաստը: Անհամասեռ մազնիսական դաշտի հոսքը փակ կոնտուրին հենված կամայական մակերևույթով: Մազնիսական հոսքի միավորը, այդ միավորի սահմանումը: Մակածման հոսանքի ուղղությունը: Լենցի կանոնը: Լենցի կանոնը որպես Էներգիայի պահպանման օրենքի դրսևորում:

68 (5 միավոր)։ Էլեկտրամազնիսական մակածման ԷլՇՈՒ-ի մեծությունը մազնիսական հոսքի հավասարաչափ փոփոխման դեպքում: Մակածման ԷլՇՈՒ-ի նշանի որոշումը:

Էլեկտրամագնիսական մակածման օրենքը, երբ մագնիսական հոսքը փոփոխվում է՝ ա) հավասարաչափ, բ) անհավասարաչափ: Մագնիսական հոսքի միավորի սահմանումը Էլեկտրամագնիսական մակածման օրենքի միջոցով: Մակածման ԷլՇՈՒ-ն շատ զալար պարունակող կոճում: Մրրկային Էլեկտրական դաշտ: Փակ կոնտուրով մակածման ԷլՇՈՒ-ի ֆիզիկական իմաստը: Մակածման ԷլՇՈՒ-ն շարժվող հաղորդչում:

69 (5 միավոր). Ինքնամակածման երևույթը: Ինքնամակածման երևույթը պարզաբանող փորձեր: Փակ հաղորդիչ կոնտուրում հոսանքի ուժի և այդ կոնտուրով անցնող մագնիսական հոսքի կապը: Կոնտուրի (հաղորդչի) ինդուկտիվություն: Ինքնամակածման ԷլՇՈՒ: Կոնտուրի ինդուկտիվության ֆիզիկական իմաստը: Ինդուկտիվության միավորը, միավորի սահմանումը: Ինքնամակածման և իներցիայի երևույթների համանմանությունը: Հոսանքի մագնիսական դաշտի Էներգիան, դրա բանաձևը:

70 (5 միավոր). Էլեկտրամագնիսական տատանումներ: Տատանողական կոնտուր: Ազատ Էլեկտրամագնիսական տատանումները կոնտուրում: Էներգիայի փոխակերպումները տատանումների ընթացքում: Մեխանիկական և Էլեկտրամագնիսական տատանումների համանմանությունը: Մեխանիկական և Էլեկտրամագնիսական համանման մեծություններ: Կոնտուրում ազատ տատանումների պարբերության (Թոմսոնի) բանաձևը (առանց արտածման): Կոնտուրում ազատ տատանումների ընթացքում լիցքի, լարման և հոսանքի ուժի՝ ժամանակից ունեցած կախման բանաձևերը (առանց արտածման):

71 (4 միավոր). Փոփոխական հոսանք: Պարբերական հոսանք: Սինուսոիդական հոսանք: Հաղորդչում չմարող սինուսոիդական հոսանքի առաջացման պայմանը: Փոփոխական (սինուսոիդական) լարման ստացումը: Փոփոխական հոսանքի պարզագույն գեներատոր: Պարզագույն գեներատորի շրջանակում մակածված ԷլՇՈՒ-ի՝ ժամանակից ունեցած կախման բանաձևը: Պարզագույն գեներատորի շրջանակին միացված սպառիչում փոփոխական հոսանքի ուժի՝ ժամանակից ունեցած կախման բանաձևը: Գեներատորի ռոտոր և ստատոր:

72 (4 միավոր). Փոփոխական հոսանքի շղթայում սպառվող ակնթարթային և միջին հզորություններ: Փոփոխական հոսանքի շղթայում սպառվող միջին հզորության հաշվարկը: Փոփոխական հոսանքի ուժի և լարման գործող արժեքներ, նրանց ֆիզիկական իմաստը:

73 (5 միավոր). Էլեկտրաէներգիայի հաղորդումը: Ջերմային կորուստների անխուսափելիությունն Էլեկտրաէներգիայի հաղորդման ընթացքում: Կորուստների նվազեցման ուղիները: Փոփոխական հոսանքի լարման բարձրացման և ցածրացման անհրաժեշտությունը: Փոփոխական հոսանքի տրանսֆորմատոր (կառուցվածքը, աշխատանքի սկզբունքը): Տրանսֆորմատորի աշխատանքը պարապ ընթացքի ռեժիմում: Տրանսֆորմացիայի գործակից: Բարձրացնող և ցածրացնող տրանսֆորմատորներ: Տրանսֆորմատորի աշխատանքը բեռնավորման ռեժիմում:

74 (5 միավոր). Մաքսվելի վարկածը: Փոփոխական Էլեկտրական դաշտը որպես մագնիսական դաշտի աղբյուր: Գաղափար Էլեկտրամագնիսական դաշտի մասին: Ժամանակի ընթացքում չփոփոխվող Էլեկտրական և մագնիսական դաշտերը որպես Էլեկտրամագնիսական դաշտի առանձին դրսևորումներ: Փոփոխական Էլեկտրամագնիսական դաշտ: Էլեկտրամագնիսական ալիք: Էլեկտրական դաշտի լարվածության և մագնիսական դաշտի ինդուկցիայի վեկտորների տատանումներն Էլեկտրամագնիսական ալիքում: Ալիքի երկարություն: Վակուումում Էլեկտրամագնիսական ալիքի տարածման արագությունը:

75 (4 միավոր). Էլեկտրամագնիսական ալիքների առաջացումն արագացմամբ շարժվող լիցքից: Էներգիայի տեղափոխումն Էլեկտրամագնիսական ալիքի տարածման ընթացքում: Էլեկտրամագնիսական ալիքի ինտենսիվություն (սահմանումը, ֆիզիկական իմաստը, միավորը): Էլեկտրամագնիսական ալիքի ինտենսիվության և հաճախության կապը (առանց արտածման):

10. ՕՊՏԻԿԱ

76 (5 միավոր). Լուսային ճառագայթ: Լույսի ուղղագիծ տարածման օրենքը, այդ օրենքի փորձնական ապացույցների օրինակներ (ստվերի և կիսաստվերի առաջացումը): Լույսի անդրադարձման երևույթը: Հայելային անդրադարձում, հայելային անդրադարձման անհրաժեշտ պայմանը, հարթ հայելի: Ցրիվ անդրադարձում: Լույսի անդրադարձման օրենքները (առանց ապացուցման ըստ Հյույգենսի սկզբունքի), այդ օրենքների փորձնական ապացույցները: Լուսային ճառագայթի շրջելիության հատկությունը: Պատկերի կառուցումը հարթ հայելում:

77 (5 միավոր). Լույսի բեկման երևույթը: Լույսի բեկման օրենքները (առանց ապացուցման ըստ Հյույգենսի սկզբունքի): Միջավայրի բեկման ցուցիչ, դրա ֆիզիկական իմաստը: Ճառագայթների ընթացքը հարթ զուգահեռ թիթեղում: Ճառագայթների ընթացքը եռանկյուն պրիզմայում: Լույսի լրիվ անդրադարձման երևույթը: Լրիվ անդրադարձման սահմանային անկյուն:

78 (4 միավոր). Ոսպնյակներ: Հավաքող և ցրող ոսպնյակներ, դրանց տեսակները: Ոսպնյակի օպտիկական առանցք, օպտիկական կենտրոն, կիզակետ, կիզակետային հեռավորություն, կիզակետային հարթություն: Ոսպնյակի օպտիկական ուժ, դրա միավորը, միավորի սահմանումը: Բարակ ոսպնյակ: Ճառագայթների ընթացքը հավաքող և ցրող բարակ ոսպնյակներում:

79 (5 միավոր). Պատկերի կառուցումը հավաքող ոսպնյակում, երբ առարկան գտնվում է՝ ա) ոսպնյակի և նրա կիզակետի միջև, բ) ոսպնյակի կիզակետի և կրկնակի կիզակետի միջև,

գ) ոսպնյակի կրկնակի կիզակետից դուրս: Պատկերի կառուցումը ցող ոսպնյակում: Բարակ ոսպնյակի բանաձևի արտածումը: Ոսպնյակի բանաձևից ստացվող մասնավոր դեպքեր հավաքող ոսպնյակի համար, երբ առարկան գտնվում է ա) ոսպնյակից շատ հեռու, բ) ոսպնյակի կրկնակի կիզակետային հեռավորության վրա, գ) ոսպնյակի կիզակետում: Ոսպնյակի խոշորացում, խոշորացման բանաձևը:

11. ԶՎԱՆՏԱՅԻՆ ՖԻԶԻԿԱ

80 (4 միավոր). Ջերմային ճառագայթում: Պլանկի վարկածը: Պլանկի հաստատուն, դրա արժեքը: Լույսի քվանտ` ֆոտոն, դրա էներգիան, իմպուլսը:

81 (5 միավոր). Ֆոտոէֆեկտ, դրա ուսումնասիրությունը: Ֆոտոէֆեկտի վոլտ-ամպերային բնութագիծը: Հազեցման ֆոտոհոսանք: Կասեցնող լարում: Ֆոտոէլեկտրոնների առավելագույն կինետիկ էներգիայի չափումը: Ֆոտոէֆեկտի օրենքները: Ֆոտոէֆեկտի կարմիր սահման:

82 (5 միավոր). Ֆոտոէֆեկտի դասական մեկնաբանման անհնարինությունը: Ելքի աշխատանք, դրա կախումը նյութի տեսակից: Այնշտայնի հավասարումը ֆոտոէֆեկտի համար: Ֆոտոէֆեկտի օրենքների բացատրությունը Այնշտայնի հավասարման հիման վրա: Ֆոտոէֆեկտի կարմիր սահմանի և ելքի աշխատանքի կապը:

12. ԱՏՈՄ ԵՎ ԱՏՈՄԻ ՄԻՋՈՒԿ

83 (4 միավոր). Ատոմի կառուցվածքն ըստ Թոմսոնի: Լույսի ճառագայթումը թմամոնյան ատոմի կողմից: Ռեզերֆորդի փորձերը, դրանց արդյունքների բացատրությունը Ռեզերֆորդի կողմից: Ատոմի մոլորակային մոդելը: Ատոմի մոլորակային մոդելի և դասական ֆիզիկայի հակասությունը:

84 (4 միավոր). Բորի կանխադրույթները: Ատոմի էներգիական մակարդակներ (վիճակներ): Հիմնական և ոչ հիմնական վիճակներ: Լույսի ճառագայթումն ու կլանումը ատոմի կողմից: Բորի տեսության դժվարությունները:

85 (5 միավոր). Ատոմի միջուկի կառուցվածքը: Միջուկի զանգվածը` արտահայտված նուկլոնների զանգվածների միջոցով: Միջուկի զանգվածային թիվ: Իզոտոպներ: Ջրածնի իզոտոպները: Միջուկային ուժեր, նրանց ուժգնությունը և հատկությունները: Ատոմի միջուկի կապի էներգիան: Չանգվածի պակասորդ: Կապի տեսակարար էներգիա, դրա կախումը զանգվածային թվից, այդ կախման գրաֆիկը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Վ. Պյորիշկին, Ն. Ա. Ռոդինա, Ֆիզիկա-7, Երևան, Լույս, 1999:
2. Ա. Վ. Պյորիշկին, Ն. Ա. Ռոդինա, Ֆիզիկա-8, Երևան, Լույս, 1999:
3. Ա. Կիրակոսյան, Ա. Մամյան, Ֆիզիկա-9, Երևան, Լույս, 2000:
4. Գ. Գ. Մելիքյան, Ռ. Գ. Գաբրիելյան, Ֆիզիկա-10, Երևան, Լույս, 2000:
5. Է. Մ. Ղազարյան և ուրիշներ, Ֆիզիկա. հարցերի և առաջադրանքների ժողովածու, Երևան, Միտք, 1998:
6. Ռ. Մ. Ավագյան և ուրիշներ, Ֆիզիկայի խնդիրների ժողովածու բուհ ընդունվողների համար, Երևան, 1996:
7. Ռ. Հովհաննիսյան և ուրիշներ, Ֆիզիկայի խնդիրների և հարցերի ժողովածու 9-10, Երևան, Լույս, 2000:

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

Այն խնդիրները, որոնց պատասխանները մնացել են անփոփոխ, տրված են առանց պատասխանների (դրանց պատասխանները բերված են Ռ. Հովհաննիսյան և ուրիշներ, «Ֆիզիկայի խնդիրների և հարցերի ժողովածու, 9-10» խնդրագրքում): Ուղղված պատասխանները տրված են խնդրի համարից հետո, ուղիղ փակագծերում:

- 1.36, 1.76, 1.82, 1.85, 1.86, 1.87, 1.88, 1.89, 1.105, 1.147, 1.151, [2,5մ/վ²], 1.153, 1.171, 1.172, 1.178, 1.191, 1.197, 1.206, 1.207, 1.208, 1.209, [11,58մ/վ, arctg1,65], 1.214, 1.220, 1.226, 1.252, 1.270:
- 2.24, 2.33, 2.42, 2.49, 2.59, [14354վ], 2.65, 2.96, 2.99, 2.117, 2.118, 2.122, 2.126, 2.129, 2.146, 2.155, 2.160:

3.5 [arccos(9/16)=55,80], 3.38, 3.42, 3.48, 3.62 $\left[F = \frac{mg\sqrt{2RH}}{H^2 - R - H} \right]$, 3.65

- 4.16, 4.21, 4.29, 4.40, 4.77, 4.81, 4.93, 4.106, 4.112, 4.117, 4.119, 4.134, 4.145, 4.163, 4.165, 4.171, 4.174 [3920 Ձ, 5840,4 Ձ 67,1%], 4.201, 4.218, 4.220, 4.226, 4.233, 4.260, [-0,315Ձ]:
- 5.2, 5.14, 5.43 [19,6 սմ], 5.64, 5.73, 5.82, 5.84, 5.87: 23 10 12
- 6.1 [12x10], 6.5 [6x10 մ], 6.8, 6.12, 6.15 [2x10], 6.16 44 25 [1,03], 6.23 [1,1x10], 6.24, 6.28, 6.31 [8,1x10], 6.32, 6.38, 6.43, 6.55, 6.57, 6.59, 6.68, 6.79, 6.80, 6.81 [163 սմ], 6.83, 6.84, 6.86, 6.93, 6.94, 6.97, 6.99, 6.106, 6.109, 6.110, 6.111, 6.113, 6.120, 6.128, 6.129, 6.130, 6.167:

7.9, 7.10, 7.13 [4,84 մ], 7.18 [33,75%], 7.25 [10,96 ը], 7.39, 7.40, 7.41, 7.45, 7.51, 7.69, 7.83:
 8.9, 8.15 [56,90°C], 8.23 [1,131 կգ], 8.25, 8.27 [2144 վ], 8.29, 8.44 [660 գ]:
 9.11, 9.13, 9.22, 9.23, 9.40, 9.52, 9.53, 9.55, 9.58, 9.61, 9.64, 9.101, 9.103, 9.112, 9.125,
 9.128, 9.134, 9.150, 9.161:
 10.17, 10.37, 10.39, 10.57, 10.58, 10.64, 10.70, 10.97, 10.103, 10.115, 10.121, 10.122, 10.140,
 10.148, 10.153: -3 3 9
 11.33, 11.35 [4.18•10⁻³ մ³], 11.41, 11.52, 11.53 [3,84•10⁹վ]:
 12.27 [217 Ա], 12.30, 12.31, 12.50, 12.59, 12.60, [0.54 մ], 12.81, 12.95, 12.99, 12.100, 12.106,
 12.115, 12.116:
 13.14, 13.16 [1,42 վ], 13.21 [13,5Ջ; 4,5 Ջ], 13.45, 13.47, 13.56, 13.61, 13.62, 13.63, 13.78,
 13.79:
 14.5, 14.6, 14.8, 14.12, 14.15, 14.18, 14.21, 14.24, 14.25, 14.26, 14.37, 14.38 [103 ռադ/վ],
 14.39, 14.48, 14.58, 14.61, 14.63, 14.65, 14.72, 14.79:
 15.6, 15.47, 15.54, 15.56, 15.57, 15.58, 15.63 [arcsin 0,785 = 51,7°], 15.71, 15.81, 15.82,
 15.89, 15.92, 15.95, 15.108, 15.115, 15.122 [4F²/{4(I-F)²-1}], 15.123, 15.142[85,7 սմ]:
 17.2[4000], 17.10, 17.19, 17.42[7,79 վ], 17.45 [2,9 մԱ], 17.46, 17.47: 18.24, 18.25:

Ռ. Ավագյան և ուրիշներ խնդրագրքից բանկում չեն ընդգրկվել թթ. 576, 635, 677, 693, 1036, 1053, 1148 և 1149 խնդիրները:

ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՏՈՄՍԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Դասընթացի բոլոր թեմաները քննական տոմսերում հավասարապես ընդգրկելու նպատակով ճրագրով նախատեսված նյութը բաժանված է հետևյալ վեց մասերի.

- I. Կինեմատիկա և դինամիկա
- II. Պահպանման օրենքները մեխանիկայում: Հեղուկներ և գազեր:
- III. Մոլեկուլային ֆիզիկա: Ջերմային երևույթներ:
- IV. Էլեկտրաստատիկա: Հաստատուն հոսանքի օրենքները:
- V. Մագնիսական դաշտ: Էլեկտրամագնիսական մակածում: Տատանումներ և ալիքներ:
- VI. Օպտիկա: Զվանտային ֆիզիկա: Ատոմի և միջուկի ֆիզիկա:

Քննական տոմսը պարունակում է երկու տեսական հարց (երկրորդը՝ տեսուի ձևով), որոնց առավելագույն գնահատականը 20 միավորային համակարգով 9 միավոր է (5+4 կամ 4+5): Քննական տոմսը պարունակում է չորս խնդիր, որոնցից երկուսին կտրվի երկուական, իսկ մյուս երկուսին՝ համապատասխանաբար 3 և 4 միավոր ($2 \times 2 + 1 \times 3 + 1 \times 4 = 11$):

Առաջին տեսական հարցում տրված են այն բոլոր ենթահարցերը, որոնց անհրաժեշտ է պատասխանել գրավոր աշխատանքում, մանրամասն շարադրելով պահանջվող նյութը: Բանաձևերի արտածումը պարտադիր է, եթե հարցում չի նշված «առանց արտածման» արտահայտությունը:

Գնահատման նվազագույն քայլը սահմանված է 0.25 միավոր: Թվային պատասխանի սխալի համար գնահատականից հանվում է 0.25 միավոր: 0.25 միավոր է հանվում նաև չափողականության սխալի համար:

Ստորև ներկայացված է քննական տոմսի նմուշօրինակ:

ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՏՈՄՍԻ ՆՄՈՒՇ

1 (5 միավոր) Մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիմնական խնդիրը: Մոլեկուլային-կինետիկ տեսության հիմնադրույթները և դրանց փորձնական ապացույցները (թվարկել մի քանիսը): Ատոմների և մոլեկուլների չափերի, թվի և զանգվածների գնահատումը: Հարաբերական մոլեկուլային զանգված: Ավոգադրոյի թիվ (հաստատուն): Նյութի քանակ, նրա միավորը: Մոլային զանգված, նրա միավորը: Մոլային զանգվածի և հարաբերական մոլեկուլային զանգվածի կապը: Նյութի քանակը՝ արտահայտված նյութի զանգվածի և մոլային զանգվածի միջոցով: Մոլային ծավալ:

2 (4 միավոր)

2a. Ի՞նչ բանաձևով է որոշվում V հաճախությամբ լույսի ֆոտոնի էներգիան (0.5):

2b. Ի՞նչն են անվանում ֆոտոէֆեկտի «կարմիր սահման» (0.5):

2c. Ի՞նչն են անվանում ելքի աշխատանք (0.5):

d. Գրել ֆոտոէֆեկտի «կարմիր սահմանի» և ելքի աշխատանքի կապն արտահայտող բանաձևը (0.5):

2e. Ինչո՞ւ ֆոտոէֆեկտ դիտվում է միայն ընկնող լույսի որոշակի հաճախություններից մեծ հաճախությունների դեպքում (1.0):

2f. Ի՞նչ բանաձևով կարելի է որոշել ֆոտոնի էներգիան, եթե հայտնի է լույսի ալիքի (յամբթա) երկարությունը վակուումում (1.0):

3 (2 միավոր)

Ճառագայթը օդից անցնում է թափանցիկ դիելեկտրիկի մեջ: Անկման անկյունը հավասար է 45°-ի: Ինչի՞ն է հավասար բեկման անկյունը: Դիելեկտրիկի բեկման ցուցիչը հավասար է $\sqrt{2}$ -ի:

4 (2 միավոր)

4 Հեղուկի հիդրոստատիկ ճնշումը 2 մ խորության վրա հավասար է $2,5 \times 10^4$ Պ-ի: Որոշել ճնշումը 0,08 մ խորության վրա:

5 (3 միավոր)

Հոսանքի ուժը կոճում փոքրացավ 12 Ա-ից մինչև 8 Ա, որի հետևանքով կոճի մագնիսական դաշտի էներգիան փոքրացավ 2 Ջ-ով: Որոշել կոճի ինդուկտիվությունը:

6 (4 միավոր)

h բարձրությունն ունեցող աշտարակից միաժամանակ նետում են երկու մարմին՝ առաջինն ուղղաձիգ դեպի վեր v_1 սկզբնական արագությամբ, իսկ երկրորդը՝ ուղղաձիգ դեպի վար v_2 սկզբնական արագությամբ: Գտնել այն Δt ժամանակամիջոցը, որը բաժանում է դրանց գետնին ընկնելու պահերը:

Ք Ի Մ Ի Ա

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԻՄԻԱ

Ատոմամոլեկուլային ուսմունքը: Ատոմ, քիմիական տարր, մոլեկուլ: Պարզ և բարդ նյութ: Քիմիական նյութի բանաձև: Այն արտահայտելու տարբեր ձևեր: Այոստրոպիա: Չանգվածի ատոմական միավոր: Հարաբերական ատոմային և մոլեկուլային զանգված: Ավոգադրոյի թիվ: Մուլ որպես նյութի քանակի միավոր: Ավոգադրոյի օրենքը և գազի մոլային ծավալը: Գազային նյութի հարաբերական խտություն: Գազային նյութի մոլեկուլային զանգվածի որոշումն ըստ նրա հարաբերական խտության:

Խառնուրդներ և քիմիական միացություններ: Բաղադրության հաստատունության օրենքը: Միացության մեջ քիմիական տարրի զանգվածային բաժինը: Հաշվումներ ըստ նյութի բանաձևի: Քիմիական ռեակցիա: Էներգիայի և զանգվածի պահպանման օրենքը: Նշանակությունը քիմիայում: Քիմիական հավասարում:

Ատոմի կառուցվածքը. միջուկ, էլեկտրոն: Ատոմի միջուկի բաղադրությունը. պրոտոն, նեյտրոն: Իզոտոպներ: Ատոմների էլեկտրոնային թաղանթների կառուցվածքը (մակարդակ, ենթամակարդակ, օրբիտալ): Էլեկտրոնային բանաձև: Մակարդակների և ենթամակարդակների պատկերումը բջիջների տեսքով:

Քիմիական տարրերի հատկությունների փոփոխության պարբերական բնույթը: Պարբերականության օրենքի ժամանակակից ձևակերպումը: Քիմիական տարրերի հատկությունների պարբերականությունն արտահայտող համակարգը. պարբերություն, խումբ, ենթախումբ: Տարրերի հատկությունների կախումը համակարգում դրանց գրաված դիրքից: Ատոմի շառավիղ: Էլեկտրաբացասականություն:

Քիմիական կապ: Քիմիական կապի առաջացումը էլեկտրոնային զույգի ընդհանրացումով: Կովալենտ կապ. ոչ բևեռային և բևեռային: Կովալենտ կապի առաջացման դոնորակցեպտորային մեխանիզմը: Կովալենտ կապի հատկությունները: Իոնական, մետաղական և ջրածնային կապ: Վալենտականություն և օքսիդացման աստիճան: Միջմասնիկային կապերի բնույթը բյուրեղներում. ատոմական, մոլեկուլային, իոնական բյուրեղներ, բյուրեղներ մետաղական կապով: Բյուրեղային նյութերի հատկությունները: Քիմիական ռեակցիաների դասակարգումը. միացման, քայքայման, տեղակալման, փոխանակման, իզոմերացման: Օքսիդավերականգնման ռեակցիաներ: Քիմիական ռեակցիաների ջերմային էֆեկտը: Ջերմաքիմիական հավասարումներ:

Քիմիական ռեակցիայի արագությունը: Արագության կախումը փոխազդող նյութերի բնույթից, կոնցենտրացիայից և ջերմաստիճանից: Կատալիզ և կատալիզատոր: Դարձելի քիմիական ռեակցիաներ:

Քիմիական հավասարակշռություն և դրա տեղաշարժի պայմանները: Հավասարակշռության տեղաշարժը կախված ջերմաստիճանից, ռեակցող նյութերի կոնցենտրացիայից, ճնշումից:

Լուծույթներ: Լուծիչ և լուծված նյութ: Չհափեցած, հափեցած և գերհափեցած լուծույթներ: Լուծելիություն: Կախումը լուծվող նյութի բնույթից, ջերմաստիճանից: Գազային նյութի լուծելիության կախումը ճնշումից: Լուծույթում լուծված նյութի զանգվածային բաժինը (%): Լուծույթի մոլային կոնցենտրացիա:

Էլեկտրոլիտային դիսոցում: Էլեկտրոլիտային դիսոցման տեսության դրույթները: Դիսոցման աստիճան: Թույլ և ուժեղ էլեկտրոլիտներ: Թթուները, հիմքերը և աղերը ըստ էլեկտրոլիտային դիսոցման տեսության: Իոնափոխանակային ռեակցիաներ: Ռեակցիաների իոնական հավասարումներ:

Էլեկտրոլիզ: Էլեկտրոլիզը որպես օքսիդավերականգնման ռեակցիա: Ջրային լուծույթների և հալույթների էլեկտրոլիզը: Կատոդի և անոդի վրա ընթացող պրոցեսներ: Մետաղների էլեկտրաքիմիական լարվածության շարքը, կիրառական նշանակությունը:

Օքսիդներ: Թթվային, հիմնային և ամֆոտեր օքսիդներ: Օքսիդների անվանակարգումը, ստացման եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները:

Թթուներ: Սահմանումը, դասակարգումը, անվանակարգումը, ստացման եղանակները,

ընդհանուր հատկությունները: Թթուների հայտնաբերման որակական ռեակցիաները:
Հիմքեր: Սահմանումը, անվանակարգումը, ստացման եղանակները, հատկությունները:
Ալկալիների ստացումը, հատկությունները, հայտնաբերման որակական ռեակցիաները:
Աղեր: Սահմանումը, դասակարգումը, անվանակարգումը, ստացման եղանակները,
հատկությունները: Աղերի հիդրոլիզը:

ԱՆՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԶԻՄԻԱ

Ջրածին: Ատոմի և մոլեկուլի կառուցվածքը, տարածվածությունը բնության մեջ, ստացման լաբորատոր և արդյունաբերական եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Կիրառումը:

Ջուր: Մոլեկուլի կառուցվածքը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները:

Բյուրեղահիդրատներ: Հալոգենների ընդհանուր բնութագիրը: Ֆտորի, բրոմի և յոդի հատկությունների համեմատումը քլորի հատկությունների հետ: Հալոգենների միացությունները բնության մեջ, կիրառությունը:

Քլոր: Ատոմի և մոլեկուլի կառուցվածքը: Քլորը բնության մեջ, ստացման լաբորատոր և արտադրական եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Քլորի և դրա միացությունների կիրառությունները: Քլորաջրածին. ստացումը և հատկությունները: Աղաթթու. քիմիական հատկությունները և կիրառությունը: Աղաթթվի աղերը և դրանց կիրառությունը: Քլորիդ իոնի հայտնաբերման որակական ռեակցիան:

Պարբերական համակարգի 6-րդ խմբի գլխավոր ենթախմբի տարրերի ընդհանուր բնութագիրը: Թթվածին. ատոմի կառուցվածքը: Թթվածինը բնության մեջ, ստացման լաբորատոր և արտադրական եղանակները, ալոտրոպիան, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Թթվածնի դերը բնության մեջ և կիրառությունը տեխնիկայում:

Ծծումբ: Ատոմի կառուցվածքը, բնական միացությունները, ալոտրոպիան, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառությունը: Ծծմբաջրածին. ստացումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Ծծմբական թթու. հատկությունները: Ծծմբական թթվի արտադրության հիմքում ընկած քիմիական ռեակցիաները: Ծծմբական թթվի աղերը, կիրառությունը: Սուլֆատ-իոնի հայտնաբերման որակական ռեակցիան:

Պարբերական համակարգի 5-րդ խմբի գլխավոր ենթախմբի տարրերի ընդհանուր բնութագիրը: Ազոտ. ատոմի և մոլեկուլի կառուցվածքը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառությունը: Ամոնիակ. մոլեկուլի կառուցվածքը, ստացման լաբորատոր և արտադրական եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Ամոնիումային աղեր: Ամոնիում-իոնի հայտնաբերման որակական ռեակցիան:

Ազոտի (II) և (V) օքսիդները, ստացումը և հատկությունները: Ազոտական թթու. ստացումը և հատկությունները: Ազոտական թթվի քիմիական հատկությունների առանձնահատկությունները: Ազոտական թթվի աղերը: Ազոտական պարարտանյութեր:

Ֆոսֆոր: Ատոմի կառուցվածքը, բնական միացությունները, ստացումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառությունը: Ֆոսֆորի (V) օքսիդ. ստացումը և հատկությունները: Օրթոֆոսֆորական թթու. ստացումը և հատկությունները: Ֆոսֆորական պարարտանյութեր:

Պարբերական համակարգի 4-րդ խմբի գլխավոր ենթախմբի տարրերի ընդհանուր բնութագիրը: Ածխածին. ատոմի կառուցվածքը, ալոտրոպիան, քիմիական հատկությունները: Ածխածնի (II) և (IV) օքսիդները. ստացումը և հատկությունները: Ածխաթթու և դրա աղերը: Կարբոնատ-իոնի հայտնաբերման որակական ռեակցիան:

Սիլիցիում: Ատոմի կառուցվածքը, ստացումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Սիլիցիումի (IV) օքսիդ: Սիլիցիումի բնական միացությունները, դրանց կիրառությունները տեխնիկայում:

Մետաղներ: Տեղը պարբերական համակարգում, ստացման եղանակները (պիրո, հիդրո և էլեկտրամետալուրգիա), ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Մետաղների կոռոզիան և դրա կանխումը:

Ալկալիական մետաղներ: Ընդհանուր բնութագիրը ըստ պարբերական համակարգում դրանց գրաված դիրքի և ատոմի կառուցվածքի: Նատրիումի և կալիումի ստացման եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Նատրիումի և կալիումի բնական միացությունները, կիրառությունները: Կալիումական պարարտանյութեր:

Պարբերական համակարգի 2-րդ խմբի գլխավոր ենթախմբի տարրերի ընդհանուր բնութագիրը: Կալցիումի. ատոմի կառուցվածքը, բնական միացությունները, ստացման եղանակը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Ջրի կոշտությունը, այն վերացնելու եղանակները:

Այլումինը և դրա միացությունները: Այլումինի օքսիդ և հիդրօքսիդ, ստացումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, ամֆոտերությունը: Այլումինի և դրա միացությունների կիրառությունները:

Երկաթ: Ատոմի կառուցվածքը, բնական միացությունները, ստացումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Երկաթի (II) և (III) օքսիդները և հիդրօքսիդները, ստացումը և հատկությունները: Թուջի և պողպատի ստացման հիմքում ընկած քիմիական ռեակցիաները: Երկաթի և դրա համաձուլվածքների դերը տեխնիկայում:

ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԶԻՄԻԱ

Ուսումնասիրության առարկան: Օրգանական միացությունների դասակարգումը: Դրանց հատկությունների կախումը կառուցվածքից: Բուլտերովի տեսության հիմնական դրույթները: Իզոմերիա: Քիմիական կապի բնույթը օրգանական միացություններում: Կապի ճեղքման տեսակները (ռադիկալային և իոնական): Գաղափար ազատ ռադիկալների մասին:

Հագեցած ածխաջրածիններ: Հագեցած ածխաջրածինների (ալկանների) հոմոլոգիական շարքը, դրանց էլեկտրոնային և տարածական կառուցվածքը (sp^3 հիբրիդացում): Ալկանների անվանակարգումը և իզոմերիան: Ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառությունը: Հագեցած ածխաջրածինները բնության մեջ: Մեթան:

Էթիլենային ածխաջրածիններ (ալկեններ), sp^2 հիբրիդացում, s և p կապերը: Անվանակարգումը և իզոմերիան: Էթիլենի ստացման եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառությունը:

Ընդհանուր գաղափար բարձրամոլեկուլային միացությունների մասին: Մոնոմեր, պոլիմեր, պոլիմերման աստիճան, տարրական օղակ: Պոլիէթիլեն: Գաղափար դիենային ածխաջրածինների մասին: Բնական կաուչուկ, կառուցվածքը, քիմիական հատկությունները, կիրառությունը: Սինթետիկ կաուչուկ:

Ացետիլեն: Կառուցվածքը: sp հիբրիդացում, եռակի կապ: Ստացման եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները, կիրառությունը:

Բենզոլ: Էլեկտրոնային կառուցվածքը, քիմիական հատկությունները: Բենզոլի ստացման եղանակները, կիրառությունը:

Ածխաջրածինների բնական աղբյուրները: Նավթ, բնական և ուղեկցող գազեր: Նավթի թորումը: Նավթի կրեկինգը:

Սահմանային միատոմ սպիրտներ: Կառուցվածքը, անվանակարգումը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Էթանոլ, ստացումը, հատկությունները և կիրառումը: Երկատոմ և եռատոմ սպիրտներ (էթիլենգլիկոլ, գլիցերին):

Ֆենոլ: Կառուցվածքը, մոլեկուլում ատոմների փոխադարձ ազդեցությունը: Ֆենոլի քիմիական հատկությունները, դրանց համեմատությունը սպիրտների հատկությունների հետ: Ֆենոլի կիրառությունը:

Ալդեհիդներ: Կառուցվածքը, անվանակարգումը և քիմիական հատկությունները: Մրջնալդեհիդի և քացախալդեհիդի ստացումը և կիրառությունը: Ալդեհիդների հայտնաբերման որակական ռեակցիան: Պոլիկոնդենսացում:

Կարբոնաթթուներ: Կարբօքսիլ խմբի կառուցվածքը: Կարբոնաթթուների ստացման եղանակները, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Միահիմն կարբոնաթթուներ, մրջնաթթու (առանձնահատկությունները): Քացախաթթու, ստեարինաթթու, օլեինաթթու:

Էսթերներ: Կառուցվածքը, ստացումը և քիմիական հատկությունները: Ճարպերը որպես էսթերներ: Ճարպերը բնության մեջ, դրանց քիմիական վերամշակումը: Օճառներ:

Ածխաջրեր: Գլյուկոզ, մոլեկուլի կառուցվածքը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Գլյուկոզը բնության մեջ, կարևորությունը: Սախարոզ, հատկությունները, սախարոզի հիդրոլիզը, կիրառությունները: Օսլա և թաղանթանյութ: Քիմիական հատկությունները: Դրանց դերը բնության մեջ և կիրառությունը տեխնիկայում:

Ամիններ: Ամինները որպես օրգանական հիմքեր, նրանց փոխազդեցությունը ջրի և թթուների հետ: Անիլին, ստացումը և հատկությունները:

Ամինաթթուներ: Կառուցվածքը, ստացումը և քիմիական հատկությունները: Ալֆա-ամինաթթուները որպես սպիտակուցների կառուցվածքային միավորներ: Սպիտակուցների կառուցվածքը և կենսաբանական նշանակությունը: Գաղափար արհեստական և սինթետիկ մանրաթելերի մասին: Կապրոն:

Բոլոր թեմաների վերաբերյալ առաջարկվում են վարժություններ և խնդիրներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լ. Սահակյան, Վ. Ադամյան, Քիմիա (7,8), «Արևիկ», Երևան 2001 թ.
2. Ա. Ավետիսյան, Լ. Խաչատրյան, Քիմիա (9), «Միտք», Երևան 2001 թ.
3. Ա. Խաչատրյան, Ֆ. Գրիգորյան, Քիմիա (10), «Միտք», Երևան 2001 թ.
4. Լ. Սահակյան, Ա. Խաչատրյան, Ն. Բեյլերյան, Վ. Սարգսյան, Քիմիայի շտեմարան, «Չանգակ - 97», Երևան 2001 թ.
5. Լ. Սահակյան, Ռ. Ասատրյան, Կ. Ավետիսյան «Քիմիա» մաս 1, «Չանգակ-97», Երևան 1999 թ.

«Քիմիա» առարկայի քննական տոմսի կառուցվածքը և գնահատման չափանիշները

Քննական տոմսը ներառում է.

1. Տասը տեստային հարցեր, որոնք գնահատվում են մեկական միավոր /0.25 միավոր քայլով, կախված պատասխանի լրիվության աստիճանից/, որոնցից հինգը վերցված են «Քիմիայի շտեմարանի» տեստերի տարբեր գլուխների առաջին բաժիններից, իսկ մնացած հինգը՝ երկրորդ և երրորդ բաժիններից (համապատասխանաբար՝ 2:3): Հաշվարկային բնույթի տեստերում, եթե ճիշտ է կատարվել մեկնաբանությունը և լուծման ընթացքը, սակայն թվաբանական սխալի պատճառով ճիշտ պատասխանը չի ստացվել, հարցը պետք է

գնահատվի 0.75 միավոր:

Ընտրած պատասխանը հիմնավորել:

2. Փոխարկումների երկու շղթաներ՝ անօրգանական և օրգանական քիմիայից, յուրաքանչյուրը հինգը քայլից բաղկացած: Ամեն մի շղթան գնահատվում է մեկ միավոր: Յուրաքանչյուր ճիշտ գրված քիմիական ռեակցիայի հավասարումը՝ պայմանների նշումով՝ 0.2 միավոր: Ռեակցիաների ընթացքի պայմանները չնշելու դեպքում առավելագույն միավորներից հանել գումարային 0.15 միավոր:

3. Մեկ վարժություն շտեմարանից, որը գնահատվում է մեկ միավոր: Կախված ռեակցիաների թվից այն կարող է գնահատվել 0.2, 0.25, 0.35 միավոր քայլով:

4. Մեկ խնդիր շտեմարանի համապատասխան գլուխների առաջին բաժիններից /գնահատվում է 2 միավոր, 0.5 միավոր քայլով/: Մեկ խնդիր երկրորդ բաժիններից /գնահատվում է 2 միավոր, 0.5 միավոր քայլով/: Մեկ խնդիր երրորդ բաժիններից /գնահատվում է 3 միավոր, 0.5 միավոր քայլով/: Միայն թվաբանական սխալի դեպքում, որը չի ազդում խնդրի տրամաբանական վերջնահանգմանը, առավելագույն միավորներից հանել 0.5 միավոր:

Այսպիսով դիմորդին տրվում է առավելագույնը 20 միավոր գնահատվող հարցաթերթիկ, որոնցից առնվազն 10 միավորն ունի դժվարության այնպիսի աստիճան, որ դիմորդը իր բարեխղճորեն ձեռք բերած դպրոցական գիտելիքներով կարող է հաղթահարել ընդունելության անհրաժեշտ անցողիկ նվազագույն շեմը:

Քննական ժամաքանակը 240 րոպե: Հարցաթերթիկները կազմելիս անհրաժեշտ է ընտրել հստակ ձևակերպված տեստային հարցեր, և միանշանակ լուծում ունեցող խնդիրներ:

Հարցաթերթիկներում չպետք է ընդգրկել շտեմարանի այն տեստային հարցերը և խնդիրները, որոնք երկիմաստ բնույթի են և չունեն լուծման միանշանակություն (Ցանկը կցվում է):

Ի գիտություն

«Քիմիա» առարկայից քննություն հանձնող դիմորդներին. 2001 թ. «Քիմիայի շտեմարան»-ից հանված ներքոբերյալ խնդիրները և թեստային հարցերը պարունակում են երկիմաստ բնույթ և չունեն լուծման միանշանակություն: Այդ իսկ պատճառով չեն կարող ընդգրկվել ընդունելության քննությունների հարցաթերթիկներում

Խնդիրներ

1-ին գլուխ - 30, 43, 61, 64, 85, 97, 117, 127, 116, 130

2-րդ գլուխ - 4 3-րդ գլուխ - 17, 58, 91, 134, 138

4-րդ գլուխ - 55, 67

6-րդ գլուխ - 57, 63

8-րդ գլուխ - 18, 29, 44, 104, 127, 130, 131, 133, 134

9-րդ գլուխ - 46, 53, 68, 69, 85

10-րդ գլուխ - 6, 86, 94, 97, 107, 121, 123

12-րդ գլուխ - 19, 88

13-րդ գլուխ - 24

14-րդ գլուխ - 73, 79, 90

15-րդ գլուխ - 71

16-րդ գլուխ - 62

17-րդ գլուխ - 5

Թեստեր

1-ին գլուխ - 4, 54, 60, 67, 68, 81, 93, 104, 107

2-րդ գլուխ - 7, 8, 27, 30, 31, 48, 70, 76, 77, 86, 87, 91, 93, 98, 99, 100, 102, 108, 111, 119, 120, 124, 127

3-րդ գլուխ - 3, 5, 8, 13, 25, 26, 27, 28, 38, 39, 43, 49, 58, 68, 85, 89, 95, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 106, 112, 113, 114, 119, 120, 129

4-րդ գլուխ - 20, 27, 31, 34, 39, 42, 44, 77, 112, 115

5-րդ գլուխ - 13, 23, 41, 63, 65, 71, 75, 88, 95, 122, 125, 137,

6-րդ գլուխ - 41, 44, 47, 102, 66, 79, 95, 101, 111, 122, 136, 141, 150

7-րդ գլուխ - 5, 16, 19, 31, 57, 76, 86, 107, 113, 119

8-րդ գլուխ - 8, 39, 53, 99, 102, 122, 139, 140, 150, 167

9-րդ գլուխ - 1, 2, 6, 7, 19, 40, 66, 68, 115, 148

10-րդ գլուխ - 29, 69, 75, 101, 109

Տեստային հարցերի ընտրած պատասխանին տալ տեսական հիմնավորում, անհրաժեշտության դեպքում գրել քիմիական ռեակցիաների հավասարումները և կատարել պահանջվող հաշվարկները:

1. Ֆիզիկական երևույթ է.

- 1. լուցկու այրումը,
- 2. պղտորության անհետացումը, երբ թարմ ստացված կալցիումի կարբոնատի սուսպենզիայի մեջ անցկացվում է ածխաթթու գազ
- 3. ծավալի ընդարձակումը՝ ջուրը սառույցի վերածվելիս
- 4. պինդ նատրիումի հիդրօքսիդի վերածվելը փոշու՝ օդում երկարատև մնալիս

Թվարկվածներից ընտրել ճիշտ պատասխանը:

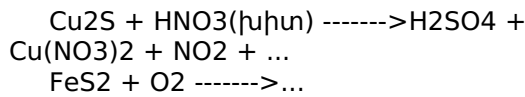
2. MgBr₂ մոլեկուլում ցույց տալ մագնեզիումի ատոմի հիբրիդային վիճակը, եթե կովալենտային անկյունը 180° է.

- 1. հիբրիդացում չկա
- 2. sp
- 3.sp²
- 4.sp³

3. Բարիումի քլորիդի 0.05 M լուծույթում (a=1) իոնների գումարային քանակն է (մոլ/լ).

- 1. 0.05
- 2. 0.1
- 3. 0.15
- 4. 0.2

4. Ավարտել ներքոբերյալ ռեակցիաների հավասարումները, ընտրել գործակիցները՝ էլեկտրոնային հաշվեկշռի եղանակով

Պատասխանում երկու ռեակցիաների հավասարումների գործակիցների գումարն է.

- 1. 50
- 2. 49
- 3. 59
- 4. 69

5. Ի՞նչ ծավալով ջրածին կանջատվի մեկ մոլ ջրի և մեկ մոլ միավալենտ մետաղի փոխազդեցությունից: Գրել ռեակցիայի հավասարումը և կատարել հաշվարկ:

- 1. 48
- 2. 33.6
- 3. 22.4
- 4. 11.2

6. Փակ անոթում T₁ ջերմաստիճանում իրականացրել են ամոնյակի սինթեզ: Ստեղծվել է հավասարակշռություն, որում ազոտի, ջրածնի և ամոնիակի հավասարակշռական քանակները (մոլ) եղել են համապատասխանաբար a1, b1 և c1: Այնուհետև ջերմաստիճանը բարձրացրել են մինչև T2 ջերմաստիճան: Ստեղծվել է նոր հավասարակշռություն՝ նշված նյութերի նոր քանակներով a2, b2, c2: Նյութերի այդ քանակներն իրար նկատմամբ գտնվում են հետևյալ փոխհարաբերության մեջ:

- 1. $a_1 + b_1 + c_1 = a_2 + b_2 + c_2$
- 2. $a_1 + b_1 + c_1 > a_2 + b_2 + c_2$
- 3. $a_1 + b_1 + c_1 < a_2 + b_2 + c_2$
- 4. $a_1 + b_1 + c_1 = 2(a_2 + b_2 + c_2)$

7. 2 մոլ երկաթի վրա վերցրած աղաթթվով ազդելիս անջատվող ջրածնի ծավալը (լ) հավասար է.

- 1. 11,2
- 2. 22,4
- 3. 33,6
- 4. 44,8

8. Ա նյութը ստանում են մի միացությունից, որը պատկանում է C_nH_{2n-6} ընդհանուր բանաձև ունեցող ածխաջրածինների դասին: Նշված նյութի պոլիմերացումից արդյունաբերությունում ստանում են պլաստմասսա: Գտնել Ա նյութի մոլեկուլում sp² հիբրիդացման վիճակում գտնվող ածխածնի ատոմների թիվը՝ նկատի ունենալով, որ n < 9: Ճիշտ պատասխանը հետևյալն է.

- 1. 4
- 2. 6
- 3. 7
- 4. 8

Գրել ռեակցիաների հավասարումները:

9. Ուր միացության օգնությամբ կարելի է քիմիական ճանապարհով գլիցերինը տարբերել էթիլ սպիրտից: Գրել ռեակցիայի հավասարումը:

1. HCl	3. $\text{Cu}(\text{OH})_2$
2. NaCl	4. Na

10. Սերինի և գլուտամինաթթվի հավասարամուլային խառնուրդը նատրիումի հիդրօքսիդով լրիվ չեզոքացումից հետո կարող է փոխազդել 2,3 գ նատրիումի հետ: Պատասխանում խառնուրդի հետ փոխազդած նատրիումի հիդրօքսիդի մոլերի թիվն է.

1. 0.1	3. 0.3
2. 0,2	4. 0.4

11. Գրել հետևյալ փոխարկումների իրականացման համար անհրաժեշտ ռեակցիաների հավասարումները, նշելով պայմանները.

ա) $\text{KMnO}_4 \rightarrow \text{K}_2\text{MnO}_4 \rightarrow \text{MnO}_2 \rightarrow \text{Cl}_2 \rightarrow \text{KClO}_3 \rightarrow \text{KClO}_4$

բ) $\text{C}_2\text{H}_6 \rightarrow ? \rightarrow \text{C}_2\text{H}_5\text{OH} \rightarrow ? \rightarrow \text{CH}_3\text{COOH} \rightarrow \text{CH}_4$

գ) Կազմել ստորև բերված նյութերի միջև (զույգ առ զույգ) ջրային միջավայրում ընթացող ռեակցիաների մոլեկուլային և կրճատ իոնական հավասարումները (թթվային և հիմնային աղերի գոյացումն անտեսել):

Fe, CuSO_4 , HCl, $\text{Ba}(\text{OH})_2$

12. Ազոտի (II) օքսիդը խառնել են փոխազդեցության համար անհրաժեշտ քանակով օդին: Հաշվել թթվածնի ծավալային բաժինը (%) գազային խառնուրդում այն պահին, երբ փոխազդել է ազոտի (II) օքսիդի 75%:

13. Էթիլենային ածխաջրածնի 11.2 գ ավելցուկով կալիումի պերմանգանատի ջրային լուծույթով մշակելիս ստացվել է 18 գ սիմետրիկ կառուցվածքով երկատոմ սպիրտ: Որոշել ելային ածխաջրածնի կառուցվածքը:

14. Ապակե կափարիչով անոթի մեջ տեղավորել են մագնեզիումի սուլֆատի 400 գ հազեցած լուծույթ և 20 գ անջուր նատրիումի սուլֆատ: Ջրային գոլորշի կլանելու հետևանքով նատրիումի սուլֆատը փոխարկվում է $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ բյուրեղահիդրատի: Որոշել, թե քանի գրամ մագնեզիումի սուլֆատի բյուրեղահիդրատ $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ կանջատվի լուծույթից՝ նատրիումի սուլֆատի հիդրատացումն ավարտվելուց հետո: Մագնեզիումի սուլֆատի լուծելիությունը 35,5 գ է 100 գ ջրում:

Տեստային հարցերի ընտրած պատասխանին տալ տեսական հիմնավորում, անհրաժեշտության դեպքում գրել քիմիական ռեակցիաների հավասարումները և կատարել պահանջվող հաշվարկները:

Նմուշ 2

1. 1,4 գ ազոտի և 4 գ արգոնի խառնուրդի ծավալը (լ) ն.պ. կլինի

1. 2,24,	3. 4,48,
2. 3,36,	4. 22,4:

2. Գրել ազոտական թթվի էլեկտրոնային բանաձևը: Որոշել ազոտի օքսիդացման աստիճանը, վալենտականությունը, դոնորակցեպտորային մեխանիզմով առաջացած կապերի թիվը:

Գտնել այն համարը, որի տակ նշված են թվարկված մեծությունների ճիշտ արժեքները՝ պահպանելով հարցադրումների հաջորդականությունը:

Բերված շարքերից մեկի բոլոր տարրերի առավելագույն օքսիդացման աստիճանները չեն համապատասխանում պարբերական համակարգում ունեցած դրանց խմբի համարին: Ո՞րն է այդ շարքը՝

1. + 4, 5, 0,	3. + 5, 5, 0,
2. + 5, 4, 2,	4. + 5, 4, 1:

3. Ջրի որոշակի ծավալում լուծել են 5 գ պղնձարջասպ և լուծույթի ծավալը ջուր ավելացնելով հասցրել 500 սմ³-ի: Ստացված լուծույթում CuSO_4 -ի կոնցենտրացիան (մոլ/լ) հավասար է.

1. 0,04,	3. 0,5,
2. 0,05,	4. 1:

1. 0,04, 3. 0,5, 2. 0,05, 4. 1:

4. Նշված ռեակցիաներից որո՞նք են վերօքս ռեակցիաներ: Ընտրել այդ ռեակցիաները, նշել օքսիդիչը և վերականգնիչը:

1. $\text{FeSO}_4 + 2\text{KOH} = \text{Fe}(\text{OH})_2 + \text{K}_2\text{SO}_4$,
2. $\text{H}_2 + \text{I}_2 = 2\text{HI}$,
3. $\text{Fe} + \text{CuSO}_4 = \text{FeSO}_4 + \text{Cu}$,
4. $\text{HCl} + \text{NaOH} = \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$,
5. $4\text{HCl} + \text{MnO}_2 = \text{MnCl}_2 + \text{Cl}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$

պատասխանում ընտրված ռեակցիաների համարների հաջորդականությունն է

5. Կոնտակտային ապարատ է մտել 10 ծավալ գազային խառնուրդ, որը պարունակում է ըստ ծավալի 8% ծծմբային գազ, 12% թթվածին, 80% ազոտ: Ինչ ծավալ է զբաղեցնում այդ խառնուրդը կոնտակտային ապարատից դուրս գալուց հետո, եթե ծծմբային գազը օքսիդացել է լրիվ:

1. 10,	3. 9,2,
2. 9,6,	4. 9:

6. Գրել ֆոսֆորի արդյունաբերական ստացման ռեակցիայի հավասարումը (ֆոսֆորը ներկայացնել ոչ մոլեկուլային ձևով) և նշել դրան մասնակցող բոլոր նյութերի ստեխիոմետրական գործակիցների գումարը: Ճիշտ պատասխանը բերվում է ստորև.

1. 9,	3. 19,
2. 13,	4. 35:

7. Ջրի մեջ լուծել են 3,45 գ մետաղական նատրիում և ռեակցիան ավարտվելուց հետո ստացված լուծույթում լուծել են 6,25 գ պղնձի (II) քլորիդ: Գրել ռեակցիաների հավասարումներ: Ինչ նյութեր են մնացել լուծույթում:

1. NaOH,	3. CuCl_2 և NaCl ,
2. NaCl,	4. NaOH և NaCl:

8. Բրոմածանցյալ է առաջանում պրոպենի և բրոմաջրածնի փոխազդեցությունից: Ռեակցիայի արգասիքի մոլեկուլում HCB անկյունը մոտավորապես հավասար է

1. 600,	3. 1090,
2. 900,	4. 1200:

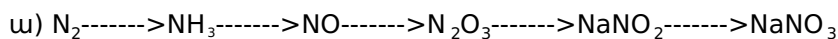
9. Մեկական մոլ էթանոլ, քացախաթթու և անհայտ կառուցվածքով ալդեհիդ պարունակող ջրային լուծույթն արծաթի օքսիդի ավելցուկով վերցված ամոնիակային լուծույթի հետ փոխազդելիս գոյանում է 4 մոլ մետաղական արծաթ: Գրել ռեակցիաների հավասարումները և պատասխանում տալ ալդեհիդի մոլեկուլում ջրածնի ատոմների թիվը:

1. 8,	3. 4,
2. 6,	4. 2:

10. Տրված է բենզոլի և անիլինի խառնուրդ: Ներքոբերյալ նյութերից որին օգնությամբ կարելի է բենզոլն անջատել այդ խառնուրդից.

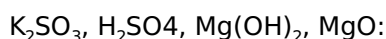
1. նատրիումի քլորիդ,	3. նատրիումի հիդրօքսիդ,
2. աղաթթու,	4. ջուր:

11. Գրել հետևյալ փոխարկումների իրականացման համար անհրաժեշտ ռեակցիաների հավասարումները, նշելով պայմանները.

բ) բուրբակ -----> էթեն -----> էթիլքլորիդ -----> բուրբակ -----> 1,3-բուրբադիեն -----> կաուչուկ

գ) կազմել ստորև բերված նյութերի միջև (զույգ առ զույգ) ջրային միջավայրում ընթացող ռեակցիաների մոլեկուլային և կրճատ իոնական հավասարումները (թթվային և հիմնային աղերի գոյացումն անտեսել)

12. Քանի՞ գրամ կալցիումի հիդրօքսիդ պետք է ավելացնել 5% զանգվածային բաժնով կալցիումի հիդրօքսիդի 162 գ լուծույթին՝ չեզոք աղ ստանալու համար:

13. Սահմանային միատոմ սպիրտի միջմոլեկուլային դեհիդրատացումից ստացվել է 7,4 գ պարզ եթեր, իսկ նույն զանգվածով սպիրտի ներմոլեկուլային դեհիդրատացումից գոյացել է այնքան եթիլենային ածխաջրածին, որը կարող է միացնել 4,48 լ քլոր: Որոշել էլային սպիրտի կառուցվածքը և գոյացած դիքլորածանցյալի զանգվածը:

14. Ինչ-որ նյութի 2,88 գ զանգվածով նմուշը սենյակային ջերմաստիճանում ավելցուկով մետաղական նատրիումի հետ փոխազդելիս անջատվել է 448 մլ գազ: Նույն նյութի 54 մգ այրելիս ստացվել է 99 մգ ածխածնի (IV) օքսիդ և 27 մգ ջուր: Այդ նյութի 1,8 գ զանգվածով նմուշի գոլորշին զբաղեցրել է 0,56 լ ծավալ:

Գտնել նյութի բանաձևը և գրել խնդրի պայմանին համապատասխանող առնվազն երկու նյութի կառուցվածքային բանաձևը:

Կ Ե Ն Ս Ա Բ Ա Ն ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԲՈՒՅՍԵՐ, ԲԱԿՏԵՐԻԱՆԵՐ

Բույսերի բազմազանությունը (ծառատեսակներ, թփեր, խոտաբույսեր, միամյա, երկամյա, բազմամյա բույսեր):

Արմատ: Առանցքային և փնջածև արմատային համակարգեր: Արմատի աճը: Արմատի գոտիները (հատվածները): Ջրի կլանումը արմատի կողմից: Արմատի ձևափոխությունները:

Ընձյուղներ և բողբոջներ: Բողբոջների կառուցվածքը և տեսակները: Ընձյուղի աճը երկարությամբ: Տերևաթիթեղի բջջային կառուցվածքը: Ջրի գոլորշիացումը բույսերի կողմից: Ցողունի կառուցվածքը և ֆունկցիաները: Ցողունի աճը հաստությամբ, տարեկան օղակներ: Կոճղարմատ, պալար, սոխուկ:

Ծաղիկ: Ծաղկի կառուցվածքը: Ծաղկաբույլեր: Ծաղկավոր բույսերի բեղմնավորումը: Պտուղների և սերմերի առաջացումը: Երկշաքիլ բույսերի սերմերի կառուցվածքը: Միաշաքիլ բույսերի սերմերի կառուցվածքը:

Բուսական հյուսվածքներ:

Միաշաքիլ և երկշաքիլ բույսերի դասերի բնութագիրը:

Բակտերիաներ: Բակտերիաների կառուցվածքն ու կենսագործունեությունը: Բակտերիաների դերը բնության մեջ և մարդու կյանքում: Հիվանդաբեր բակտերիաներ:

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Նախակենդանիներ: Հողաթափիկ ինֆուզորիա (կենսամիջավայրը, կառուցվածքի և կենսագործունեության առանձնահատկությունները):

Աղեխորշավորների տիպ: Քաղցրահամ ջրերի պոլիպ հիդրայի արտաքին և ներքին կառուցվածքի և կենսագործունեության առանձնահատկությունները: Հիդրայի բազմացումը:

Տափակ որդերի տիպ: Սպիտակ պլանարիա և եզան երիզորդ (կենսամիջավայրը, արտաքին և ներքին կառուցվածքի, սննդառության, բազմացման և զարգացման առանձնահատկությունները):

Կլոր որդերի տիպ: Մարդու ասկարիդ (կենսամիջավայրը, արտաքին կառուցվածքը, մաշկամկանային պարկը, մարմնի խոռոչը, մարսողության օրգանները, բազմացումը և զարգացումը):

Օղակավոր որդերի տիպ: Անձրևորդ (կենսամիջավայրը, արտաքին կառուցվածքը, մաշկամկանային պարկը, մարմնի խոռոչը, մարսողության օրգանները, արտաթորության, արյունատար, նյարդային համակարգերը, բազմացումը):

Հողվածոտանիների տիպ:

Միջատներ: Կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը: Միջատների ներքին կառուցվածքը (մարսողական, արյունատար, շնչառական, արտաթորության, նյարդային և սեռական համակարգերը): Միջատների բազմացումը և զարգացումը:

Քորդավորների տիպ: Քորդավորների հիմնական առանձնահատկությունները:

Գլխաքորդավորներ: Նշտարիկի կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը, քորդան, մարսողությունը, շնչառությունը, արյունատար, արտաթորության և նյարդային համակարգերը:

Ձկներ: Ձկների կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը: Ձկների ներքին օրգանները: Ձկների բազմացումը և զարգացումը:

Երկկենցաղներ: Երկկենցաղների կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը: Երկկենցաղների կմախքը և մկանուկները: Երկկենցաղների ներքին օրգանները: Երկկենցաղների բազմացումը և զարգացումը:

Սողուններ: Սողունների կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը: Սողունների ներքին կառուցվածքը (կմախքը, մարսողական, շնչառական, արյունատար, արտաթորության համակարգերը, նյարդային համակարգը և զգայարանները): Սողունների բազմացումը:

Թռչուններ: Թռչունների կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը: Թռչունների կմախքը և

մկանունքը: Թռչունների ներքին օրգանները (մարսողական, շնչառական համակարգեր, արյան շրջանառությունը, արտաթորությունը): Թռչունների նյարդային համակարգը և զգայարանները: Թռչունների բազմացումը և զարգացումը:

Կաթնասուններ: Կաթնասունների կենսակերպը և արտաքին կառուցվածքը, կաթնասունների կմախքը և մկանունքը: Կաթնասունների ներքին օրգանները: Կաթնասունների բազմացումը և զարգացումը:

ՄԱՐԴ

Հյուսվածքներ, օրգաններ և օրգանների համակարգեր:

Ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների նյարդահումորալ կարգավորումը:

Հումորալ կարգավորում, նյարդային կարգավորում, նյարդահումորալ կարգավորում:

Նյարդային համակարգ և նրա բաժինները:

Նեյրոնների կառուցվածքը, հատկությունները և տեսակները: Ուղեկից բջիջներ: Նյարդային համակարգի բաժինները: Ռեֆլեքս, ռեֆլեքսային աղեղ: Ողնուղեղի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները: Գլխուղեղի բաժինները, ուղեղաբուն, ուղեղիկ: Գլխուղեղի մեծ կիսագնդերի կառուցվածքը, մեծ կիսագնդերի կեղևի գոտիները:

Վեգետատիվ նյարդային համակարգ:

Սիմպատիկ նյարդային համակարգ: Պարասիմպատիկ նյարդային համակարգ:

Ներզատական գեղձեր:

Օրգանիզմի ներքին միջավայրն ու նրա նշանակությունը:

Արյուն: Հյուսվածքային հեղուկ: Ավիշ: Արյան կազմը, արյան պլազման և նրա բաղադրությունը: Արյան մակարդում: Էրիթրոցիտներ, լեյկոցիտներ, թրոմբոցիտներ: Արյան խմբեր:

Իմունիտետ:

Օրգանիզմի պաշտպանական հատկությունները: Իմունիտետի տեսակները:

Արյան շրջանառություն:

Արյունատար անոթների կառուցվածքը և ֆունկցիաները: Արյան շրջանառության մեծ և փոքր շրջանները: Սրտի կառուցվածքը: Սրտի աշխատանքը և կարգավորումը: Արյան ճնշում: Անոթազարկ: Արյան հոսքի արագությունը: Արյան շարժման առանձնահատկությունները երակներում:

Շնչառություն:

Շնչառության օրգաններ, կառուցվածքը և նշանակությունը: Շնչառական շարժումներ և դրանց կարգավորումը: Գազափոխանակությունը թոքերում և հյուսվածքներում:

Մարսողություն: Մարսողության նշանակությունը: Մարսողության համակարգի ֆունկցիաները: Մարսողության օրգանների կառուցվածքը: Մարսողությունը բերանի խոռոչում: Մարսողությունը ստամոքսում: Ենթաստամոքսային գեղձի, յարդի և աղիքային գեղձերի դերը մարսողության գործընթացում: Մարսողությունը աղիներում: Ներծծում:

Վիտամիններ:

Վիտամինների նշանակությունը: Վիտամինների տեսակները:

Արտազատություն:

Արտազատության օրգանների կառուցվածքը: Միզագոյացում: Միզարձակում:

Մաշկ:

Մաշկի ֆունկցիաները և կառուցվածքը: Օրգանիզմի ջերմաստիճանի կայունությունը: Մաշկի ջերմակարգավորիչ դերը:

Հենաշարժիչ համակարգ:

Հենաշարժիչ համակարգի նշանակությունը: Ոսկրերի կառուցվածքը և աճը: Ոսկրերի միացման տեսակները: Մարդու կմախքը:

Մկաններ, կառուցվածքը և ֆունկցիաները:

Զգայական համակարգեր:

Շրջապատող միջավայրի ընկալումը: Վերլուծիչի կառուցվածքը: Ընկալիչների դասակարգումը և հարմարումը: Տեսողական վերլուծիչ: Ստողական վերլուծիչ: Անդաստակային վերլուծիչ: Մաշկային և մկանային զգայություն: Հոտառություն և ճաշակելիք:

Վարքի ռեֆլեքսային տեսություն:

Ոչ պայմանական ռեֆլեքսներ: Պայմանական ռեֆլեքսներ:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բջջաբանության հիմունքները:

Բջջի քիմիական բաղադրությունը: Անօրգանական նյութեր (ջուր, աղեր): Սպիտակուցների քիմիական բաղադրությունը, կառուցվածքը, հատկությունները և ֆունկցիաները: Ածխաջրեր, ճարպեր: Նուկլեինաթթուներ` ԴՆԹ, ՌՆԹ (նուկլեինաթթուների կենսաբանական դերը, ԴՆԹ-ի կառուցվածքը, կրկնապատկումը, ՌՆԹ-ի կառուցվածքը, ֆունկցիաները): Բջջաթաղանթի կառուցվածքն ու ֆունկցիաները (բջջաթաղանթ, պլազմային թաղանթ, ֆագոցիտոզ, պինոցիտոզ): Ցիտոպլազման և նրա օրգանոիդները: Բջջակորիզ: Պրոկարիոտ բջիջներ: Կյանքի ոչ բջջային ձևեր` վիրուսներ:

Նյութերի փոխանակությունը, ԱԵՖ (նյութերի փոխանակության ֆունկցիաները, ԱԵՖ-ի դերը բջջի էներգետիկ և պլաստիկ փոխանակություններում): Էներգետիկ փոխանակությունը

բջջում: ԱՖ-ի սինթեզը (գլիկոլիզ, թթվածնային ճեղքում):

Պլաստիկ փոխանակություն: Սպիտակուցի կենսասինթեզը (սպիտակուցի կենսասինթեզի նշանակությունը, ԴԼԹ-ի գաղտնագիրը, տրանսկրիպցիա, փոխադրող ՌՆԹ, մատրիցային սինթեզի ռեակցիաներ, տրանսլյացիա, ֆերմենտների դերը, էներգետիկան): Ֆոտոսինթեզ (լուսային և մթնային փուլերը, նշանակությունը կենդանի բնության համար): Քեմոսինթեզ:

Օրգանիզմների բազմացումը և անհատական զարգացումը:

Բջջի բաժանումը: Միտոզ: Օրգանիզմների բազմացման ձևերը (անսեռ, սեռական բազմացում, սեռական բջիջների զարգացում): Մեյոզ: Բեղմնավորում (կրկնակի բեղմնավորում, պարթենոգենեզ): Օրգանիզմների անհատական զարգացումը՝ օստոգենեզ (սաղմի զարգացումը, հետսաղմային զարգացումը):

Գենետիկայի հիմունքները:

Գենետիկան որպես գիտություն օրգանիզմների ժառանգականության և փոփոխականության մասին: Ժառանգականության ուսումնասիրության հիբրիդոլոգիական մեթոդը:

Հիբրիդների առաջին սերնդի միակերպությունը: Մենդելի առաջին օրենքը: Ժառանգման միջանկյալ բնույթը (ճեղքավորման օրենքի վիճակագրական բնույթը):

Ժառանգման օրինաչափությունների բջջաբանական հիմունքները (գամետների մաքրության վարկածը և նրա բջջաբանական հիմունքները, ալելային գեներ): Երկհիբրիդային խաչասերում: Մենդելի երկրորդ օրենքը: Երկհիբրիդային ճեղքավորման բջջաբանական հիմունքները: Շղթայակցված ժառանգման երևույթը և սեռի գենետիկան: Գեների փոխներգործությունը: Գեների բազմակի ներգործությունը: Մարդու գենետիկան (ուսումնասիրման մեթոդները) և դրա նշանակությունը բժշկագիտության և առողջապահության համար:

Մոդիֆիկացիոն փոփոխականություն (ռեակցիայի նորմա, մոդիֆիկացիոն փոփոխականության վիճակագրական օրինաչափությունները):

Մուտացիոն փոփոխականություն (գենային, քրոմոսոմային, սոմատիկ մուտացիաներ, մուտացիաների հաճախությունը և դրանց պատճառները): Ցիտոպլազմային ժառանգականություն:

Էվոլյուցիոն ուսմունք

Դարվինի ուսմունքի հիմնական դրույթները:

Տեսակ: Տեսակի չափանիշները: Պոպուլյացիան՝ էվոլյուցիայի միավոր:

Ժառանգականություն և փոփոխականություն (ոչ ժառանգական կամ մոդիֆիկացիոն փոփոխականություն, ժառանգական փոփոխականություն):

Գոյության կռիվ (բազմացման ինտենսիվությունը, գոյության կռիվ ձևերը):

Բնական ընտրություն (բնական ընտրության եղությունը, ընտրությունը պոպուլյացիաների մեջ, բնական ընտրության ստեղծագործական դերը, բնական ընտրության ձևերը):

Օրգանիզմների հարմարվածությունը և դրա հարաբերականությունը (հարմարվածության բազմազանությունը, հարմարվածության առաջացումը, հարմարվածության հարաբերականությունը):

Օրգանական աշխարհի զարգացումը:

Օրգանական աշխարհի էվոլյուցիայի գլխավոր ուղիները (արմորֆոզ, իդիոադապտացիա, ընդհանուր դեգեներացիա, էվոլյուցիայի տարբեր ուղիների հարաբերակցությունը):

Էվոլյուցիայի հիմունքները:

Էվոլյուցիական գործոններ: Գործոնների ազդեցությունը օրգանիզմի վրա: Սահմանափակող գործոն: Միջավայրի հիմնական աբիոտիկ գործոնները և դրանց նշանակությունը կենդանի բնության համար (լույս, ջերմաստիճան, խոնավություն):

Էվոլյուցիական համակարգեր (կենսատերկրացենոզ, սննդային կապեր, էներգիայի կորուստները սննդային շղթաներում):

Կենսոլորտի վերաբերյալ ուսմունքի հիմունքները:

Կենսոլորտը և նրա սահմանները: Կենդանի կյանքի հատկությունները: Կյանքի շրջապատը: Միկրոօրգանիզմների դերը կյանքի շրջանառության մեջ:

Գրականություն

1. Վ. Ա. Կորչագինա. «Կենսաբանություն. բույսեր, բակտերիաներ, սնկեր, քարաքոսեր», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 5-6-րդ դասարանների համար, Երևան, «Լույս» հրատ., 1994:

2. Բ. Ե. Բիխովսկի, Ե. Վ. Կոզլովա, Ա. Ս. Մոնչադսկի և ուրիշներ. «Կենսաբանություն. կենդանիներ», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 6-7-րդ դասարանների համար (6-րդ դասարանի կյանքը՝ միջև «Հոլովածոտանիներ»), Երևան, «Լույս» հրատ., 1992:

3. Կ. Ջիվանյան, Ֆ. Դանիելյան, Ռ. Ռուխկյան, Է. Յավրույան «Կենսաբանություն. կենդանիներ», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 7-րդ դասարանի համար, Երևան, «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ., 2000:

4. Ս. Մինասյան, Ծ. Ադամյան, Հ. Հովհաննիսյան. «Կենսաբանություն. մարդ», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարանի համար, Երևան, «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ., 2000:

5. Յու. Ի. Պոլյանսկի, Ա. Դ. Բրաուն, Ն. Մ. Վերգիլին և ուրիշներ. «Ընդհանուր կենսաբանություն», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 9-րդ դասարանների համար, Երևան, «Աստղիկ-59» հրատ., 2000:

6. Յու. Ի. Պոլյանսկի, Ա. Դ. Բրաուն, Ն. Մ. Վերգիլին և ուրիշներ. «Ընդհանուր

կենսաբանություն», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 10-րդ դասարանների համար, Երևան, «Լույս» հրատ., «Աստղիկ-59» հրատ., 2000:

7. Գ. Գ. Սևոյան. «Կենսաբանության խնդիրների ժողովածու». խնդրագիրք միջնակարգ դպրոցի 8-10-րդ դասարանների համար, Երևան, «Տիրաստ» ՊՓԲԸ, 1999: (Կենսաբանության ընդունելության քննության տեսական հարցերի և թեստերի 2001թ. լույս տեսած շտեմարանում, էջ 183, բերվող համարների խնդիրները):

8. Է. Ս. Գևորգյան, Ա. Հ. Եսայան, Ֆ. Դ. Դանիելյան, Գ. Գ. Արծրունի. «Կենսաբանություն». բուհերի ընդունելության քննությունների քննատոմսերի տեստերի շտեմարան, Երևան, 1998. (մաս 1, 2, 4,5,6):

9. Շտեմարան, Կենսաբանություն: ԲՈՒՀ-ի ընդունելության քննության տեսական հարցերի և թեստերի. Է. Գևորգյանի և Կ. Ջիվանյանի խմբագրությամբ, Երևան, «Չանգակ» հրատ., 2001. (մաս 1, 2, 4, 5, 6):

10. Ս. Մ. Միևսայան, Ճ. Ի. Ադամյան: Կենսաբանություն: Մարդ: Հանրակրթական դպրոցի և բուհերի ընդունելության քննությունների քննատոմսերի թեստային հարցերի շտեմարան «Չանգակ» հրատ., Երևան, 2004 (2001 թ. շտեմարանի «Մարդ» բաժնի լրամշակված տարբերակ):

ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ ԲՈՒՀԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Գրավոր քննության տևողությունը 4 ժամ է:

1. Տեսական հարցերը գնահատվում են առավելագույնը մեկ նիշով, ընդ որում գնահատման քայլը 0,25 է, այսինքն, պատասխանի ճշգրտությունից կախված, դիմորդը կարող է ստանալ 0; 0,25; 0,50; 0,75 կամ 1.00 նիշ:

2. Քննատոմսում գետեղված է լինում երկու խնդիր. մեկը՝ բարդ /գնահատվում է առավելագույնը երկու նիշ/, մյուսը՝ համեմատաբար հեշտ /գնահատվում է առավելագույնը՝ մեկ նիշ/: Խնդիրների գնահատման մեջ նույնպես կիրառվում է 5-նիշանի համակարգ, այսինքն, բարդ խնդրի լուծման ճշգրտությունից կախված դիմորդը կարող է ստանալ 0; 0,50; 1,00; 1,50 կամ 2,00 նիշ, իսկ հեշտ խնդրի լուծման համար՝ 0; 0,25; 0,50; 0,75 կամ 1,00 նիշ:

3. Թեստային հարցերից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 0,5 նիշով: Քննատոմսի տեստերը միօրինակ են, կազմված չորս պատասխաններից, որոնցից դիմորդը պետք է նշի միայն մեկը, ընդ որում, գրելով քննատոմսի թեստերի աղյուսակում թե՛ պատասխանի լատիներեն տառը և թե՛ հայերեն պատասխանը: Յուրաքանչյուր թեստ գնահատվում է միանշանակ. կամ 0 /թե՛ դիմորդը չի նշել միակ ճիշտ պատասխանը/, կամ էլ 0,50 /թե՛ նշված է ճիշտ պատասխանը/: Թեստերի աղյուսակի լրացման կարգի մասին գրված է քննատետրի համապատասխան մասում, այդ մասին մանրամասն տեղեկություն է տալիս նաև քննական հանձնաժողովի նախագահը՝ քննությունից անմիջապես առաջ:

Բոլոր հարցերի ճիշտ պատասխանների գումարային գնահատականը կազմելու է 20 միավոր:

ՀԱՐՑԱՏՈՄՍԻ ՆՄՈՒՇ

Տեսական հարցեր

1. Կենսոլորտը և նրա սահմանները:	1
միավոր
2. Ռևթ-ի կառուցվածքի տարբերությունները Դևթ-ի կառուցվածքից: Ռևթ-ի տեսակները:	1
միավոր
3. Միջանկյալ ժառանգում: Պարզաբանեք օրինակով:	1
միավոր
4. Մեյոզի առաջին բաժանումը:	1
միավոր
5. Նեյրոնի կառուցվածքը, նեյրոնների տեսակները:	1
միավոր
6. Մարդու մաշկի կառուցվածքը:	1
միավոր
7. Եզան երիզորդի բազմացումը և զարգացումը:	1
միավոր

խնդիրներ

1. Գլյուկոզի ճեղքումից հետո օրգանիզմում մնացել է 16 մոլ կաթնաթթու և օգտագործվել 54 մոլ O₂: Քանի՞ մոլ ԱԵՖ է սինթեզվել անթթվածին և թթվածնային փուլերի ընթացքում: 2 միավոր

2. Մարդու խլությունը որոշող գենը ռեցեսիվ է նորմալ խողովությունը պայմանավորող գենի նկատմամբ: Խուլ տղամարդու և նորմալ խողովություն ունեցող կնոջ ամուսնությունից ծնվեց խուլ երեխա: Գտնել ամուսինների գենոտիպերը: 1 միավոր

Թեստային հարցեր /յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանը՝ 0.5 միավոր/

1. Սպիտակուցների սինթեզին և այլ օրգանոիդներ փոխադրելուն մասնակցում է.
 A-Գուլջիի ապարատը, B-շարժողական օրգանոիդները,
 C-բջջային կենտրոնը, D-հատիկավոր էնդոպլազմային ցանցը:
2. Սպիտակուցի մոլեկուլում մի ամինաթթվի կարբօքսիլ խմբի ածխածնի և մյուս ամինաթթվի ամինախմբի ազոտի միջև կապը կոչվում է.
 A-պեպտիդային, B-ջրածնային, C-իոնական, D-հիդրոֆոր:
 A-պեպտիդային, B-ջրածնային, C-իոնական, D-հիդրոֆոր:
3. Գեների անկախ բաշխման (հատկանիշների անկախ ժառանգման) օրենքը սահմանել է.
 A-Թ. Մորգանը, B-Գ. Մենդելը, C-դե Ֆրիզը, D-Չ. Դարվինը:
4. Իդիոադապտացիայի օրինակ է. A-տաքարյուն կենդանիների քառախորշ սրտի առաջացումը, B-նշտարիկի քորոդայի առաջացումը, C-փղի կնճիթի առաջացումը, D-ճիշտ են բոլոր պատասխանները:
5. Արտաքին և ներքին հատկանիշների ամբողջությունն իրենից ներկայացնում է օրգանիզմի.
 A - գենոտիպը, B - ֆենոտիպը, C - գենոֆոնդը, D - ռեակցիայի նորման:
6. Մուտացիաներ հասկացությունը գիտության մեջ մտցրել է.
 A-Ի. Միչուրինը, B-Վ. Վայնբերգը, C-Ի. Շմալխաուզենը, D-դե Ֆրիզը:
7. Իգական հետերոգամետություն ունեն.
 A-կաթնասունները, B-դրոզոֆիլը, C-երկկենցաղները, D-թռչունները:
8. Էկոլոգիական համակարգի կենսազանգված է կոչվում.
 A-միավոր մակերեսում կամ միավոր ծավալում եղած տվյալ տեսակի առանձնյակների թվաքանակը,
 B-տվյալ կենսատերկրացենոզը կազմող բույսերի կամ կենդանիների տեսակների թվաքանակը,
 C-արեալի որոշակի հատվածում երկար ժամանակ գոյություն ունեցող մի տեսակի առանձնյակների ամբողջությունը,
 D-առանձնյակների ամբողջության օրգանական նյութերի ընդհանուր քանակը նրանց մեջ պարփակված էներգիայի հետ միասին:
9. Նեյրոնների մարմինները գտնվում են.
 A - ողնուղեղում, B - գլխուղեղում,
 C - հանգույցներում, D - ճիշտ են բոլոր պատասխանները:
10. Վեգետատիվ նյարդային համակարգի կենտրոնները տեղադրված են.
 A - միջին ուղեղում, B - ողնուղեղում,
 C - երկարավուն ուղեղում և D - ճիշտ են բոլոր պատասխանները:
 վարոյան կամրջում,
11. Շնչառության կարգավորմանը մասնակցում է.
 A - երկարավուն ուղեղը, B - ողնուղեղը,
 C - մեծ կիսագնդերի կեղևը, D - ճիշտ են բոլոր պատասխանները:
12. Ցանցաթաղանթի մեջտեղում, բբի դիմաց գտնվում է.
 A - դեղին բիծը, B - ցուպիկների մի կույտ,
 C - կույր բիծը, D - ճիշտ են A և B պատասխանները:
13. Ոչ պայմանական ռեֆլեքսները լինում են.
 A - սննդային, B - պաշտպանական,
 C - կողմնորոշային, D - ճիշտ են բոլոր պատասխանները:
14. Հիդրայի խայթող բջիջները կատարում են.
 A - միայն պաշտպանական ֆունկցիա, B - մարսողական ֆունկցիա,
 C - ինչպես պաշտպանական, այնպես էլ D - տեղաշարժման ֆունկցիա:
 հարձակման ֆունկցիա,
15. Սպիտակ պլանարիայի օրգանիզմից չմարսված կերի մնացորդները դուրս են բերվում.
 A - հետանցքով, B - բերանային անցքով,
 C - արտազատող անցքով, D - բոլոր պատասխանները սխալ են:
16. Մողեսի ամբողջ մարմինը պատված է.
 A - խիտինային թեփուկներով, B-ոսկրային թեփուկներով,
 C - եղջերային թեփուկներով, D - ոսկրային զրահով:
17. Թռչունների թևերը բարձրացնում են.
 A - ենթանրակային մկանները, B - կրծքային մեծ մկանները,
 C - միջկողային մկանները, D - ճիշտ են B և C պատասխանները:
18. Կոճղարմատը արմատից տարբերվում է.
 A - տերևանոթային բողբոջների առկայությամբ,
 B - ձևափոխված տերևների առկայությամբ,
 C - գազաթնային բողբոջի առկայությամբ,
 D - բոլոր վերը նշվածով:
19. Երկամյա և բազմամյա բույսերում օրգանական նյութերը պաշարվում են.
 A - պտուղներում և B - արմատներում,
 սերմերում, D - պտուղներում, սերմերում, արմատներում,
 C - ցողուններում, ցողուններում:

20. Ցողունի լուբի կառուցվածքի մեջ մտնում են.

A - բնափայտը՝ անոթներով, B - կամբիումը, C - խցանային շերտը և կամբիումը,
D - մաղանման խողովակները և լուբային թելիկները:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Աշխարհագրությունը որպես գիտություն, աշխարհագրության զարգացումը:
Աշխարհագրության ճյուղերը և դրանց փոխադարձ կապը, աշխարհագրության կապը մյուս գիտությունների հետ:
Աշխարհագրության արդի խնդիրները և գործնական նշանակությունը:

ՔԱՐՏԵԶԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գաղափար հորիզոնի և դրա կողմերի մասին:
Տեղանքում կողմնորոշվելու եղանակները: Ազիմուտ:
Մասշտաբ, դրա տեսակներն ու գործնական նշանակությունը:
Հատակագիծ և քարտեզ: Գլոբուս:
Աստիճանացանցը և դրա տարրերը: Երկրի պտտման երևակայական առանցք, բևեռներ, միջօրեականներ, զուգահեռականներ (հասարակած, արևադարձեր, բևեռային շրջագծեր):
Աշխարհագրական լայնություն և երկայնություն: Քարտեզի վրա կետի աշխարհագրական կոորդինատները որոշելը:
Քարտեզների և գլոբուսների մասշտաբները:
Աշխարհագրական քարտեզների տարբերակումն ըստ տարածքի ընդգրկման, բովանդակության:
Տեղանքի հատակագծի հիմնական տարբերությունները օդայուսանկարից և քարտեզից:
Քարտեզի պայմանական նշանները: Հորիզոնականներ (իզոհիպսեր) և իզոբաթեր:
Քարտեզի վրա ուղիղ և գալարուն գծերի երկարության չափումը տեղանքի կետերի բացարձակ և հարաբերական բարձրության, օվկիանոսների (ու ծովերի) խորության որոշումը բարձրությունների ու խորությունների սանդղակի օգնությամբ:
Քարտեզի նշանակությունը մարդու գործունեության մեջ:

ԵՐԿՐԻ ՁԵՎԸ, ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՇԱՐժՈՒՄԸ

Երկրի ձևն ու չափերը: Երկրի ձևի մասին պատկերացումներն անցյալում:
Ֆ. Մագելանի շուրջերկրյա ճանապարհորդությունը և դրա աշխարհագրական նշանակությունը:
Երկրի գնդաձևության ժամանակակից ապացույցները:
Երկրի օրական պտույտը և դրա աշխարհագրական նշանակությունը: Ժամային գոտիներ:
Երկրի տարեկան պտույտը (շարժումը) և դրա աշխարհագրական հետևանքները: Տարվա եղանակների հերթափոխությունը:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԹԱՂԱՆՔԸ ԵՎ ԴՐԱ ԱՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԸ

Երկրագնդի թաղանթներն ու դրանց փոխադարձ կապը:
Հասկացություն աշխարհագրական թաղանթի մասին, դրա բաղադրամասերը:
Աշխարհագրական միջավայր: Մարդու դերը աշխարհագրական միջավայրում:
Երկրագնդի բնական զոնաները: Չոնաների հերթափոխությունն ըստ աշխարհագրական լայնության և ծովի մակարդակից ունեցած բարձրության:
Լայնակի զոնայականություն:
Հասարակածային խոնավ մշտադալար անտառների ու սավաննաների զոնաների բնութագիրը:
Անապատներ և կիսաանապատներ, դրանց բնութագիրը ու տարածումը:
Տափաստանների զոնայի բնութագիրը:
Բարեխառն գոտու անտառային զոնայի բնութագիրը:

ՔԱՐՈՒՈՐՏ

Երկրագնդի ներքին կառուցվածքը:
Երկրակեղևը և դրա կառուցվածքը:
Երկրակեղևը կազմող ապարները: Պլատֆորմներ և գեոսինկլինալներ:
Մայրցամաքներ և օվկիանոսներ:
Երկրի մակերևույթը փոփոխող ներքին (ներծին) և արտաքին (արտածին) ուժերը:
Հրաբուխներ և երկրաշարժեր, դրանց տարածման շրջանները: Հրաբուխների դերը ռելիեֆագոյացման մեջ:

Հողմահարություն: Քամու, հոսող ջրերի, սառցադաշտերի, ծովի ալեբախության աշխատանքը և դերը ռելիեֆի ձևավորման գործում:

Երկրի մակերևույթի ձևերը. հարթավայրեր (ցածրավայրեր, դաշտավայրեր, բարձրավայրեր, սարահարթեր), բլուրներ, լեռներ, լեռնաշղթաներ, լեռնազանգվածներ, լեռնաշխարհներ:

Ցամաքի մակերևույթի բացարձակ և հարաբերական բարձրությունը:

Լեռներ: Լեռների դասակարգումն ըստ բարձրության, հասակի և կառուցվածքի: Ռելիեֆի ազդեցությունը մարդու տնտեսական գործունեության վրա:

ՋՐՈՒՐՏ

Գաղափար ջրոլորտի մասին: Ջրոլորտի բաղադրամասերը: Ջրի մեծ և փոքր շրջապտույտները, դրանց պատճառներն ու հետևանքները: Համաշխարհային օվկիանոսը և դրա մասերը (օվկիանոսներ, ծովեր, ծովածոցեր, նեղուցներ): Օվկիանոսի հատակի ռելիեֆը, հատակային նստվածքները: Օվկիանոսի ջրի ջերմությունը, աղիությունը: Սառցային երևույթներ: Ջրի շարժումը. օվկիանոսային հոսանքներ, ալիքներ, մակընթացություն և տեղատվություն, ցունամի:

Կղզիներ և թերակղզիներ, դրանց դասակարգումն ըստ ծագման (առաջացման պայմանների):

Համաշխարհային օվկիանոսի բուսական և կենդանական աշխարհը, հանքային հարստությունները: Ծովերի տնտեսական նշանակությունը:

Գետը և դրա մասերը: Գետերի սնումն ու ռեժիմը:

Գետերի աշխատանքը:

Գետի ավազան և ջրբաժան: Գետի անկում, թեքություն, ծախս, հոսք:

Գետերի օգտագործումը և վերափոխումը: Գետերի ջրի մաքրության պահպանումը:

Լճեր, ճահիճներ և սառցադաշտեր, դրանց տիպերը, տարածման շրջաններն ու տնտեսական նշանակությունը:

Ստորերկրյա ջրեր, դրանց առաջացումն ու օգտագործումը: Աղբյուրներ: Գեյզերներ: Ջրոլորտի պահպանման խնդիրները:

ՄՁՆՈՒՐՏ

Գաղափար մթնոլորտի մասին, մթնոլորտի նշանակությունը:

Արեգակնային ճառագայթում (ռադիացիա): Մթնոլորտի տաքանալը: Օդի ջերմաստիճանի չափումը:

Ջերմաստիճանի օրական և տարեկան ընթացքը:

Օդի ջերմաստիճանի փոփոխությունն ըստ աշխարհագրական լայնության և ծովի մակարդակից ունեցած բարձրության: Մթնոլորտային ճնշում: Ցիկլոններ և անտիցիկլոններ: Օդային զանգվածներ:

Մթնոլորտային տեղումներ, տեղումների քանակի չափումը:

Տեղումների բաշխումը երկրագնդի վրա:

«Եղանակ» և «կլիմա» հասկացությունները: Եղանակի դիտումներ:

Կլիմայի կախվածությունը վայրի աշխարհագրական լայնությունից, ծովի մոտիկությունից, ծովային հոսանքներից, տեղանքի բարձրությունից և լեռնալանջերի դիրքադրությունից:

Քամիների առաջացումը և տեսակները (գեփյուռ, ծովագեփյուռ, լեռնահովտային քամիներ, մուսսոն, պասսատ, արևմտյան քամիներ):

Եղանակի և կլիմայի ուսումնասիրման նշանակությունը տնտեսության համար:

Երկրագնդի կլիմայական գոտիները և կլիմայի տիպերը:

ՄԱՅՐՑԱՄԱՔՆԵՐ

Եվրասիայի դիրքը, ափագիծը, ռելիեֆը և օգտակար հանածոները:

Եվրասիայի կլիման, գետերն ու լճերը: Եվրասիայի բնական զոնաները:

Աֆրիկայի դիրքը, ափագիծը, մակերևույթը և օգտակար հանածոները:

Աֆրիկայի կլիման, գետերն ու լճերը: Աֆրիկայի բնական զոնաները:

Հյուսիսային Ամերիկայի դիրքը, ափագիծը, մակերևույթը և օգտակար հանածոները:

Հյուսիսային Ամերիկայի կլիման, գետերն ու լճերը:

Հարավային Ամերիկայի դիրքը, ափագիծը, մակերևույթը և օգտակար հանածոները:

Հարավային Ամերիկայի կլիման, գետերն ու լճերը:

Հարավային Ամերիկայի բնական զոնաները:

Ավստրալիայի ֆիզիկաաշխարհագրական բնութագիրը:

Անտարկտիդայի հայտնագործումը և ժամանակակից ուսումնասիրությունները: Կլիման, բուսական և կենդանական աշխարհը:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԶԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԱՐԵՉԸ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աշխարհի քաղաքական քարտեզը: Ձևավորման փուլերը:

Եվրոպայի քաղաքական քարտեզը:

Ասիայի քաղաքական քարտեզը:
Աֆրիկայի քաղաքական քարտեզը:
Հյուսիսային Ամերիկայի քաղաքական քարտեզը:
Հարավային Ամերիկայի քաղաքական քարտեզը:
Աշխարհի բնակչությունը: Բնակչության թիվը, վերարտադրությունը: Մեխանիկական
շարժը: Բնակչության կազմը:

Բնակչության տեղաբաշխումը երկրի վրա: Բնակչության կուտակումների գլխավոր
արեալները:

Ուրբանիզացիա, դրա գլխավոր հատկանիշները: Քաղաքային տարաբնակեցում: Աշխարհի
խոշորագույն քաղաքային ագլոմերացիաները: Գյուղական տարաբնակեցում:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Հասկացություն համաշխարհային տնտեսության մասին: Համաշխարհային բնական
ռեսուրսներ: Հանքային ռեսուրսներ: Հողային ռեսուրսներ: Ջրային ռեսուրսներ. քաղցրահամ
ջրի ռեսուրսները: Կենսաբանական ռեսուրսներ: Կլիմայական ռեսուրսներ: Համաշխարհային
օվկիանոսի ռեսուրսներ:

Համաշխարհային տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը: Արդյունաբերությունն ու
գյուղատնտեսությունը, դրանց ճյուղային կազմն ու տեղաբաշխումը: Տրանսպորտ:
Տրանսպորտի գլխավոր տեսակները: Գլխավոր ծովային ուղիներն ու խոշոր
նավահանգիստները:

Աշխատանքի միջազգային աշխարհագրական բաժանում:
Միջազգային տնտեսական կապերը:

ՄԱՐԴԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՍՈՒՈՐԱԿԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱԽՆՂԻՐՆԵՐԸ

Շրջակա միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները:
Հանքային հումքի և վառելիքաէներգետիկ ռեսուրսների հիմնախնդիրը:
Ժողովրդագրական հիմնախնդիրը:
Պարենային հիմնախնդիրը:
Համաշխարհային օվկիանոսի ռեսուրսների օգտագործման հիմնախնդիրը:
Մթնոլորտի պահպանման հիմնախնդիրը:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուսաստանի բնությունը, բնակչությունը, վարչաքաղաքական կառուցվածքը:
Տնտեսության ընդհանուր բնութագիրը, գլխավոր ճյուղերը:
Վրաստան. բնությունը, բնակչությունը, տնտեսությունը:
Ադրբեջան. բնությունը, բնակչությունը, տնտեսությունը:
Թուրքիայի տնտեսաաշխարհագրական բնութագիրը:
Իրանի տնտեսաաշխարհագրական բնութագիրը:
ԱՄՆ-ի տնտեսաաշխարհագրական բնութագիրը:
Ֆրանսիայի տնտեսաաշխարհագրական բնութագիրը:
Ճապոնիայի տնտեսաաշխարհագրական բնութագիրը:
Չինաստանի տնտեսաաշխարհագրական բնութագիրը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հայկական լեռնաշխարհի երկրաբանական կառուցվածքը: Մակերևույթը: Կլիման: Գետերը
և լճերը:

ՀՀ աշխարհագրական դիրքը, վարչատարածքային կառուցվածքը, ռելիեֆի գլխավոր
առանձնահատկությունները: Լեռնաշղթաները, սարահարթերը:

Օգտակար հանածոները: Կլիման: Ջրագրությունը: Սևանա լճի հիմնախնդիրը:

Հողերը: Բուսականությունը: Կենդանական աշխարհը:

Ուղղաձիգ (վերընթաց) լանդշաֆտային գոտիները:

Բնակչությունը: Թվաքանակը, վերարտադրությունը, մեխանիկական շարժը:

Բնակչության կազմը և աշխատանքային ռեսուրսները:

Բնակչության տեղաբաշխումը, տարաբնակեցումը:

Քաղաքները: Երևանի աշխարհագրական բնութագիրը:

ՀՀ տնտեսությունը: Ընդհանուր բնութագիրը, ճյուղային կառուցվածքը:

Արդյունաբերություն. ընդհանուր բնութագիրը, ճյուղային կառուցվածքը,
արդյունաբերական հանգույցները:

Արդյունաբերության գլխավոր ճյուղերի բնութագիրը (էներգետիկա, լեռնահանքային և
մետալուրգիական, քիմիական, մեքենաշինական, թեթև, սննդի, շինանյութերի
արդյունաբերություն):

Գյուղատնտեսություն. ընդհանուր բնութագիրը: Ոռոգման նշանակությունը: Ճյուղային
կառուցվածքը, գլխավոր ճյուղերի բնութագիրը (բուսաբուծություն, անասնապահություն):
Տրանսպորտը, ընդհանուր բնութագիրը, գլխավոր տեսակները:

ՀՀ մարզերի բնութագիրը (դիմորդի ընտրությամբ):
Հայաստանի Հանրապետության բնօգտագործման և բնապահպանության
հիմնախնդիրները: Արտաքին տնտեսական կապերը:
ԼՂՀ ընդհանուր բնութագիրը: Բնությունը: Բնակչությունը: Տնտեսությունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հ. Գաբրիելյան, Վ. Պողոսյան, «Աշխարհագրություն», դասագիրք 5-րդ դասարանի համար: Եր., 1996, 2000
2. Մ. Իսկանդարյան և ուր., «Մայրցամաքների և օվկիանոսների աշխարհագրություն», դասագիրք 6-րդ դասարանի համար: Եր., 1996, 2000
3. Հ. Գաբրիելյան և ուր., «Ռեգիոնալ աշխարհագրություն», դասագիրք 7-րդ դասարանի համար: Եր., 1996
4. Լ. Վալեսյան, Խ. Նազարյան, «Հայաստանի աշխարհագրություն», դասագիրք 7-րդ դասարանի համար: Եր., 1998, 1999
5. Ա. Ավագյան և ուրիշներ, «Ռեգիոնալ աշխարհագրություն», դասագիրք 8-րդ դասարանի համար: Եր., 1996
6. Լ. Վալեսյան, Խ. Նազարյան, «Հայաստանի աշխարհագրություն», դասագիրք 8-րդ դասարանի համար: Եր., 1998, 1999
7. Գ. Ավագյան և Ռ. Մարգարյան, «Աշխարհագրություն» 7-րդ դասարանի համար: Եր., 1999
8. Գ. Ավագյան և Ռ. Մարգարյան, «Աշխարհագրություն» 8-րդ դասարանի համար: Եր., 1999
9. Ս. Մելքունյան, «Լեռնային Ղարաբաղի աշխարհագրություն»: Եր., 1999
10. Ռ. Մկրտչյան, Լ. Վալեսյան, Ա. Գասպարյան, «Աշխարհագրություն (բնօգտագործման և բնապահպանության հիմունքներ)», դասագիրք 9-րդ դասարանի համար: Եր., 1996, 1999
11. «Աշխարհագրություն - 99» - բուհական ընդունելության քննության հարցարան: Եր., «Չանգակ-97», 1999

«ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԳՐԱՎՈՐ ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

«Աշխարհագրություն» առարկայի քննական հարցաթերթիկների 15 հարցերից առաջին երեքը (երկու հարց՝ երեքական բալ, մեկ հարց՝ երկու բալ) պահանջում են տեսական գիտելիքների իմացություն, փաստերի համակարգված շարադրանք, երևույթների պատճառահետևանքային կապերի հիմնավորում:

Չորրորդ հարցը (մեկ բալ) վերաբերում է աշխարհագրական հարց-առաջադրանքներին: Հինգերորդ հարցը (մեկ բալ) ներկայացնում է աշխարհագրական հասկացությունների սահմանումներ և բացատրություններ: Վեցերորդ և յոթերորդ հարցերը (մեկական բալ) տեստային առաջադրանքներ են, ութերորդ և իններորդ հարցերը (մեկական բալ) պահանջում են բնական և հասարակական երևույթների զարգացման ու տեղաբաշխման օրինաչափությունների վերլուծություններ կամ հիմնավորումներ:

Տասներորդ և տասնմեկերորդ հարցերը (մեկական բալ) ընդգրկում են տեստային շարադրանքով տրված և բաց թողած տեղերը լրացնելու պահանջով առաջադրանքներ: Տասներկուերորդ և տասներեքերորդ հարցերը (մեկական բալ) ներկայացնում են խնդիր-վարժություններ, իսկ տասնչորսերորդ և տասնհինգերորդ հարցերը (մեկական բալ)՝ ուրվագծային քարտեզների վրա կատարվող գործնական առաջադրանքներ:

Այսպիսով, քննական հարցաթերթիկի գնահատման առավելագույն գումարը 20 (քսան) բալ է, իսկ գնահատման քայլը 0.25 բալից է:

Տարբերակ

Աշխարհագրության քննական հարցատոմս

1. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ3
ա) աշխարհագրական դիրքը, տարածքը, սահմանները
բ) բնական պայմանները
գ) ռեսուրսները
2. Երկրաշարժ3
ա) հասկացություն երկրաշարժի մասին, առաջացման պատճառները
բ) աշխարհի երկրաշարժավտանգ շրջանները
գ) երկրաշարժից պաշտպանվելու ձևերը
3. ՀՀ անասնապահությունը2
ա) մասնագիտացումը
բ) տեղաբաշխումը
4. Որո՞նք են երկրագնդի ամենատաք և ամենացուրտ վայրերը: Ո՞րն է դրանց գոյացման պատճառը:1
5. Ի՞նչ է ունիտար պետությունը, բերել օրինակներ:1
6. Ընտրել և դուրս գրել տափաստանային բնական զոնային բնորոշ չորս բուսատեսակ. կակտուս, կեչի, օշինդր, փետրախոտ, ուղտափուշ, քարաքոս, շյուղախոտ, մայրի, կաղնի, օշան, տիպչակ, սիզախոտ1

7. Ընտրել և դուրս գրել Գեղարքունիքի մարզի չորս քաղաք. Ալավերդի, Արմավիր, Հրազդան, Սիսիան, Գավառ, Գորիս, Վարդենիս, Իջևան, Ճամբարակ, Տաշիր, Մարտունի, Դիլիջան1

8. Բնական ո՞ր գոնաներն են բացակայում Աֆրիկայում և ինչո՞ւ:1

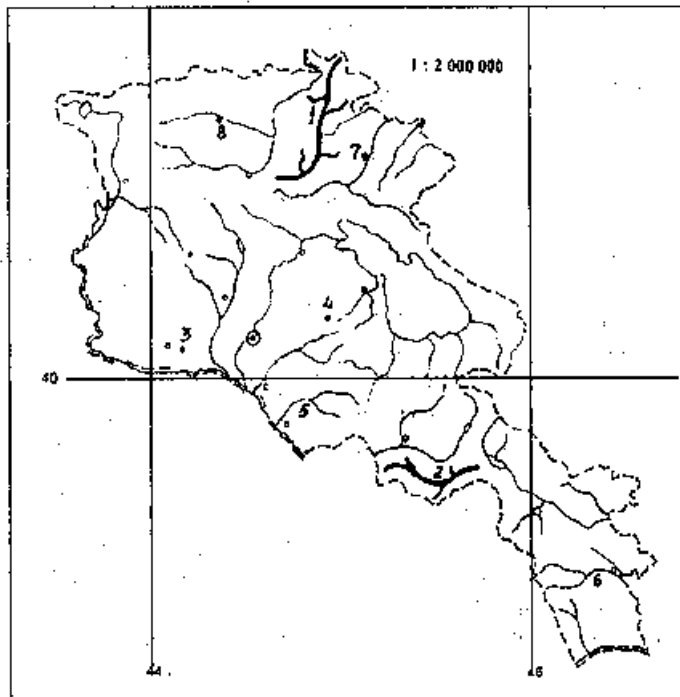
9. Ի՞նչ սկզբունքներ են հաշվի առնվում սև մետաղածուլական ձեռնարկությունները տեղաբաշխելիս (Ռուսաստանի Դաշնության օրինակով): 1

10. Աֆրիկայում է գտնվում աշխարհի ամենաերկար գետը, որի վրա կառուցված է ջրամբարը: Գետը թափվում է ծով՝ առաջացնելով, որտեղ կան բազմաթիվ գետային նավահանգիստներ: 1

11. Մեքենաշինությունը ՀՀ մասնագիտացման առաջատար ճյուղերից է և մինչև ճգնաժամը հիմնականում տնտեսական ցուցանիշներով գրավում էր տեղը: Նրան բաժին էր ընկնում արդյունաբերության համախառն արտադրանքի ծավալի: ՀՀ մեքենաշինական համալիրի ամենագարգացած ենթաճյուղը՝ արդյունաբերությունն էր, որի խոշոր կենտրոնը քաղաքն էր:1

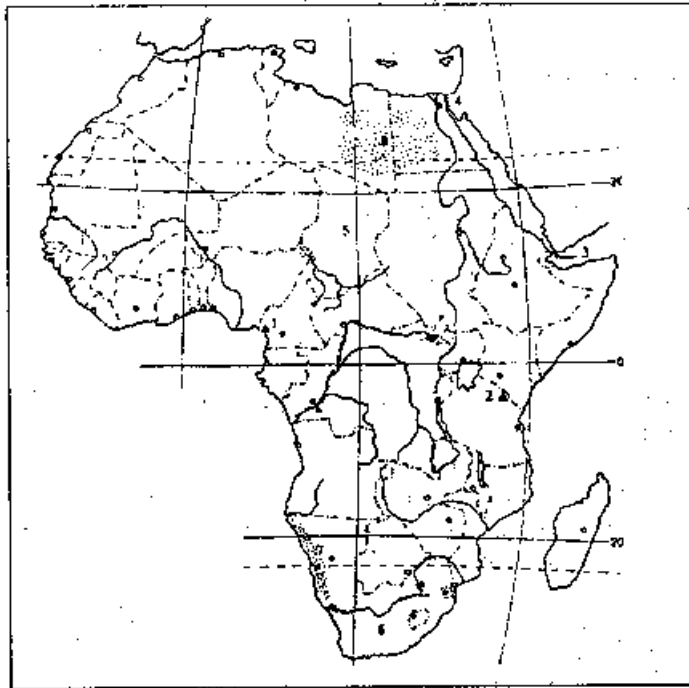
12. Երկու քաղաքներ գտնվում են միևնույն միջօրեականի՝ հս.լ. 25°-ի և հվ.լ. 40°-ի վրա: Որոշել դրանց միջև եղած հեռավորությունը աստիճաններով և կիլոմետրերով: 1

13. Առաջին երկրում ավտոտրանսպորտով փոխադրվող բեռների ծավալը 8 մլն տ է, բեռնափոխադրումների միջին հեռավորությունը՝ 400 կմ: Երկրորդ երկրում այդ ցուցանիշները կազմում են, համապատասխանաբար, 20 մլն տ և 240 կմ: Որոշել, թե ուր երկրի ավտոտրանսպորտի բեռնաշրջանառությունն է ավելի մեծ:1

14. Տեսրում գրել թվերով նշված օբյեկտների անունները.

1,2 - լեռնաշղթա, 3,4 - լիճ, 5,6 - գետ, 7,8 - քաղաք:1

15. Տեսրում գրել թվերով նշված օբյեկտների անունները.

1,2 - լեռնագագաթ, 3 - նեղուց, 4 - ջրանցք, 5,6 - պետություն, 7,8 - անապատ

.....1

«ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ» ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԲՆՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Ա. Աշխարհագրական-բնութագրական տեսքտային շարադրանքի 1 (մեկ) բալանոց ենթահարցերից յուրաքանչյուրը գնահատվում է`

1 (մեկ) բալ, եթե`

ա) ենթահարցին դպրոցական դասագրքի սահմաններում տրված է սպառիչ ու համոզիչ պատասխան: Մտքերը հիմնավորված են օրինակներով, անհրաժեշտության դեպքում` գծագրերով, թվերով,

բ) շարադրանքի մեջ արտահայտված են աշխարհագրական օբյեկտների, ինչպես նաև երևույթների տեղաբաշխման սկզբունքներն ու օրինաչափությունները: Լուսաբանված են երևույթների պատճառներն ու հետևանքները:

0,75 բալ, եթե`

ա) ենթահարցը շարադրված է տրամաբանորեն ճիշտ, բայց առանց մանրամասների,

բ) տեսական գիտելիքների հիմնավորումը ոչ բոլոր դեպքերում է ուղեկցվում համապատասխան օրինակներով, փաստական տվյալներով,

գ) հասկացությունների բացատրություններում բաց են թողնված որոշ ոչ էական բնութագրական հատկանիշներ:

0,5 բալ, եթե`

ա) ենթահարցը շարադրված է ընդհանուր գծերով, թույլ տրված անճշտությունները էական չեն,

բ) հիմնականում ճշգրտված տեսական գիտելիքները հիմնավորված չեն համապատասխան փաստերով և օրինակներով,

գ) հասկացությունների բացատրություններում թույլ են տրված էական սխալներ:

0,25 բալ, եթե`

ա) շարադրանքում կան բուն հարցին վերաբերող մասնակի, բայց ոչ հստակ մտքեր,

բ) հարցի պատասխանը հիմնավորված չէ որևէ փաստական տվյալով կամ օրինակով,

գ) բերված օրինակները հարցի հետ չեն առնչվում կամ սխալ են:

0 (զրո) բալ, եթե`

ա) ենթահարցը շարադրված չէ,

բ) շարադրվածը պահանջվող հարցի պատասխանը չէ:

Բ. Աշխարհագրական հասկացության սահմանման կամ երևույթի, օբյեկտի բնութագրման վերաբերյալ առաջադրանքի կատարումը գնահատվում է`

1 (մեկ) բալ, եթե`

հասկացության սահմանումը և երևույթի, օբյեկտի բնութագրումը հստակ են, ճիշտ, բերված են համապատասխան օրինակներ, անհրաժեշտության դեպքում նաև գծագրեր, սխեմաներ:

0,75 բալ, եթե՝ հասկացության սահմանումը և երևույթի, օբյեկտի ընտրությունը հստակ է, ճիշտ, բայց չկան համապատասխան օրինակներ և անհրաժեշտ գծագրեր, սխեմաներ:

0,5 բալ, եթե՝ տրված է հասկացության սահմանումը կամ երևույթի, օբյեկտի հիմնական բովանդակությունը մասնակի թերություններով:

0,25 բալ, եթե՝ հասկացության մեջ կան բուն հարցին վերաբերող մասնակի, բայց ոչ հստակ մտքեր:
0 (գրո) բալ, եթե՝ բացակայում է առաջադրանքի պատասխանը կամ այն տրված է սխալ:

Գ. Բաց թողած տեղերը լրացնելու առաջադրանքները գնահատվում են՝

1 (մեկ) բալ, եթե՝ լրացված են բոլոր չորս ճիշտ պատասխանները:

0,75 բալ, եթե՝ լրացված է ցանկացած երեք ճիշտ պատասխան:

0,5 բալ, եթե՝ լրացված է ցանկացած երկու ճիշտ պատասխան:

0,25 բալ, եթե՝ լրացված է ցանկացած մեկ ճիշտ պատասխան:

0 (գրո) բալ, եթե՝ չկա ճիշտ պատասխան:

Դ. Աշխարհագրական խնդիր-վարժության կատարումը գնահատվում է՝

1 (մեկ) բալ, եթե՝ ա) առաջադրված էլակետային տվյալների հիման վրա ստացվել է ճիշտ պատասխան:

բ) հաշվարկները և հարցերի պատասխանները հիմնավորված են համապատասխան բացատրություններով:

0,75 բալ, եթե՝ հաշվարկներում և հարցերի պատասխաններում կան մասնակի թերություններ:

0,5 բալ, եթե՝ կատարված հաշվարկներում, հարցերի պատասխաններում և հիմնավորումներում կան թերություններ և անճշտություններ:

0,25 բալ, եթե՝ կատարված հաշվարկներում և հարցերի պատասխաններում կան էական թերություններ և անճշտություններ:

0 (գրո) բալ, եթե՝ ա) խնդիր-վարժությունը լուծված չէ:

Ե. Աշխարհագրական հարց-առաջադրանքը գնահատվում է՝

1 (մեկ) բալ, եթե՝ առաջադրանքին տրված է սպառիչ պատասխան:

0,75 բալ, եթե՝ պատասխանը տրված է մասնակի թերություններով:

0,5 բալ, եթե՝ պատասխանը տրված է ընդհանուր գծերով և որոշ սխալներով:

0,25 բալ, եթե՝ կան բուն հարցին վերաբերող ոչ հստակ մտքեր և սխալներ:

0 (գրո) բալ, եթե՝ բացակայում է պատասխանը կամ այն գրված է սխալ:

Զ. Աշխարհագրական տեսող գնահատվում է՝

1 (մեկ) բալ, եթե՝ ճիշտ են գրված պահանջվող բոլոր օբյեկտների անունները:

0,75 բալ, եթե՝ ճիշտ են գրված պահանջվող օբյեկտների անունների Ե- ը: 0,5 բալ, եթե՝ ճիշտ են գրված պահանջվող օբյեկտների անունների գ- ը: 0,25 բալ, եթե՝ ճիշտ են գրված պահանջվող օբյեկտների անունների Զ- ը: 0 (գրո) բալ, եթե՝ չի կատարված կամ սխալ է կատարված առաջադրանքը:

Է. Ուրվագծային քարտեզի վրա կատարված առաջադրանքը գնահատվում է՝

1 (մեկ) բալ, եթե՝ ճիշտ է գրված պահանջվող օբյեկտների անունների 3/4-ից ավելին:

0,75 բալ, եթե՝
ճիշտ են գրված պահանջվող օբյեկտների անունների 1/2-ից 3/4-ը:
0,5 բալ, եթե՝
ճիշտ են գրված պահանջվող օբյեկտների անունների 1/4-ից 1/2-ը:
0,25 բալ, եթե՝
ճիշտ են գրված պահանջվող օբյեկտների անունների 1/5-ից 1/4-ը ներառյալ:
0 (զրո) բալ, եթե՝
աշխատանքը կատարված չէ կամ տրված չեն պահանջվող օբյեկտների անունների միկն 1/5-ը:

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Հայ գրականության զարգացման շրջանները:

Գրական սեռեր և ժանրեր:

Առասպել և Էպոս: Հայ հնագույն առասպելներն ու վիպերգերը՝ «Վահագն», «Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ», «Արտաշես և Արտավազդ», «Հայկ և Բել»:

Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը:

5-րդ դարի մատենագրության ընդհանուր բնութագիրը. Ագաթանգեղոս, Եզնիկ Կողբացի, Փավստոս Բուզանդ, Ղազար Փարպեցի, Կորյուն: Մովսես Խորենացի. կյանքը, «Հայոց պատմություն»:

«Սասունցի Դավիթ» Էպոսը. սյուժեն, գաղափարը, գլխավոր կերպարները: Էպոսի գեղարվեստական մշակումները:

Գրիգոր Նարեկացի. կյանքը, տաղերը, «Մատյան ողբերգության» պոեմը:

Միջնադարի հայ բանաստեղծները (թվարկել): Ներսես Շնորհալի. «Ողբ Եդեսիո» պոեմը»: Հայ առակագիրներ. Մխիթար Գոշ, Վարդան Այգեկցի: Ֆրիկի կյանքը, պոեզիայի ընդհանուր բնութագիրը. «Բան պիտանի», «Գանգատ» բանաստեղծությունները: Նահապետ Քուչակ. «Հայրեններ»:

Սայաթ-Նովա. կյանքը, ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը (4-5 բանաստեղծության վերլուծություն):

Խաչատուր Աբովյան. կյանքը, ստեղծագործությունները: Աբովյանը հայ նոր գրականության հիմնադիր: «Վերջ Հայաստանի» վեպը. սյուժեն, գաղափարը, կերպարները:

Միքայել Նալբանդյան. գրողը, քննադատը և հրապարակախոսը: Նալբանդյանը բանաստեղծ (2-3 բանաստեղծության վերլուծություն):

Գաղափար գրական հիմնական ուղղությունների մասին՝ կլասիցիզմ, ռոմանտիզմ, ռեալիզմ:

Պետրոս Դուրյան. կյանքը, ստեղծագործությունը, բանաստեղծության հիմնական թեմաները. վերլուծել «Սիրելի», «Դրժելի», «Տրտունջ» բանաստեղծությունները:

Հակոբ Պարոնյան. կյանքը, ստեղծագործությունները (թվարկել թեմաները), երգիծանքը: «Մեծապատիվ մուրացկաններ» վիպակի սյուժեն, կերպարները:

Բաֆֆի. ստեղծագործության (թվարկում) ընդհանուր բնութագիրը: «Սամվել» պատմավեպ. պատմական ժամանակաշրջանը, սյուժեն, գաղափարը, կերպարները:

Ալ. Շիրվանզադե. կյանքը, ստեղծագործությունը: «Քաոս» վեպը. սյուժեն, կերպարները: Համեմատություն «Պատվի համար» դրամայի հետ:

Մուրացյան. ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, Կամսարյանի կերպարը «Առաքյալը» վիպակում: «Գևորգ Մարգարետունի» պատմավեպը. պատմական ժամանակաշրջանի սյուժեն, կերպարները:

Գրիգոր Չոիրապ. կյանքը, ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: Չոիրապը նորավեպի (նովելի) մեծ վարպետ: «Երջանիկ մահը», «Այինկա», «Չաբուղոն» նորավեպերը (ևս երեք նովել՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Հովհ. Թումանյան. կյանքը, ստեղծագործության ժանրային բազմազանությունը: Բանաստեղծությունները («Հայոց լեռներում», «Հայրենիքիս հետ», «Բարձրից»), քառյակները (8-10 հատ), պոեմները և բալլադները («Հառաչանք», «Անուշ», «Փարվանա», «Թմկաբերդի առումը»), արձակը («Գիքորը», «Քաջ Նազար»):

Ավ. Իսահակյան. կյանքը, ստեղծագործության ժանրային բազմազանությունը: Բանաստեղծությունները. «Գիշերն եկավ, զով հովն ընկավ», «Մի մրահոն աղջիկ տեսա», «Պանդուխտ որդին», «Ախ, մեր սիրտը լիքը դարդ, ցավ», «Մեր պատմիչներն ու գուսանները», «Ռավեննայում», «Հայրենիքիս», «Հայրենի հողը», «Աբու-Լալա Մահարի» պոեմը, «Համբերանքի չիբուխը» պատմվածքը:

Միսաք Մեծարենց. կյանքը, պոեզիայի ընդհանուր բնութագիրը: «Սիրերգ», «Ձմրան պարզ գիշեր», «Արևին», «Աքափաներու շուքին տակ», «Ձրտուք», «Հյուղը» բանաստեղծությունները:

Դանիել Վարուժան. կյանքը, բանաստեղծական շարքերի համառոտ բնութագիրը: «Հարճը» պոեմը, «Ձոնը», «Տորյանի ծովեր» (ևս 3-4 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Լևոն Շանթ. «Հին աստվածներ» դրաման. սյուժեն, կերպարները:

Վահան Տերյան. կյանքը, ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: «Տխրություն»,

«Հրաժեշտի գագել», «Աշնան մեղեդի», «Fatum», «Գարուն», «Իջևում է գիշերն անգութ ու մթին», «Որպես Լաերտի որդին...» (Լս 4-5 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Եղիշե Չարենց. կյանքը, ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: «Վահագն», «Հարողագողի ճամփորդները», «Տաղարան» շարքից երկու տաղ («Էլի գարուն կգա...», «Ես իմ անուշ Հայաստանի...»), «Թուղթ բանաստեղծ բարեկամիս՝ NN-ին, գրված Երևանից», «Անվերնագիր», «Իմ մահվան օրը...» բանաստեղծությունները, «Դանթեական առասպել», «Ամբոխները խելագարված», «Դեպի յառն Մասիս», «Պատմության քառուղիներով» պոեմները, «Գանգրահեր տղան» չափածո նովելը:

Դերենիկ Դեմիրճյան. ստեղծագործության ժանրային բազմազանությունը: «Վարդանանք» պատմավեպը. պատմական ժամանակաշրջանը, սյուժեն, կերպարները, Ավարայրի ճակատամարտի նշանակությունը:

Ակսել Բակունց. կյանքը, ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը. «Մթնաձոր», «Մթնաձորի չարքը», «Միրիավ», «Ալպիական մանուշակ», «Ծիրանի փողը», «Խոնարի աղջիկը» (Լս 3-4 պատմվածք՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Շահան Շահնուր. ընդհանուր տեղեկություններ կյանքի և ստեղծագործության մասին. «Նահանջը առանց երգի» վեպը:

Կոստան Չարյան. կյանքի և ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: «Նավը լեռան վրա» վեպը:

Գուրգեն Մահարի. կյանքը և ստեղծագործության բնութագիրը: «Ծաղկած փշալարեր» վիպակը:

Նաիրի Չարյան. «Արա Գեղեցիկ» ողբերգությունը, «Երկու հանճարեղ գլուխ» բանաստեղծությունը:

Հովհաննես Շիրագ. «Թագադրում», «Հայ ժողովրդի երգը», «Մայրս», «Կուզեի նստել մի քարի վրա» (Լս 3-4 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Համո Սահյան. ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, «Չես ասի ոչ մի բառով», «Անտառում», «Քարափը», «Մասրենի», «Անունդ տալիս» «Ինչու և հիշեցրի»:

Պարույր Սևակ. ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը, ժողովածուները: «Անլռելի գանգակատուն» պոեմը, «Վարք մեծաց» բանաստեղծությունը:

Հրանտ Մաթևոսյան. ստեղծագործության ընդհանուր բնութագիրը: «Աշնան արև» վիպակը:

ԱՆԳԻՐ ԱՍԵԼ՝

Առասպելներից՝ «Վահագնի ծնունդը»:

Մովսես Խորենացի՝ հատվածներ «Հայոց պատմությունից» («Թեպետև եմք ածու փոքր...»՝ 4-5 տող, «Ողբամ գքեզ, Հայոց աշխարհ...»՝ 10-15 տող):

Գրիգոր Նարեկացի՝ «Տաղ Վարդավառի», «Մատյան ողբերգության» (հատված):

Ֆրիկ՝ «Գանգատ» («Մեկն ի պապանց պարոնորդի...» հատվածից):

Սայաթ-Նովա՝ «Աշխարս մե փանջարա է»:

Միքայել Նալբանդյան՝ «Ազատություն», «Իտալացի աղջկա երգը» (հատված):

Պետրոս Դուրյան՝ «Տրտունջք», «Լճակ»:

Հովի. Թումանյան՝ «Անուշ» («Նախերգանք»), «Թմկաբերդի առումը» («Նախերգանք»), «Փարվանա» (հատված), քառյակներ (դիմորդի ընտրությամբ):

Ավ. Իսահակյան՝ «Գիշերն եկավ, գով հովն ընկավ», «Մի մրախոն աղջիկ տեսա», «Ռավեննայում» «Աբու-Լալա Մահարի» պոեմի 3-րդ սուրահը (Լս 2-3 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Միսաք Մեծարենց՝ «Սիրերգ», «Արևիկ»:

Դանիել Վարուժան՝ «Ցորյանի խովեր», «Ձոն»:

Լևոն Շանթ՝ «Հին աստվածներ»-ից «Իջե՛ք, իջե՛ք, երազներ» հատվածը:

Վահան Տերյան՝ «Տխրություն», «Հրաժեշտի գագել» (Լս 2-3 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Եղիշե Չարենց՝ «Վահագն», «Էլի գարուն կգա», «Անվերնագիր» (Լս 2-3 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Պարույր Սևակ՝ «Անլռելի գանգակատուն» (հատված):

Հովի. Շիրագ՝ «Թագադրում», «Հայ ժողովրդի երգը» (Լս 2-3 բանաստեղծություն՝ դիմորդի ընտրությամբ):

Համո Սահյան՝ «Մասրենի», «Անունդ տալիս»:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հ. Բախչինյան, Ս. Սարիկյան, Հ. Թամրազյան, «Հայ գրականություն», դասագիրք 9-րդ դասարանի համար, Եր., 2000 թ.:

2. Հ. Թամրազյան, Դ. Գասպարյան, Ժ. Քալանթարյան, «Հայ գրականություն», դասագիրք 10-րդ դասարանի համար, Եր., 2000 թ.:

ՀԱՅՈՑ ԼԵՃՎԻ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԱԿՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՏՈՍՍԵՐԻ ԿԱԶՄԱՆ ՍԿԶՈՒԼՔՆԵՐԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Հարցատոմսերը կազմվում են ընդունելության համար «Հայոց լեզու և գրականություն»

առարկաների նախապես հաստատված ծրագրերից քաղված հարցերով՝ ընդգրկելով ամբողջ դպրոցական ծրագիրը:

Յուրաքանչյուր հարցաթերթիկ բաղկացած է չորս հարցից. երկու հարց գրականությունից, երկուսը՝ լեզվից: Գրականության հարցերը ընտրում են այնպես, որ մեկը լինի 9-րդ, մյուսը 10-րդ դասարանի ծրագրից: Հնարավոր դեպքում՝ մեկը արձակագրի, մյուսը՝ բանաստեղծի մասին: Հայոց լեզվի հարցերից մեկը տեսական է, մյուսը՝ նախադասության վերլուծություն:

Հարցաթերթիկը գնահատվում է 20 միավորանոց սանդղակով (դրական գնահատական է համարվում 8 միավորը), յուրաքանչյուր հարցը՝ 5 միավոր (բացարձակ չիմացության դեպքում՝ 0, ապա՝ 1,2 և այլն): Գրականության կամ լեզվի երկու հարցերից անբավարար (մինչև 3 միավոր) գիտելիքի դեպքում, անկախ մյուս հարցերի պատասխանից, դիմորդը գնահատվում է անբավարար (8-ից ցածր):

Ահա քննական թերթիկի երկու նմուշ.

ՔՆՆԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻԿ 1

1. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի գլխավոր կերպարները:
2. Միսաք Մեծարենցը կյանքի, բնության և սիրո երգիչ (նաև արտասանել երկու բանաստեղծություն):
3. Գոյականի վերլուծություն (ծնաբանական և շարահյուսական):
4. Նախադասության վերլուծություն (ծնաբանական և շարահյուսական): (Մի՞թե դա միևնույն կեղծ հարաբերությունը չէ, որ դու ունես քո ծառաների ու հպատակների հետ, որոնք նույնպես խոնարհվում էին քեզ՝ շահերի կամ երկյուղի պատճառով):

ՔՆՆԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻԿ 2

1. Ֆրիկի կյանքը և ստեղծագործությունը (արտասանել հատվածներ):
 2. Վարդանանք Դեմիրճյանի «Վարդանանք» պատմավեպում:
 3. Ածական անուն. տեսակները, համեմատության աստիճանները:
 4. Նախադասության վերլուծություն:
- (Բայց երբ ձախողակ հանգամանքների շնորհիվ արքայական ընտանիքը տեղափոխվեց Գառնի, և Գևորգ իշխանը գնաց դեպի Ուտիք, երիտասարդ զույգի համար բացվեց լայն ասպարեզ, և նրանց հարաբերության պայմանները դյուրացան):

ՀԱՅՈՑ ԼԵՉՈՒ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՄԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ ՀԱՅՈՑ ԼԵՉՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հայերենը որպես հնդեվրոպական լեզու: Հայոց լեզվի գրավոր շրջանի զարգացման փուլերը. գրաբար, միջին հայերեն, աշխարհաբար: Արևելահայ և արևմտահայ գրական լեզուներ:

ՀՆՉՅՈՒՄԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՈՒՐՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՈՒՐՂԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Հնչյուն և տառ: Հայերենի այբուբենը: Հայերենի հնչյունները: Ձայնավոր և բաղաձայն հնչյուններ: Ձայնեղ, խուլ և շնչեղ բաղաձայններ: Վանկ (բաց և փակ), գաղտնավանկ: Տողադարձ: Շեշտ և հնչյունափոխություն: Է, Ե, Ի, ՈՒ ձայնավորների և յա, յու, ույ երկհնչյունների հնչյունափոխությունը:

ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բառ, բառի ուղղակի և փոխաբերական իմաստները: Բառի բազմիմաստությունը: Հոմանիշ, նույնանիշ, համանուն, հականիշ բառերը և դրանց գործածությունը խոսքի մեջ: Բառի կազմությունը: Արմատ և ածանց: Նախածանցներ և վերջածանցներ: Ածանցավոր բառեր: Պարզ և բարդ բառեր: Միացած բաղադրիչներով (հողակապով, անհողակապ) և անջատ բաղադրիչներով (կրկնավոր, հարադրական) գրվող բարդ բառերը, դրանց ուղղագրությունը և ուղղախոսությունը: Հնչյունափոխությունը բառերի բարդման և ածանցման դեպքում:

ՁԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Խոսքի մասեր

Գոյական անուն: Գոյականը որպես խոսքի մաս: Գոյականի կազմությունը, գոյականակերտ ածանցներ: Հատուկ և հասարակ գոյականներ:

Գոյականի թիվը. եզակի և հոգնակի: Հոգնակի թվի կազմությունը և ուղղագրությունը: Գոյականի հոլովումը: Ուղղական, սեռական, տրական, հայցական, բացառական, գործիական, ներգոյական հոլովները, դրանց կազմությունը և կիրառությունը: Անձի և իրի առումների տարբերակումը: Հայերենի հոլովումները. արտաքին հոլովումներ (ի, ու, ան, վա, ց) և ներքին հոլովումներ (ա, ո): Այլաձև հոլովումներ: Որոշյալ և անորոշ առումներ: Ը և ն հոդերի գործածությունը և ուղղագրությունը: Ս, դ հոդերը, դրանց արտահայտած իմաստները, ուղղագրությունը և ուղղախոսությունը:

Ածական անուն: Ածականը որպես խոսքի մաս: Ածականակերտ ածանցներ: Ածականի

տեսակները՝ որակական, հարաբերական: Որակական ածականների համեմատության աստիճանները՝ որական, բաղդատական, գերադրական, դրանց կազմությունը և ուղղագրությունը: Ածականի շարահյուսական կիրառությունները:

Թվական անուն: Թվականը որպես խոսքի մաս: Թվականի տեսակները՝ քանակական, դասական, բացարձակ, բաշխական և կոտորակային, դրանց կազմությունը և ուղղագրությունը: Հայերեն տառերի թվային արժեքը:

Դերանուն: Դերանունը որպես խոսքի մաս: Դերանվան տեսակները՝ անձնական, ցուցական, փոխադարձ, հարցական, հարաբերական, որոշյալ, անորոշ, ժխտական: Դերանունների հոլովման ու հոգնակիի կազմության յուրահատկությունները:

Բայ: Բայը որպես խոսքի մաս: Բայի կազմությունը՝ պարզ, ածանցավոր: Ածանցավոր բայերի տեսակները՝ սոսկածանցավոր, պատճառական, բազմապատկական և կրավորական: Բայի սեռը: Ներգործական, կրավորական և չեզոք սեռի բայեր: Բայափմբեր, դրանց տեսակները (անորոշ դերբայի և անցյալ կատարյալի հիմքեր): Պարզ և ածանցավոր բայերի անցյալ կատարյալի հիմքի կազմությունը: Բայի դիմավոր (եղանակային) և անդեմ (դերբայական) ձևերը, դրանց ընդհանուր և տարբերակիչ հատկանիշները:

Բայի անդեմ ձևերը. անորոշ, ենթակայական, հարակատար, համակատար, անկատար, վաղակատար, ապակատար, ժխտական դերբայներ, դրանց կազմությունը և կիրառությունը:

Բայի դեմքը, թիվը, ժամանակը, եղանակը:

Բայի խոնարհումը. ա և ե խոնարհումներ: Օժանդակ բայի խոնարհումը և ուղղագրությունը:

Պարզ բայերի խոնարհումը: Դրական խոնարհում:

Սահմանական եղանակ. ժամանակների և ժամանակաձևերի կազմությունը, դրանց անվանումները: Բաղդարյալ և պարզ ժամանակային ձևեր: Ներկա, անցյալ, ապառնի ժամանակների և անցյալ անկատար, անցյալ վաղակատար, անցյալ ապակատար, անցյալ կատարյալ ժամանակաձևերի կազմությունը, ուղղագրությունը և կիրառությունը:

Հրամայական եղանակ. դրա կազմությունը, ուղղագրությունը և կիրառությունը:

Ըղծական, ենթադրական, հարկադրական եղանակներ. դրանց ապառնի և անցյալ ժամանակաձևերի կազմությունը, ուղղագրությունը և կիրառությունը:

Ժխտական խոնարհում. ժխտական ձևերի կազմությունն ու ուղղագրությունը:

Ածանցավոր բայերի խոնարհումը. սոսկածանցավոր, պատճառական, բազմապատկական, կրավորական բայերի կազմությունը և խոնարհումը: Մակբայ:

Մակբայը որպես խոսքի մաս: Մակբայների կազմությունը: Մակբայներտ ածանցներ: Մակբայների ուղղագրությունը: Մակբայների տեսակներն ըստ իմաստի, տեղի, ժամանակի, ձևի, չափի, դրանց շարահյուսական կիրառությունները:

Կապ: Կապը որպես խոսքի մաս: Կապերի տեսակներն ըստ շարադասության (Նախադրություններ, հետադրություններ, երկդրություններ): Կապական բառեր: Կապերի և կապական բառերի կիրառությունը: Կապերի հոլովառությունը:

Շաղկապ: Շաղկապը որպես խոսքի մաս: Շաղկապի տեսակները. համադասական և ստորադասական: Շաղկապների կազմությունը և ուղղագրությունը: Շաղկապների գործածության հետ կապված կետադրությունը: Վերաբերական (եղանակավորող բառեր): Վերաբերականը որպես խոսքի մաս:

Վերաբերականների տեսակներն ըստ իմաստի՝ գնահատողական, հաստատական, ժխտական, երկբայական, սաստկական, սահմանափակման, դրանց կազմությունը և կիրառության հետ կապված կետադրությունը:

Ձայնարկություն: Ձայնարկությունը որպես խոսքի մաս: Ձայնարկության տեսակները՝ զգացական, կոչական, բնածայնական, դրանց կազմությունը և ուղղագրությունը: Ձայնարկությունների գործածության հետ կապված կետադրությունը:

ՇԱՐԿԱՅԻՆ ՄԱՍԻՆԵՐ

Նախադասություն: Նախադասություն կազմող բառեր և նախադասության անդամներ: Նախադասության անդամների կապակցման միջոցները և եղանակները՝ համաձայնություն, խնդրառություն, առդրություն, դրանց դրսևորման քերականական միջոցները:

Նախադասության տեսակներն ըստ կազմության:

Պարզ նախադասություն:

Համառոտ նախադասություն: Ենթական և ստորոգյալը որպես նախադասության գլխավոր անդամներ: Ենթական և դրա արտահայտությունը: Ստորոգյալը և դրա արտահայտությունը, պարզ և բաղդարյալ ստորոգյալներ: Ենթակայի և ստորոգյալի համաձայնությունը:

Ընդարձակ նախադասություն: Նախադասության երկրորդական անդամներ:

Գոյականական անդամի լրացումներ՝ որոշիչ, հատկացուցիչ, բացահայտիչ, բացահայտչի տեսակները (բուն, մասնական, մասնավորող պարագայական). բացահայտչի և բացահայտյալի համաձայնությունը և կետադրությունը:

Բայական անդամի լրացումներ. խնդիրներ և պարագաներ:

Խնդիրների տեսակները: Ուղիղ խնդիր և նրա ձևավորումը: Անուղղակի խնդիրներ. հանգման, անջատման, վերաբերության, միջոցի, ներգործող խնդիրներ, դրանց ձևավորումը հոլովներով և կապերով:

Պարագաներ, դրանց տեսակները (տեղի, ժամանակի, ձևի, պատճառի, հիմունքի, պայմանի, նպատակի, զիջման) և արտահայտման եղանակները:

Բազմակի անդամներ, դրանց կետադրությունը: Նախադասության անդամների

շարահասությունը, սովորական և շրջուն շարահասություն: Տրոհվող անդամներ և դրանց կետադրությունը: Դերբայական դարձված, դերբայական դարձված ունեցող նախադասության կետադրությունը:

Նախադասության անդամ չհանդիսացող բառեր: Կոչականը և դրա կետադրությունը: Միջանկյալ բառեր, բառակապակցություններ և նախադասություններ, դրանց կետադրությունը: Միակազմ նախադասություններ, անենթակա նախադասություն, անդեմ նախադասություն (բայական և անվանական):

Նախադասության տեսակներն ըստ հնչերանգի. պատմողական, հարցական, հրամայական, բացականչական նախադասություններ, դրանց կետադրությունը:

Բարդ նախադասություն:

Բարդ նախադասության սահմանումը: Բաղադրիչ նախադասություն. նախադասության շարահասությունը: Բարդ ստորադասական նախադասության հնչերանգը և կետադրությունը: Ստորադաս նախադասության տեսակները. ենթակա, ստորոգյալի, գոյականական անդամի լրացում, բայական անդամի լրացում, ստորադասականներով բարդ նախադասություններ:

Համաստորադաս, ենթաստորադաս և տարաստորադաս նախադասություններ:

Բարդ ստորադասական նախադասության վերածումը պարզի:

Մեջբերվող խոսքի տեսակները՝ ուղղակի և անուղղակի խոսք: Ուղղակի խոսքի շարահասությունը: Ուղղակի խոսք ունեցող նախադասության հնչերանգը և կետադրությունը:

Ուղղակի խոսքի փոխակերպումը անուղղակի խոսքի, դրա հետ կապված կետադրությունը: Հայերենի կետադրական նշանները, դրանց տեսակներն ու կիրառությունը:

ՈՃԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բառապաշարի շերտերը. համագործածական և հատուկ բառապաշար: Հատուկ բառապաշարի տեսակները՝ հնաբանություններ և նորաբանություններ, մասնագիտական բառեր և տերմիններ, օտարաբանություն և փոխառություն: Պատկերավորման միջոցները. մակդիր, համեմատություն, փոխաբերություն:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Է. Աղայան, Հ. Բարսեղյան, «Հայոց լեզու», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 4-րդ դասարանի համար, Եր., 1994 թ.:

2. Է. Աղայան, Հ. Բարսեղյան, «Հայոց լեզու», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 5-6-րդ դասարանների համար, Եր., 1994 թ.:

3. Ս. Աբրահամյան, «Հայոց լեզու», դասագիրք միջնակարգ դպրոցի 7-8-րդ դասարանների համար, Եր., 1994 թ.:

4. Գ. Ջահուկյան, Ֆ. Խլղաթյան, «Հայոց լեզու. ոճաբանություն», դասագիրք 9-րդ դասարանի համար, Եր., 1999 թ.:

5. Գ. Ջահուկյան, Ֆ. Խլղաթյան, «Հայոց լեզու. ոճաբանություն», դասագիրք 10-րդ դասարանի համար., Եր., 1999 թ.:

6. Ֆ. Խլղաթյան «Հայոց լեզու» 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ դասարանների համար, Եր., 1999 թ.:

ՀՀ պետական բուհերի 2004թ. ընդունելության քննություն (հայոց լեզու, գրավոր)

ՆՄՈՒՇ 1

1.1. Ըստ անհրաժեշտության լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Հավատացե՛ք ազնիվ խոսքիս պարոն ասաց աղ[]ատը ազահ աչքերով հետևելով թե ինչպես է նկարիչը զար[]անախշ քսակը հանում թավշյա բա[]կոնի գրպանից միայն բա[]տի չար հեզանքն է ստիպում որ Ձեզնից օգնություն խնդրեմ: Նկարիչն ակ[]նդետ նայեց աղ[]ատին և մի ակն-ար[] ինչ-որ ծանոթ բան նշմարեց նրա դեմքին: Նկարիչներին հատուկ տեսողական հիշողության պայծառությամբ իսկույն և ե[] նրա առաջ հա-նեց այն պահը երբ ինքն առաջին անգամ տեսավ այդ մարդուն: Գիտությունների կաճառի ծխարանում լուսամուտագո[]ի մոտ կանգնած էր մի դեռահիթիթ կերպարանք որն անփ[]թորեն կ[]թնել էր պատուհանի գո[]ին: Նա ուներ գունատ ու ազնավոր դեմք երկար մազեր նուրբ ընչա-ք կարճ մորուք: Սքանչելի աչքերում շողողում էին խելք ուշադրություն ու նուրբ ծաղր: Օ որքան վաղուց էր դա: Այնուամենայնիվ կ[]կտուր քր[]մնչացող մուրացիկը նա է որի անունը երկար ժամանակ չէր հեռանում բոլոր ուսուցչապետերի և ուսանողների լեզվից: Մարդկային ամեն մի դեմքի մեջ կան ինչ-որ արե[]ծվածային գծեր: Դրանցով տասը[]քսան տարի հետո դարձյալ ճանաչվում է մարդը թեկուզ նա կոխկռտվի ու կյանքի հատակն ընկնի:

1.2. Արտագրել հետևյալ նախադասությունները՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

ՀԻՆԱԿՈՒՐՑ ՀԻՇՏԱԿՆԵՐՈՎ ՀԱՅՏՆԻ ԱՂԹԱՄԱՐ ԿՂԶԻՆ ՏԱՐԱԾԿՈՒՄ Է ՎԱՆԱ ԼՃԻ ՀԱՐԱՎԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՄԱՍՈՒՄ. ՆՐԱ ԴԻՄԱՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՎՐՈՍ ԼԵՌՆԱՇՐԹԱՅԻ ՄԱՍ ԿԱԶՄՈՂ ԱՌՆՈՍ ԵՎ ԿԱԴՈՒՏԿՈՂ ԼԵՌՆԵՐՆ ԵՆ:

1.3. Փակագծում տրված բաղադրիչը հանելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

Կիլովատտ (ժամ), հայ (պարթևական), (մերձ) արևադարձային, հարյուր (ուրթ), լույս (ընծայել):

2.1. Ովի վերջածանցով և տրված բառերից ընտրված համապատասխան արմատներով կազմել 6 ածանցավոր բառ (առանց երկրորդ ածանցի):

Բազմահնար, տափակ, մանկապարտեզ, նորաբանություն, կորով, այգաբաց, յուրովսանև, կարեվեր, չարամիտ, հարյուր, հանդիսատես, ուղեվճար:

2.2. Կազմել մեկական բարդ բառ՝ վերջին բաղադրիչ դարձնելով տրված բառերի առաջին արմատները (ընդամենը 6 բառ):

Ցանքատարածություն ձայնարկություն ձգձգել վայրընթաց խաղընկեր վերագործարկում

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

Հստակ, կարծր, ծավի, էական, հատու, խատուտիկ, խոտոր, բիլ, ծուռ, պուտավոր, լերկ, սուր, պինդ, վճիտ:

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար հակառակ (հականիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

Հաճելի, տևական, արևկող, նենգ, դեռահաս, մշակովի, հնազանդ, տարեց, ազնիվ, կարճատև, պերճ, ըմբոստ, խոպան, անդուր:

4. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

ա. Խոնված մտքերն այդպիսի խառնաշփոթ անընտել դժվար առաջ :

(կին, կանգնել, երկընտրանք, վիճակ)

բ. Երկու ձի աղեխարշ , և թանձր միջից մի պահ նրանց վիրավոր փորատակերը:

(փոշի, ծառս լինել, երևալ, վրնջալ)

գ. Սամվելն առերևույթ , երբ մայրը հայտնեց, թե ինքն արդեն ասպախումբը, և գիտակցաբար նրան, որպեսզի կասկածների :

(հակառակել, տեղի տալ, կազմել, տեղիք տալ)

դ. Նուրբ հպվելով ՝ աղջիկը սկսեց նվագել իր մեղեդին:

(հորինել, մատ, հափշտակություն, ստեղն)

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզ նախադասության, իսկ դերբայական դարձվածով (պարզ) նախադասությունը՝ բարդ ստորադասական նախադասության:

- ա. Նրա գեղեցիկ գանգուրները ծածանվում էին մեղմ քամուց, որ փչում էր ծովակի կողմից:
- բ. Թեև քսանհինգ տարեկան չկա, բայց հասցրել է երկու անգամ ամուսնանալ և բաժանվել:
- գ. Չէր հավատում տարեց կնոջ նկատմամբ խանդի զգացում ունենալուս:
- դ. Քո որոնածը ես չեմ, անշուշտ:

5.2. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի, իսկ անուղղակի խոսքը՝ ուղղակի խոսքի:

- ա. Նա ասաց.
 - Հա՛յր, ես տանը կմնամ, մինչև դու աշխատանքից գաս:
 - բ. Դու պատմեցիր նրան, թե շատ դժվար էր քո գործը, երբ ինքը հեռու էր:

6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

ա. Այդ մասին ասվել է (բազմիցս, բազմիցս անգամ):

բ. Կառքի նստաբարձերին հենված Աշխենը անզուսպ (փղծկում, հեկեկում) էր:

գ. Վանականը կանգ առավ շքեղ (տան, խրճիթի) պատուհանի առաջ:

դ. Հանգի՛ստ եղեք, ինդրում ենք, (մեր, մեզ) մոտից ոչինչ՝ չի կորչի:

ՀՀ պետական բուհերի 2004 թ. ընդունելության քննություն (հայոց լեզու, գրավոր)

ՆՍՈՒՇ 2

1.1. Ըստ անհրաժեշտության լրացնել բաց թողած տառերը և կետադրել:

Որոշել էինք շրջագայել հավա[□]ել ուշադրության արժանի հինավուր[□]ավանդությունները ուսումնասիրել իմ հայրենի լեռնաշխարհի հիացմունք պար[□]ևող պատմական հուշար[□]անները ճարտարապետական կոթողները: Շրջում էինք ձիերով հա[□]թահարում լեռնաշ[□]թաների բնական խոչընդոտները անցնում անդնդախոր ձորերով: Ձիերին ազատ ար[□]ակելով նստում էինք բար[□]ունքների վրա ակնապի[□] նայում հազիվհազ նշմարվող օ[□]ազալար արահետներին դիտում բացատները որտեղ լուսնկա գիշերներին կ[□]տարներն էին խայ[□]ում արջերն էին մռթմռթում գնում իրենց որ[□]երը: Ահա փոքրիկ լիճը ալիքների բեկբեկուն արփիափայլով աչքի պես վճիտ տեղաբնակները լոռեցուն հատուկ չափազանցությամբ ճովեր են անվանել այն: Պատահում էր որ երբ գիշերը վրա էր հասնում ճանապար[□]ը վստահում էինք ձիերին: Սմբակների թափից պոկվում էին քարեր ու գլորվում և անտառը լցվում էր ահասա[□]սու[□] արծազանքներով:

1.2. Արտագրել հետևյալ նախադասությունները՝ մեծատառերը թողնելով միայն անհրաժեշտ դեպքերում:

ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՀԱՅՈՑ ԱՅՐ ԱՐՔԱՆ ԿՈՉՎՈՒՄ Է ՏԻԳՐԱՆ ԵՐՎԱՆԴՅԱՆ, ԱՅՍԻՆԸՆ՝ ԵՐՎԱՆԴԻ ՈՐԴԻ, ԿԱՄ ԿՈՉՎՈՒՄ Է ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾ ԱՌԱՋԻՆ, ՈՐԻ ՄԱՍԻՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ԳՐԵԼ Է ԸՍԵՆՈՓՈՆԸ ԻՐ «ԿՅՈՒՐՈՍԱՊԱՏՈՒՄ» ԳՐՔՈՒՄ:

1.3. Փակագծում տրված բաղադրիչը հանելով՝ բառերը գրել միասին, անջատ կամ գծիկով:

Կողք (կողքի), երեք (հարյուր) ամյա, մուգ (կարմիր), (գյուղե) գյուղ, ինչ (որ) բան:

2.1. Յուրաքանչյուր սյունակից մեկական նախածանց, արմատ և վերջածանց ընտրելով՝ կազմել 6 բառ:

Ապ(ա) անանուն ակ ենթ(ա) չբեր մունք տար անզգա ային գեր պաշարել ում դեր նստացույց ուն նախ(ա) համախումբ ական

2.2. Տրված զույգ բառերից ընտրել մեկական արմատ և կազմել մեկական բարդ բառ (ընդամենը 6 բառ):

Կամակատար - բարօրություն կարգազանց - ծխակատարություն ձայնասփյուռ - աշխարհակալ կարգադրել - դասամատյան տհաս - չափազանց ջրանիշ - բազմակարծություն

3.1. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 6 զույգ):

Ասպախումբ, ամբարտակ, ախոռ, շավիղ, ասպարեգ, պատնեշ, արահետ, ածանց, պալատ, ավյուն, այրուձի, եռանդ, ապարանք, բնագավառ:

3.2. Առանձնացնել և կողք կողքի գրել իմաստով իրար մոտ (հոմանիշ) բառերը (ընդամենը 5 եռյակ):

Նենգ, աժդահա, կայտառ, չքավոր, նեղսիրտ, լայնառունգ, դատարկամիտ, անխելք, ծխախեղդ, տիմար, աղքատ, կենսախինդ, խարդախ, փոքրոգի, ընչազուրկ, խաբեբա, աշխույժ, ճղճիմ:

4. Փակագծերում տրված բառերը տեղադրել նախադասության մեջ՝ ըստ

անհրաժեշտության ենթարկելով համապատասխան փոփոխությունների:

ա. Մեծ պահած արաբական ձին մեր տանը, նրա սմբակները երբեք հարավի տաք ավազների մեջ, բայց նրա աչքերի և նրա վրնջյունի մեջ մենք զգում էինք անհուն անապատների կարոտը:

(ծնել, խորություն, եղբայր, մխրճել)

բ. ուղտի պահապանը քնում է այն , որ մինչև ինքը , ուղտի սիրտը կքնքշանա, պինդ-պինդ նստած տեղից վեր կկենա, և երեկոյան ինքն ու ուղտը քարավանին:

(հույս, համառել, արթնանալ, հասնել)

գ. Այդ մի՞տքն էր նրան , թեև հոգևությունը, բայց դեմքը մռայլ էր, նա գազազած էր, ինչպես որսի սոված արջ:

(տղամարդ, դուրս գալ, զայրանալ, իրիկնապահ)

դ. Նա հասավ առաջին վրանին, ոտքով շանը, որը, պոչը , առաջ էր վազել՝ դիմավորելու, ապա տակից հանեց մանգաղը:

(գոտի, զարկել, տեր, շարժել)

5.1. Բարդ ստորադասական նախադասությունը վերածել պարզ նախադասության, իսկ դերբայական դարձվածով (պարզ) նախադասությունը՝ բարդ ստորադասական նախադասության:

ա. Այն միտքը, թե Անգեղա իշխանիկը իրենց դեմ ըմբոստության է հակված, հանգիստ չէր տալիս իշխան Կամսարականին:

բ. Քո ասածով որ շարժվեի, տարեգիրքը հեղափոխության տարեդարձին լույս չէր տեսնի:

գ. Մի առավոտ Անդրանիկը Երվանդին ուղարկեց կայազորի պետի մոտ՝ իրենց ձիերը տեսնելու:

դ. Դեպի լույսի աղբյուրն ընթացողների ոգին ու երազանքն անհնար է սպանել:

5.2. Ուղղակի խոսքը վերածել անուղղակի խոսքի, իսկ անուղղակի խոսքը՝ ուղղակի խոսքի:

ա. - Ես չեմ առարկում, - ասաց ինձ Սուրենը. - այդ մասին հայտնի՛ր եղբորդ:

բ. Խնդրեց ծերունուն, որ բացատրի՝ ինչ ագռավի մասին է խոսում ինքը կամ ում է ագռավ անվանում:

6. Փակագծերում տրված բառերից ընտրել ճիշտը և տեղադրել նախադասության մեջ:

ա. (Ապացուցումների, ապացույցների) բացակայության պատճառով քրեական գործը կարճվեց:

բ. Այդ դեպքից հետո նրա հոգում մի տեսակ դառնության (զգացմունք, զգացում) էր մնացել:

գ. Մեր նախնիները մեզ (ժառանգորդություն, ժառանգություն) են թողել հայրենիք և լեզու, որոնք պիտի աչքի լույսի պես պահպանենք:

դ. Չկարողանալով դիմադրել թշնամու հարձակումներին՝ բերդի փոքրաթիվ կայազորը (տեղի տվեց, տեղիք տվեց):

2004 Թ. «ՀԱՅՈՑ ԼԵՉՈՒ» ԱՌԱՐԿԱՅԻՑ ԴՊՐՈՑԻ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՈՒՇԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶՆՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱԼՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ

1. Անսխալ կատարված գրավոր աշխատանքը գնահատվում է 20 միավոր:

2. Առաջադրանքները գնահատվում են հետևյալ կերպ.

1-ին բաժին (ուղղագրություն և կետադրություն՝ 3 ենթահարցով)՝ 6 միավոր

2-րդ բաժին (բառակազմություն՝ 2 ենթահարցով)՝ 3 միավոր

3-րդ բաժին (իմաստաբանություն՝ 2 ենթահարցով)՝ 3 միավոր

4-րդ բաժին (ձևաբանություն՝ 1 հարցով 4 նախադասություն)՝ 4 միավոր

5-րդ բաժին (շարահյուսություն՝ 2 ենթահարցով)՝ 3 միավոր

6-րդ բաժին (ոճաբանություն՝ 1 հարցով 4 նախադասություն)՝ 1 միավոր

3. Առաջին բաժնում՝

ա) ուղղագրական յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 1 միավոր, կետադրական սխալի դեպքում՝ 0.5 միավոր.

բ) միևնույն բառի մեջ թույլ տրված՝ ուղղագրական տարբեր կանոնների վերաբերող սխալները համարվում են տարբեր սխալներ.

գ) տարբեր բառերի մեջ ուղղագրական միևնույն կանոնին վերաբերող յուրաքանչյուր սխալ համարվում է առանձին սխալ.

դ) կրկնվող բառերում կամ արմատներում նույն կանոնին վերաբերող մեկից ավելի

սխալները համարվում են մեկ սխալ.

ե) կետադրական որևէ կանոնին վերաբերող մեկից ավելի կետադրական նշանի սխալ գործածությունը կամ բացթողումը համարվում է մեկ սխալ.

զ) կետադրական սխալները չեն խմբավորվում:

4. Երկրորդ և երրորդ բաժիններում առաջադրանքի կատարման յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,5 միավոր:

5. Չորրորդ բաժնում բառերի ձևաբանական փոփոխությունների և տեղադրման յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,5 միավոր:

6. Հինգերորդ և վեցերորդ բաժիններում առաջադրանքի կատարման յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,5 միավոր:

5.2. Ենթահարցում ուղղակի խոսքն անուղղակիի (և հակառակը) վերածելիս միավոր չի հանվում հավելուրդային դերանունների գործածության ու դրանց գեղջման, ստացական հոդը դերանունով փոխարինելու (և հակառակի), անուղղակի խոսքը հեղինակի խոսքին միացնող շաղկապի գեղջման, կոչականը բացահայտիչի փոխակերպելու, հրամայական բայաձևի փոխարեն ենթադրական ապառնի, իսկ արգելականի փոխարեն ըղձական ապառնիի ժխտական բայաձև գործածելու համար, եթե դրանք իմաստային տարբերություն չեն առաջացնում:

7. Առաջադրանքների կատարման, արտագրության ընթացքում թույլ տրված հարակից (առաջադրանքի պահանջի հետ ուղղակիորեն չկապված) ուղղագրական յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 1 միավոր, կետադրական սխալի դեպքում՝ 0.5 միավոր: Հարակից սխալները խմբավորվում են: Հարակից սխալների համար միավորներ հանվում են գրավոր աշխատանքի ընդհանուր գնահատականից:

8. Տողադարձի տարբեր դեպքերին վերաբերող յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,5 միավոր: Տողադարձի սխալը հարակից սխալ է: Սխալ չի համարվում իրար հաջորդող երկու ձայնավորանիշ տառերից մեկը թողնելը, մյուսը հաջորդ տող տանելը (օրինակ՝ հեքի-աթ, օվկի-անոս, լի-ություն, մի-ակ և այլն):

9. Երեքից ավելի վրիպակներից, լուծման արժեք ունեցող ուղղումներից, տեխնիկական թերացումներից յուրաքանչյուրի դեպքում հանվում է 0.5 միավոր: Վրիպակ են համարվում ուղղագրական որևէ կանոնի հետ չկապված տառասխալներն ու բացթողումները, ինչպես նաև մեկից ավելի անգամ ճիշտ գրված լինելու պարագայում մեկ անգամ սխալ գրված՝ ուղղագրական արժեքով բառերը: Տեխնիկական թերացում են համարվում հարցաթերթիկի և առաջադրանքների համարակալումների արտագրության հետ կապված սխալները, սյունակով գրված պատասխանների առաջին տողը՝ փոքրատառով կամ մյուս տողերը մեծատառով սկսելը, սյունակը վերջակետով ավարտելը և այլն:

10. Ամեն մի բաժնի սխալների համար կարող են հանվել ոչ ավելի, քան 2-րդ կետում նշված համապատասխան չափերով միավորներ: Որևէ բաժնի նվազագույն գնահատականը 0-ից ցածր լինել չի կարող:

11. Ընդհանրապես չլուծված առաջադրանքները գնահատվում են 0 միավոր:

12. Կոտորակային թվերով ամփոփիչ գնահատականը կլորացվում է (0,5 և բարձրը՝ 1 միավոր, 0,5-ից ցածրը՝ 0 միավոր):

13. Առաջադրանքների պահանջներն արտագրելը պարտադիր չէ:

14. Ստուգվում և գնահատվում է մաքրագիրը:

Ծանոթություն

Հարցաթերթիկներից բացառվում են շարադրության վերաբերյալ պահանջը, «Շտեմարանի» (Հեղինակներ՝ Լ. Եգեկյան և ուրիշներ, Երևան, 2003) 2.6, 4.2, 4.3, 5.5, 5.6.2 ենթաբաժինները և շտեմարանի բոլոր առաջադրանքների բացահայտ սխալներն ու վրիպակները.

1.1.- 19, 23, 50, 92, 100, 105, 125, 132, 133, 138, 156, 164, 166, 169, 187, 191 և 211-ից
ից՝ 221-ը (որպես բավարար չափով չմշակված, և բովանդակությամբ անճաշակ
բնագրեր):

1.2.- 34, 39, 110, 115, 129, 149, 200 (վիճահարույց ուղղագրություն ունեցող բաղադրյալ
ից՝ հատուկ անուններ):

1.3.- 61, 92, 101, 142, 153, 159, 184, 195, 197 երկակի գրություն ունեցող բառեր:
ից՝

2.1.- 33,
ից՝

2.3.- 16,
ից՝

2.5.- 18,
ից՝

2.7.- 29, 45, 46:
ից՝

2.8.- 47, 48:
ից՝

3.1.- 187:
ից՝

4.1.- 8, 19, 26, 31, 38, 58, 77, 140, 156, 159, 368, 381, 529, 537, 549, 551, 546, 566, 567,
ից՝ 568:

- 5.1.- 46, 114, 116, 128, 132, 169, 172, 177, 181, 189, 201, 202:
 հց`
- 5.2.- 16, 27, 28, 46, 74, 82, 171, 176, 184, 202, 205, 206:
 հց`
- 5.3.- 30, 37, 67, 69, 71, 77, 82, 83, 91, 98, 111, 108, 103, 113, 116, 128, 129, 131, 137,
 հց` 139, 143, 147, 151, 154, 153, 158, 162:
- 5.4.- 7, 10, 12, 26, 51, 56, 60, 69, 93, 103, 117, 118, 158-ից 63-ը:
 հց`
- 5.6.1.- ոճաբանական բնույթի առաջադրանք է, բայց նրանում խառնված են
 ը խոսակցական, քերականական բնույթի բազմաթիվ սխալներ և գոյություն չունեցող բառեր:
 2, 18, 89, 131, 154, 160, 217, 229, 240, 241, 247, 253, 256, 257, 264, 274, 275, 276, 278,
 26, 31, 279, 281, 283, 286, 289, 293, 294, 305, 306, 312, 313, 316, 321, 333, 369, 376, 378,
 381, 383, 396, 397, 399, 407, 435, 440, 458, 467, 496, 520, 522, 530, 531, 532, 533,
 534, 535, 556, 538, 539, 540, 542, 544, 545, 546, 547, 548, 553, 557:

ՌՈՒՄԱՑ ԼԵՉՈՒ

2004 թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶԵՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

РУССКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА Общие указания

Экзамены по русскому языку и литературе состоят из:

- а) диктанта, основная задача которого проверить грамотность абитуриента;
- б) устного опроса, основной задачей которого является проверка знаний по русскому языку и литературе в пределах предложенной программы. Знания по разделу "Синтаксис" проявляются при разборе предложения.

ПРОГРАММА ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ ФОНЕТИКА

Звуки речи и буквы. Гласные и согласные звуки

ЛЕКСИКА И СЛОВООБРАЗОВАНИЕ

Омонимы, синонимы, антонимы.

Окончание и основа в слове. Окончание, суффикс, корень, приставка как значимые части слова. Сложные слова и их правописание.

МОРФОЛОГИЯ

Имя существительное. Значение имени существительного. Существительные одушевленные и неодушевленные, собственные и нарицательные. Род. Число. Падеж. Склонение.

Имя прилагательное. Значение имени прилагательного. Прилагательные качественные, относительные и притяжательные. Степени сравнения прилагательных.

Имя числительное. Значение имени числительного. Числительные количественные и порядковые.

Местоимение. Значение местоимений. Разряды местоимений.

Глагол. Значение глагола. Неопределенная форма глагола. Переходные и непереходные глаголы. Вид глагола. Первое и второе спряжения. Наклонения глаголов. Времена глагола. Лицо, число, род. Причастия и деепричастия.

Наречие. Понятие о наречии. Деление наречий по значению.

Предлог. Понятие о предлоге, его употребление в речи.

Союз. Понятие о союзе, его употребление в речи. Сочинительные и подчинительные союзы.

Частицы. Понятие о частицах и их употребление в речи.

Междометие. Понятие о междометиях и их употребление в речи.

СИНТАКСИС

Простое предложение. Предложения повествовательные, вопросительные, побудительные. Члены предложения: подлежащее, сказуемое, дополнение, определение, обстоятельство. Предложения личные, безличные, определительно-личные, неопределенно-личные, назывные. Однородные члены предложения. Обособленные второстепенные члены предложения.

Сложное предложение. Сложносочиненные предложения. Сложноподчиненные предложения. Понятие об основных видах придаточных предложений. Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными (соподчинение и последовательное подчинение)

придаточных предложений).

Бессоюзные сложные предложения.

Прямая и косвенная речь.

ПРОГРАММА ПО РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

На экзамене по русской литературе абитуриент должен проявить знания по русской литературе XIX-XX вв., в частности, знание указанных ниже произведений.

ЛИТЕРАТУРНЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ

А. С. Пушкин. "Евгений Онегин", "Капитанская дочка". Стихотворения: "К Чаадаеву", "Я помню чудное мгновение...", "Пророк", "Осень", "Арион", "Я вас любил ...", "Во глубине сибирских руд ...", "На холмах Грузии", "Вновь я посетил ...", "Я памятник себе воздвиг ...", "Мадонна".

М. Ю. Лермонтов. "Герой нашего времени". Стихотворения: "Парус", "Бородино", "Смерть поэта", "Поэт", "Дума", "Выхожу один я на дорогу ...", "Родина".

Н.В.Гоголь. "Ревизор", "Тарас Бульба".

М.Е.Салтыков-Щедрин. 2-3 сказки по выбору.

Л.Н.Толстой. "После бала".

А.П.Чехов. "Смерть Чиновника", "Мальчики", "Ионыч".

А.М.Горький. "Старуха Изергиль".

А.А.Блок. "О доблестях, о подвигах, о славе ...", "Россия", "О, я хочу безумно жить".

А.И.Куприн. "Гранатовый браслет".

С.А.Есенин. "Не жалею, не зову, не плачу", "Отговорила роша золотая", "Шагане ты моя, Шагане ...", "До свиданья, друг мой, до свиданья".

И.А.Бунин. "Молодость и старость"

В.В.Маяковский. "Необычайное приключение, бывшее с Владимиром Маяковским на даче", "Прощанье", "Послушайте", "А вы могли бы?".

А.А.Ахматова. "Мне голос был", "Мужество", "Перед весной бывают дни такие", "Смятение", "Любовь".

М.А.Шолохов. "Судьба человека".

Два-три произведения русской литературы XIX и XX веков (вне программы).

ОБРАЗЕЦ ЭКЗАМЕНАЦИОННОГО БИЛЕТА УСТНОГО ЭКЗАМЕНА ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ И ЛИТЕРАТУРЕ

1. Вольнолюбивая лирика А.С.Пушкина.
2. Образ А. Соколова по повести М.А.Шолохова
3. Синтаксический и морфологический разбор предложения.

ВАРИАНТ ДИКТАНТА

В оранжерее графа происходила распродажа цветов. Покупателей было немного: я, мой сосед и молодой купец, торгующий лесом. Пока работники выносили наши великолепные покупки и укладывали их на телеги, мы сидели у входа в оранжерею и беседовали. В теплое апрельское утро сидеть в саду, слушать птиц и видеть, как вынесенные на свободу цветы нежатся на солнце, чрезвычайно приятно.

Укладкой растений распоряжался сам садовник, почтенный старик с полным бритым лицом, в меховом жилете. Он все время молчал, но прислушивался к нашему разговору и ждал, не скажем ли мы чего-нибудь нового. Это был умный, очень добрый, всеми уважаемый человек. Все почему-то считали его немцем, хотя по отцу он был швед, по матери русский и ходил в православную церковь. Он знал по-русски, по-шведски и по-немецки, много читал на этих языках. И нельзя было доставить ему большего удовольствия, как прочитать какую-нибудь новую книжку или поговорить с ним. Были у него слабости, но невинные. Так, он называл себя старшим садовником, хотя младших не было. Выражение лица у него было необыкновенно важное и надменное. Он не допускал противоречий и любил, чтобы его его слушали серьезно и внимательно.

ЛИТЕРАТУРА

1. Сборник диктантов по русскому языку для вступительных экзаменов в вузы Армении. Составители:

Э.Р.Арзуманян и др., Ереван, 2001 г.

2. Н. Аракелян и др. Русский язык. Учебник для 5-го класса. Ереван, "Арег", 1999 г.

3. Н. Аракелян и др. Русский язык. Учебник для 6-го класса. Ереван, "Арег", 1999 г.

4. Н.Г.Рафаелян и др. Русский язык для 7-го класса. Ереван, "Макмиллан-Армения", 2000

г.

5. Н.Г.Рафаелян и др. Русский язык для 8-го класса. Ереван, "Макмиллан-Армения", 2000

Г.

6. Н.Байбутян и др. Русский язык и литература. Учебник для 9-го класса. Ереван, "Макмиллан-Армения", 2000 г.

7. Н.Байбутян и др. Русский язык и литература. Учебник для 9-го класса. Ереван, "Макмиллан-Армения", 2000 г.

НОРМАТИВЫ ОЦЕНКИ УСТНОГО ЭКЗАМЕНА ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ И ЛИТЕРАТУРЕ

Ответ оценивается следующим образом:

- за первый вопрос максимальная оценка - пять баллов,
- за второй вопрос максимальная оценка - пять баллов,
- за третий вопрос максимальная оценка - десять баллов.

НОРМАТИВЫ ОЦЕНКИ ДИКТАНТА

Высшая положительная оценка - 20 б.

Низшая положительная оценка - 8 б.

За первую две орфографические ошибки оценка снижается на один балл за каждую, с третьей орфографической - на два балла за каждую.

За первую две пунктуационные оценка снижается на 0.5 балла за каждую, с третьей пунктуационной - на 1 балл за каждую. В случае грубых нарушений правил переноса оценка снижается на 1 балл.

При оценке работы считаются допустимыми 4 орфографически значимых исправления. При наличии большего числа таких исправлений оценка снижается на 1 балл за каждое последующее исправление. Если в оценке работы наличествуют десятые доли балла, то оценка округляется в пользу абитурента, например: 17,5 б = 18 б.

20-	0/0	0/1								
19-	0/2	1/0	1/1							
18-	0/3	1/2	2/0	2/1						
17-	0/4	1/3	2/2							
16-	0/5	1/4	2/3	3/0	3/1					
15-	0/6	1/5	2/4	3/2						
14-	0/7	1/6	2/5	3/3	4/0	4/1				
13-	0/8	1/7	2/6	3/4	4/2					
12-	0/9	1/8	2/7	3/5	4/3	5/0	5/1			
11-	0/10	1/9	2/8	3/6	4/4	5/2				
10-	0/11	1/10	2/9	3/7	4/5	5/3	6/0	6/1		
9-	0/12	1/11	2/10	3/8	4/6	5/4	6/2			
8-	0/13	1/12	2/11	3/9	4/7	5/5	6/3	7/0	7/1	

ԱՆԳԼԵՐԵՆ ԼԵՁՈՒ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԲՈՒՀ-ի ընդունելության մակարդակում անգլերեն լեզվի գիտելիքների ստուգումն իրականացվում է գրավոր և բանավոր քննության միջոցով:

ա) Գրավոր քննություն (մասնագիտական և ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների համար 2.5 ժամ տևողությամբ)

Նախատեսվում է ութ առաջադրանք պարունակող գրավոր հարցաշար, որը նպատակամիտված է ստուգելու՝

1. գրավոր խոսքի ընկալունակությունը (բազմակի ընտրության մեթոդով),
2. բառագիտական և ձևաբանական գիտելիքները (բազմակի ընտրության մեթոդով),
3. ձևաբանական գիտելիքները (բայի տարբեր ժամանակաձևերի կիրառմամբ),
4. շարահյուսական գիտելիքները (փոխակերպման մեթոդի կիրառմամբ),
5. շարադասական կանոնների իմացությունը,
6. թարգմանական գիտելիքներ (մայրենի լեզվից՝ անգլերեն),
7. արտահայտված միտքը տրամաբանորեն և քերականորեն ճիշտ ավարտելու կարողությունը,
8. կապակցված տեքստում կողմնորոշվելու հմտությունները:

բ) Բանավոր քննություն (մասնագիտական ֆակուլտետների համար, նախապատրաստվելու համար տրվում է 45 րոպե):

Հիմնական նպատակն է ստուգել դիմորդի լեզվական գիտելիքները, ընթերցանության, հաղորդակցման, բառարանից օգտվելու նրա կարողությունը, ինչպես նաև լեզվական հմտությունները տվյալ լեզվական իրադրության մեջ կիրառելու նրա ունակությունը:

Բանավոր քննության պահանջներն են՝

1. Կարողալ ադապտացված գեղարվեստական հատված (մոտավորապես 2200 նիշ)՝ դրսևորելով ընթերցանության կանոնների համապատասխան իմացություն և հնչյունաբանական գիտելիքների գործնական կիրառման հմտություններ, գրավոր թարգմանել հատվածի նշված մասը (1100 նիշ) բառարանի օգնությամբ, պատասխանել հատվածի բովանդակությանն ուղղված հարցերին, կարողանալ տարբերել կարևորագույն քերականական երևույթները:

2. Դպրոցական ծրագրի շրջանակներում քերականորեն ճիշտ ձևակերպելով և տրամաբանորեն զարգացնելով արտահայտած մտքերը. գրուցել հետևյալ թեմաների շուրջ՝ ընտանիք և ընտանեկան հարաբերություններ, դպրոց և դպրոցական կյանք, ազատ ժամանակ և նախասիրություններ, առօրյա հարաբերակցություն, ապագա մասնագիտություն և աշխատանք, սպորտ, շրջապատող աշխարհ, երկրագիտական տեղեկություններ հայրենի երկրի, ինչպես նաև Անգլիայի և Ամերիկայի աշխարհագրության, հասարակական կյանքի և մշակույթի մասին:

Պահանջվում է նաև դրսևորել ողջունելու, հրաժեշտ տալու, հարցադրումը քաղաքավարի կրկնելու, խոսակցի արտահայտած մտքին համաձայնելու կամ առարկելու ունակություն:

Վերոհիշյալ պահանջների կատարման համար նախատեսվում է գիտելիքների հետևյալ ծավալը.

Ընթերցանության կանոններ և հնչյունաբանություն. շեշտ, ձայնավորների արտասանություն՝ ըստ վանկի տիպի, բաղաձայնների արտասանության կարևոր առանձնահատկություններ, հիմնական ձայնավորական և բաղաձայնական տառակապակցությունները կարդալու կանոններ, տարբեր տիպի նախադասությունների հնչերանգային առանձնահատկություններ:

Բառակազմություն. ածանցում և բառաբարդում, անգլերենի ամենատարածված վերջածանցներն ու նախածանցները՝

գոյականակերտ -er, -ing, -ment, -ion (-tion, -sion), -ness, -ity

ածականակերտ -less, -full, -able, -y, un-, dis-

թվականակերտ -teen, -ty, -th

մակբայակերտ -ly

բայական -re-, -en

Ձևաբանություն

Գոյական անուն. թիվ, հոլով:

Հոդ. անորոշ, որոշյալ և զրո հոդի գործածության հիմնական դեպքերը:

Ածական անուն. ածականի համեմատության աստիճանները և դրանց կազմության առանձնահատկությունները:

Թվական անուն. քանական և դասական թվականներ և դրանց կազմության առանձնահատկությունները:

Դերանուն. անձնական, ստացական, ցուցական, անորոշ, որոշյալ, ժխտական, հարցական, հարաբերական, անդրադարձ, փոխադարձ դերանունները և դրանց բնորոշ քերականական առանձնահատկությունները:

Բայ. բայի հիմնական ձևերը, կանոնավոր և անկանոն բայեր, անցողական և անանցողական բայեր, լիիմաստ բայեր, օժանդակ բայեր և բայ-հանգույց:

Բայի ժամանակները (Present, Past, Future, Future in the Past) և բայի ժամանակային խմբերը (Indefinite, Continuous, Perfect - ակտիվ իմացության համար, Perfect-Continuous - պասիվ իմացության համար):

Բայի եղանակը (the Indicative Mood, the Imperative Mood - ակտիվ իմացության համար, the Subjunctive Mood - պասիվ իմացության համար):

Բայի սեռը (the Active Voice, the Passive Voice): Կրավորական սեռի կազմությունն ու կիրառությունը (Present, Past, Future Indefinite Passive; Present, Past Continuous Passive; Present, Past Perfect Passive): Բայի անդեմ ձևերը (Infinitive, Gerund, Participle I Non-Perfect Active Voice և Participle II):

Եղանակավորող բայեր. դրանց հնարավոր իմաստներն ու գործածությունը խոսքում (can, may, must և դրանց համարժեքները՝ to be able to, to be allowed to, to have to, ինչպես նաև to be to, should, need, ought to):

Մակբայ. մակբայի տեսակները, համեմատության աստիճանները և դրանց կառուցման առանձնահատկությունները:

Նախդիր. նախդիրների դասակարգումը՝ ըստ իմաստի:

Շաղկապ. համադասական և ստորադասական շաղկապներ:

Շարահյուսություն

Նախադասության տիպերը՝ ըստ կազմության. պարզ նախադասություն (պարզ համառոտ

և պարզ ընդարձակ), բարդ նախադասություն (բարդ համադասական և բարդ ստորադասական), գլխավոր և երկրորդական նախադասություններ, երկրորդական նախադասության տիպերը: Նախադասությունների դասակարգումը՝ ըստ ասույթի նպատակի (պատմողական, հարցական, ժխտական) և դրանց շարադասությունը: Հարցական նախադասությունների տիպերը: It is warm. It is late. It is raining. տիպի անդամ նախադասությունների գործածությունը: Նախադասության գլխավոր և երկրորդական անդամներ:

Գրականություն

1. III-X դասարանների համար ԿԳՆ կողմից երաշխավորված դասագրքերը:
2. Թոքմաջյան Հ. «Ժամանակակից անգլերենի քերականություն», Երևան, Փյունիկ 1995 թ.:
3. Անգլերեն լեզվի գրավոր քննությունների հարցաշարերի շտեմարան (Երևան, 2003):

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2004 Թ. ԸՆԴՈՒՄՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆ ԼԵԶՎԻ ԳՐԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԶՊՓԱՆԻՇՆԵՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ՈՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Գրավոր հարցաշարն ընդգրկում է վեց առաջադրանք.

I Կարդալ տեքստը և պատասխանել հարցերին՝ ընտրելով առաջարկված տարբերակներից ճիշտը:

Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանը 0,4 միավոր է: Ցանկացած սխալի դեպքում գնահատականն իջնում է 0-ի: Ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր:

II Տրված տարբերակներից ընտրել ճիշտը:

Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխան գնահատվում է 0,2 միավոր: Ցանկացած սխալի դեպքում գնահատականն իջնում է 0-ի: Ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր:

III Փակագծում տրված բայերն օգտագործել ճիշտ ժամանակաձևով:

Յուրաքանչյուր ճիշտ նախադասություն գնահատվում է 0,4 միավոր: Ցանկացած սխալի դեպքում գնահատականն իջնում է 0-ի: Ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Ժամանակաձևերի բոլոր հնարավոր ճիշտ գույքորդումները համարվում են ընդունելի:

IV Կատարել անհրաժեշտ փոփոխություններ.

- ա. Տրված նախադասությունները դարձնել հարցական.
- բ. Ներգործական կառույցի նախադասությունները դարձնել կրավորական.
- գ. Ուղղակի խոսքը դարձնել անուղղակի և հակառակը.

Յուրաքանչյուր ճիշտ նախադասություն գնահատվում է 0,2 միավոր: Ցանկացած սխալի դեպքում գնահատականն իջնում է 0-ի: Ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր:

V Թարգմանել անգլերեն

Յուրաքանչյուր ճիշտ նախադասություն գնահատվում է 0,8 միավոր:

Ընդհանուր գնահատականն է 8 միավոր: Բայական ժամանակաձևի սխալի դեպքում գնահատականը նվազում է 0,4 միավորով: Այլ բնույթի քերականական սխալի կամ բառային սխալի դեպքում գնահատականն իջնում է 0,2 միավորով: Յուրաքանչյուր նախադասության համար տրվող նվազագույն գնահատականը 0,2 միավոր է:

VI Լրացնել բացթողումները համապատասխան ձևերով՝ տրված 15 բառերից ընտրելով 10-ը:

Այս առաջադրանքում յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխան գնահատվում է 0,4 միավոր: Ճիշտ ընտրված բառը սխալ քերականական ձևով տեղադրելու դեպքում գնահատականն իջնում է 0,2 միավորով: Ընդհանուր գնահատականն է 4 միավոր:

Ծանոթություն՝ ուղղագրական 3 սխալի դեպքում հանվում է 0,1 միավոր:

Հարցաշարը կազմվում է միջնակարգ դպրոցի ծրագրային պահանջներին համապատասխան:

2004 Թ. ԸՆԴՈՒՄՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆ ԼԵԶՎԻ ԳՐԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԶՊՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Անգլերեն լեզվի բանավոր քննությունը նպատակ ունի ստուգել դիմորդի լեզվական գիտելիքներն ու կարողությունները:

1. ընթերցանություն (0-3 միավոր)
2. թարգմանություն (0-5 միավոր)
3. ընթերցված տեքստի ընկալում (0-6 միավոր)
4. բանավոր հաղորդակցում (0-6 միավոր)

Քննական տոմսը բաղկացած է 2 հարցից

1. Կարդալ, թարգմանել և պատասխանել հարցերին տրված հատվածի սահմաններում:
2. Չրոյց առաջադրված թեմայով:

Հարցատոմսի առաջին առաջադրանքի համար նախատեսված նյութը համապատասխանում է հանրակրթական դպրոցի 9-10-րդ դասարանների տնային ընթերցանության, գեղարվեստական գրքերի բարդության մակարդակին:

Երկրորդ առաջադրանքը նպատակ ունի ստուգելու դիմորդի լեզվական գիտելիքներն ու հաղորդակցական հմտությունները:

Բանավոր զրույցի համար նախատեսվում են հետևյալ թեմաները.

1. The Republic of Armenia and Its Places of Interest
2. Yerevan, the Capital City of Armenia
3. My Native Town (Village)
4. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
5. London and the Major Cities of the United Kingdom
6. The United States of America
7. Washington and the Major Cities of the USA
8. My Family
9. My Flat
10. My Friend
11. My Hobby
12. My School
13. My Day
14. My Favourite Book
15. My Plans for the Future
16. My Summer and Winter Holidays
17. Season and Weather
18. English Weather
19. My Meals
20. English Meals
21. Shopping
22. Means of Communicatoin
23. At the Cinema/ Theatre /դիմորդի ընտրությամբ)
24. Travelling
25. Sports and Games

Այսպիսով բանավոր քննությունը ստուգելով դիմորդի վերոհիշյալ չորս կարողությունները նրա պատասխանը պետք է գնահատի 0-20 միավորի սահմաններում:

Գնահատականի բողոքարկման դեպքում դիմորդին տրվում է 4-5 նախադասություն մայրենիից անգլերեն թարգմանելու համար, որով և ստուգվում են նրա թե քերականական և թե բառապաշարային գիտելիքները:

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2004 Թ. ԱՆԳԼԵՐԵՆ ԼԵՉՎԻ ԳՐԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ՈՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

I. Կարդալ տեքստը և պատասխանել հարցերին՝ ընտրելով առաջարկված տարբերակներից ճիշտը:

In 1912, The *Titanic* hit an iceberg on its first trip across the Atlantic and it sank four hours later. At that time the *Titanic* was the largest ship that had ever travelled on the sea. It was carrying 2207 people, but it had taken on enough lifeboats for only 1178 people.

When the passengers tried to leave the ship only 651 of them were able to get into lifeboats.

Through the whole tragedy, the Californian was only ten miles away. Its officers were close enough to see the *Titanic*, but they didn't understand the situation. They never received the *Titanic*'s call for help and they didn't come to rescue until too late.

Nobody believed that the *Titanic* could sink. The steamship company had thought that its ship would be completely safe in all situations. They had followed an old rule for the number of lifeboats, so they had supplied lifeboats for only half the people. Many of the passengers had not even dressed warmly, for the ship had hit the iceberg late at night, and they didn't believe they were in danger.

The ship had already received six ice warnings on its radio when it struck the iceberg. Nevertheless, it had not changed its direction or its speed. It was impossible to change direction quickly enough when the iceberg came in sight. When the *Titanic* hit the iceberg the radio officer on the *Californian* had just gone to bed. He had tried to warn the officers on the *Titanic* about the ice before he'd gone to bed, but the officers hadn't listened. After this accident, ocean travel changed. Now there are always enough lifeboats for everybody. Ships don't go so far north in winter, and they watch carefully for ice. Radio officers work 24 hours a day. A tragedy like the sinking of the *Titanic* should never happen again.

1. Why did the tragedy of the *Titanic* take so many lives?
 - a) The *Titanic* sank immediately after the crash.
 - b) There were no lifeboats on board the ship.
 - c) There were not enough lifeboats for all the passengers.
2. Why didn't the *Californian* come to help?
 - a) She was out of order.
 - b) She was too far in the Atlantic.
 - c) She didn't get any message from the *Titanic*.
3. Which of the following is true according to the passage?
 - a) The passengers were ready to appear on an iceberg.
 - b) It was unbelievable that the *Titanic* could ever be shipwrecked.
 - c) The steamship company knew that the ship was out of order.
4. Who was to blame for the accident?
 - a) The crew of the *Titanic*
 - b) The crew of the *Californian*
 - c) No one knows.
5. After the tragedy of the *Titanic*
 - a) no one travels by sea.
 - b) steamers are replaced by small boats.
 - c) crews work very carefully.

II. Տրված բառերից ընտրել և տեղադրել համապատասխան բառը

1. Don'tThe patient is much better now.
A. trouble B. worry C. afraid
2. He sat downan old man with a white beard.
A. beside B. besides C. nearly
3. He ... the heavy winter coat he was wearing.
A. put off B. put away C. put down
4. The speed of light is ... the speed of sound.
A. the fastest B. much faster than C. as fast
5. I'd like a new TV set but I can't ... one at the moment.
A. make B. pay C. afford
6. Ireland ... to the north of England.
A. lay B. lies C. is lain
7. The musical instrument ... is six feet long.
A. is called the bass B. called the bass C. it is called the bass
8. ... has just arrived.
A. A piece of new equipment B. A new equipment C. There are some new equipment
9. The teacher asked the pupil
A. why did he do it B. why did he it C. why he did it
10. John went inside... .
A. because it was raining B. so it was raining
C. that's why it rains

III. Փակագծում տրված բայերն օգտագործել ճիշտ ժամանակածևով

1. Jennifer (to wear) boots when she (to work) in the garden.
2. It (to be announced) in the newspapers that the President (to be present) at Ford's Theatre.
3. He (not to see) his brother since he (to do) his military service.
4. If you (take) this train you (to be) there at exactly 5 o'clock.
5. After she (to do) her engineering degree, she (begin) to specialize in computer technology.

IV. Կատարել անհրաժեշտ փոփոխություններ:

- ա) տրված նախադասությունները դարձնել հարցական
1. This car makes a lot of noise. (General)
 2. A strong wind blew the whole night. (Special)
 3. He could hardly understand what I meant. (Disjunctive)
 4. My grandparents have a large collection of books. (Alternative)

բ) Ներգործական կառույցի նախադասությունները դարձնել կրավորական

1. People speak English all over the world.
2. When they heard about the accident, they sent for a doctor immediately.

գ) ուղղակի խոսքը դարձնել անուղղակի և հակառակը

1. He said, "Do you want to see my son's record-book?"
2. The young man said, "Wait for me on the bridge, please!"
3. A man asked his friend, "When did you buy your car?"
4. She told her son she would buy a new coat for him the next day.

V. Թարգմանել անգլերեն.

1. Մեզ տեղեկացրեցին, որ երկար քննարկումից հետո պատվիրակությունը համաձայնության էր եկել:

Нам сообщили, что после долгих обсуждений делегация пришла к согласию.

2. Քեթին գնաց փոստատուն, որպեսզի վերցնի Փարիզից ուղարկված ծանրոցը: Кети пошла на почту, чтобы взять посылку, присланную из Парижа.

3. Իմ տատիկը շատ ավելի երիտասարդ տեսք ունի, քանի որ նա շատ բանջարեղեն է օգտագործում:

Моя бабушка выглядит намного моложе, так как она употребляет много овощей.

4. Նա հիմա բավականին հետաքրքիր աշխատանք ունի: Կարծում եմ, դա ավելի է, քան այն, ինչ նա ուներ անցյալ տարի:

У нее сейчас довольно интересная работа. Я думаю, она лучше той, которая была у нее в прошлом году.

5. Նրանք սովորաբար արձակուրդ են վերցնում օգոստոսին, քանի որ դա ամենալավ ժամանակն է ծովափ գնալու համար:

Они обычно берут отпуск в августе, так как это лучшее время для поездки на море.

6. Ե՞րբ եք դուք նրան տեսել վերջին անգամ:

- Ես նրան չեմ տեսել, ինչ ավարտել եմ դպրոցը, բայց ես համոզված եմ, որ կճանաչեմ նրան, երբ հանդիպեմ:

- Когда вы его видели в последний раз?

- Я его не видела с тех пор, как окончила школу, но я уверена, что узнаю его, когда увижу.

7. Նրանք մեզ հետ ճաշելու են:

- Ոչ, նրանք հենց նոր վերադարձան սրճարանից և պատրաստվում են աշխատել նոր հոդվածի վրա:

- Они будут обедать с нами?

- Нет, они только что вернулись из кафе и собираются работать над новой статьей.

8. Կինոնկարը ինձ նույնպես դուր չեկավ: Այն բոլորովին հետաքրքիր չէր:

Мне тоже не понравился фильм. Он был совсем не интересным.

9. Երբ մենք նավ բարձրացանք, արդեն բոլորովին մութ էր, և շուրջը ոչ ոք չկար:

Когда мы поднялись на пороход, было уже совсем темно, и вокруг никого не было.

10. Հիվանդին ժամանակին օգնելը շատ կարևոր է:

Очень важно больному оказывать помощь вовремя.

VI. Լրացնել բացթողումները համապատասխան ձևերով՝ տրված 15 բառերից ընտրել 10-ը:

Michelangelo, one of the greatest artists of all time, was born on 6th March 1475 in Caprese, where his father, Lodovico Buonarroti worked as a judge for six months. Lodovico was not a rich man but he insisted that he was from an aristocratic family and he was very proud of it. Michelangelo grew up in Settignano, a little mountain town just --- Florence. One of the first sights Michelangelo must have become familiar with was the beautiful Cathedral in Florence, which --- above the city. At school, Michelangelo was not an outstanding pupil; he didn't like school at all. The only thing he wanted to do was to paint which his elders probably called "a waste of time". He used to work in the --- of the various painters and sculptors in the city. One can imagine --- boy, for whom art was the most important thing in his --- life, looking at the wonderful pictures and statues which --- the beautiful churches of Florence. His best friend while he was still a schoolboy was Francesco Granacci, who, although six years older than Michelangelo, was interested in --- boy and helped him with his wish to draw and paint --- choice of profession did not please his father. Only the --- artists in Florence --- to make any money.

(out / to be able / full / whole / Michelangelo / to raise / to fill / the / workshop / all / to rise / outside / to have to / a / successful)

ԲԱՌԱԿԱԶՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ածանցում և բառաբարդում: Գերմաներենի ամենատարածված նախածանցներն ու վերջածանցները:

Գոյականական նախածանցներ՝ **ge-, un-, er-, miss-;**
գոյականակերտ վերջածանցներ՝ **-er, -ler, -ner, -ling, -el, -or, -us, -ismus, -nom, -log, -ist, -ant, -ent, -at, -et, -it, -ot, -heit, -keit, -schaft, -tion, -ung, -ei, -ie, -ik, -ur, -sal, -nis, -um, -tum, -tel;**

ածականական նախածանցներ՝ **un-, ur-, er- ;**
ածականական վերջածանցներ՝ **-ig, -lich, -los, -bar, -haft, -en, -ern;**
բայական նախածանցներ՝ **ab-, an-, aus-, bei-, ein-, mit-, nach-, vor-, zu-, be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, miss-;**

բայական վերջածանց՝ **-ier:**

ՇԱՐԱՀՅՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ

Հաստատական, ժխտական (**nicht "kein** բառերով) հրամայական և հարցական (հարցական բառերով և առանց դրանց) նախադասությունների գործածությունը: Բայական (նաև՝ անջատվող նախածանցներով) և անվանական ստորոգյալների գործածությունը ժամանակային պարզ և բաղադրյալ ձևերով:

Մոդալ բայերով և **Infinitiv-ai**, խոնարհվող բայով **"zu+Infinitiv**-ով արտահայտված բաղադրյալ բայական ստորոգյալով նախադասությունների գործածությունը:

Բարդ ստորադասական նախադասությունների գործածությունը: Երկրորդական նախադասություններ՝ ուղիղ խնդիր երկրորդական նախադասություն, ժամանակի պարագա երկրորդական նախադասություն, պատահի երկրորդական նախադասություն, որոշիչ երկրորդական նախադասություն: und, aber, denn, deshalb շաղկապներով բարդ համադասական նախադասությունների գործածությունը: **man, es** դերանուններով արտահայտված ենթակայով նախադասությունների գործածությունը:

ՁԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գոյականների հոլովումը: Նախադասության մեջ գոյականների գործածությունը տարբեր հոլովներով: Հոդ (արտիկլ): Որոշյալ հոդի գործածությունը: Անորոշ հոդի գործածությունը: Հոդի բացակայությունը: Բայ: Ուժեղ և թույլ բայերի ժամանակային ձևերի կազմությունն ու գործածությունը **Präsens, Imperfekt, Perfekt, Plusquamperfekt, Futurum** ժամանակներով: Հրամայական ձևերի կազմությունը: Ածական անուն: Ածականների շարահյուսական գործառույթները: Ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: Ածականի հոլովումը: Մակբայ: Մակբայների իմաստային և շարահյուսական գործառույթները: Դերանուն: Անձնական, ստացական, ցուցական, հարցական և հարաբերական դերանուններն ու նրանց հոլովումը: Նախդիրներ: **Genitiv, Dativ, Akkusativ, "Dativ ad Akkusativ** պահանջվող նախդիրները: Բուհ ընդունվողը ընթերցանության ժամանակ պետք է կարողանա գտնել ու մեկնաբանել

- ա) Infinitiv-ի իմբերը և zu մասնիկի հետ Infinitiv-ի գործածության հիմնական դեպքերը,
- բ) **Präsens, Imperfekt**, ժամանակային ձևերով դրված **Passiv** նախադասությունները,
- գ) **haben + zu + Infinitiv » sein + zu + Infinitiv** կառույցները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ժ. Հասրաթյան և ուր. - Գերմաներեն լեզվի դասագիրք 5-րդ դասարանի համար, 1999 թ. «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ.:
2. Գ. Վարդանյան և ուր. - Գերմաներեն լեզվի դասագիրք 6-րդ դասարանի համար, 1999 թ., «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ.:
3. Զ. Աղայեկյան և ուր. Գերմաներեն լեզվի դասագիրք 7-րդ դասարանի համար, 1999թ. «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ.:
4. Զ. Աղայեկյան և ուր. - Գերմաներեն լեզվի դասագիրք 8-րդ դասարանի համար, 1999 թ. «Մակմիլան-Արմենիա» հրատ.:
5. Մ. Հարությունյան և ուր. - Գերմաներեն լեզվի դասագիրք 9-րդ դասարանի համար, 1995թ. «Լույս» հրատ.:
6. Մ. Հարությունյան և ուր. - Գերմաներեն լեզվի դասագիրք 10-րդ դասարանի համար, 1996-98թթ., «Լույս» հրատ.:
7. Մ. Հարությունյան - «Գերմաներենի քերականության համառոտ ձեռնարկ», 1999 թ.:
8. Գերմաներենի գրավոր քննության հարցաշարերի շտեմարան - 1999 թ. «ԵՊՀ» 1999 թ. Շտեմարանի հավելված, 2001 թ., «Նաիրի» հրատ.:

Լրացուցիչ գրականություն

Հարությունյան Մ. Առաքելյանի, «Կարդայ՛ք և խոսի՛ր գերմաներեն» զրուցագիրք, Երևան, 1998 թ.:

3. Ein wilder Sturm kam auf.
4. Du musst die Eltern um die Hilfe bitten. wenn
5. Die Matrosen waren auf hoher See. als
6. Er hat sich sehr geändert.

բ)

1. Ich erinnere mich daran, dass ...
2. Mein Bruder übt viel, um ...

VI. ա) Կատարել հետևյալ փոխակերպումները:

բ) Լրացնել ածականների բաց թողնված վերջավորությունները:

ա)

1. Er schrieb einen Brief und warf ihn in den Briefkasten. (Aktiv - Passiv)
2. Die Ausstellung wird von vielen Ausländern besucht. (Passiv - Aktiv)

բ) Es war einmal ein jung... Mädchen, das mit seinen lieb... Eltern in einem klein... Häuschen am Rande eines groß... Waldes lebte. Das Mädchen hatte von seiner alt... Großmutter ein rot... Käppchen bekommen.

VII. Տրված բառերով կազմել նախադասություններ:

1. sich verabschieden, sein Bruder, von, er, herzlich. (Präsens)
2. für, der Vater, das Geschenk, danken, der Sohn. (Imperfekt)
3. essen, das Kind, mit, das Frühstück, großer Appetit. (Perfekt)
4. dauern, eine Reise, wie lange, in, dieses Land, fern? (Futur)
5. nachschlagen, das Wörterbuch, in, das Wort! (Imperativ Singular)

VIII. Թարգմանել գերմաներեն:

1. Ես կարծում եմ, որ նա գնացքից ուշանում է:
2. Փոքրիկ տղան իր ծննդյան օրվա առիթով մի գեղեցիկ նկար նվեր ստացավ:
3. Եթե վաղը դու մեզ մոտ գաս, հայրս կպատմի իր հետաքրքիր ճանապարհորդության մասին:
4. Ու՞մ հետ է գրուցում քո նոր ընկերը:
- Ես այդ կնոջը չեմ ճանաչում:
5. Վերցրու այս բանալին և բացիր բնակարանի դուռը:

ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆ ԼԵԶՎԻ ԳՐԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

1. Առաջին առաջադրանքի ընդհանուր գնահատականն է 3 միավոր: Յուրաքանչյուր ճիշտ տեղադրված բառ գնահատվում է 0,3 միավոր:
2. Երկրորդ առաջադրանքի ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Յուրաքանչյուր ճիշտ ընտրություն գնահատվում է 0,2 միավոր:
3. Երրորդ առաջադրանքի ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Յուրաքանչյուր ճիշտ կազմված նախադասություն գնահատվում է 0,4 միավոր: Սխալ տեղադրված կապի կամ հոդի դեպքում հանվում է 0,2 միավոր:
4. Չորրորդ առաջադրանքի ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Գոյականի կամ դերանվան յուրաքանչյուր ճիշտ հոլովում գնահատվում է 0,4 միավոր:
5. Հինգերորդ առաջադրանքի ընդհանուր գնահատականն է 3 միավոր: Յուրաքանչյուր ճիշտ կազմված նախադասություն գնահատվում է 0,5 միավոր: Ստորադասական շաղկապի սխալ ընտրության դեպքում հանվում է 0,3 միավոր: Սխալ շարադասության դեպքում հանվում է 0,2 միավոր: Գլխավոր և երկրորդական նախադասությունների սխալ ընտրության դեպքում հանվում է 0,5 միավոր:
6. Վեցերորդ առաջադրանքը գնահատվում է 2 միավոր: Սխալ փոխակերպման դեպքում հանվում է 0,4 միավոր, իսկ վերջավորության սխալ տեղադրման դեպքում՝ 0,2 միավոր:
7. Յոթերորդ առաջադրանքի ընդհանուր գնահատականն է 3 միավոր: Յուրաքանչյուր ճիշտ կազմված նախադասություն գնահատվում է 0,6 միավոր: Քերականական սխալի կամ ոչ ճիշտ ժամանակաձևի ընտրության դեպքում հանվում է 0,2 միավոր:
8. Ութերորդ առաջադրանքը գնահատվում է 4 միավոր: Ճիշտ թարգմանված նախադասության համար տրվում է 0,8 միավոր: Քերականական սխալի կամ սխալ թարգմանված առանձին բառի դեպքում հանվում է 0,2 միավոր:

ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆ ԼԵԶՎԻ ԲԱՆԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՆԵՐ

1. Republik Armenien
2. Jerewan - Hauptstadt von Armenien
3. Meine Heimatstadt (mein Heimatsdorf)
4. Deutschland 5. Großstädte Deutschlands
6. Die Feste in Deutschland
7. Österreich
8. Die Schweiz

9. Unsere Wohnung
10. Meine Freizeit
11. Wir gehen einkaufen
12. Wenn ich krank bin
13. Meine Zukunftspläne
14. Mein Freund (meine Freundin)
15. Meine Ferien
16. Jahreszeiten
17. Mahlzeiten
18. Auf der Post
19. Sport
20. Mein Lieblingsschriftsteller
21. Mein Lieblingskomponist
22. Die Reise
23. Mein Hobby
24. Meine Lehrer
25. Wir gehen ins Kino (Theater)

ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆ ԼԵԶԿԻ ԲԱՆԱԿՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Բանավոր քննությունը նպատակ ունի ստուգել դիմորդի լեզվական գիտելիքները և կարողությունները՝ գնահատման հետևյալ չափանիշներով.

1. ընթերցանություն (0-3 միավոր)
2. թարգմանություն (0-5 միավոր)
3. ընթերցած տեքստի ընկալում (0-7 միավոր)
4. բանավոր հաղորդակցում (0-5 միավոր): Զննական տոմսը բաղկացած է երկու հարցից՝
 1. Կարդալ, թարգմանել և պատասխանել հարցերին՝ տրված հատվածի սահմաններում:
 2. Չրոյց՝ առաջադրված թեմայով:

Հարցատոմսի առաջին առաջադրանքի համար նախատեսված նյութը համապատասխանում է հանրակրթական դպրոցի 8-10-րդ դասարանների տնային ընթերցանության գեղարվեստական գրքերի բովանդակության մակարդակին:

ՖՐԱՆՍԵՐԵՆ ԼԵԶՈՒ

2004 թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒԼԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԲԱՌԱԿԱԶՍՈՒԹՅՈՒՆ: Ընդհանուր տեղեկություն բառակազմության հիմնական միջոցների՝ բառածանցման և բառաբարդման մասին:

Ամենագործածական նախածանցների՝ **re-, im-, in-, sur-, dés-**, և վերջածանցների **-age, -eյe, -erie, -et, -ier, -ment, -esse, -eur, -teur, -ique, -ième, -tion, -ien, -al, -té** իմացություն և օգտագործում:

ՇԱՐՎՀՅՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ: Պարզ նախադասություն (բայական և անվանական ստորոգյալով), *e^tre* բայը որպես հանգույց, շրջադասումով կամ *est-ce que*-ով կազմված հարցական նախադասություններ, ժխտական նախադասություններ և դրանց կազմությունը, հարցական բառերով կազմված նախադասություններ: Բարդ ստորադասական (տեղի, ժամանակի, պատճառի, պայմանի և որոշիչ երկրորդականով) և բարդ համադասական նախադասություններ: Ուղղակի և անուղղակի խոսք:

ՉԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ:

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ: Սեռը, թիվը:

ՀՈԴ (արտիկլ):

Որոշիչ և անորոշ հոդերի գործածությունը: **Du, des, au, aux** միածույլ ձևերի գործածությունը: **Du, de la, de l'** մասնական հոդերի գործածությունը: Հոդի բացակայության դեպքերը:

ԱՇԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ:

Որական անվանների սեռը, թիվը և համեմատության աստիճանները: Ցուցական, ստացական և անորոշ դերանվանական անվաններ:

ԹՎԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ: Զանազան թվականներ: Դասական թվականների կազմությունը:

ԴԵՐԱՆՈՒՆ: Բայակից (ոչ ինքնուրույն) և ինքնուրույն անձնական դերանունների գործածությունը որպես ենթակա և լրացում: Ցուցական, հարաբերական և անորոշ դերանուններ: *En, y* դերանունների գործածությունը:

ԲԱՅ: I, II, III խմբերի բայերի *Présent de l'indicatif, Imparfait, Passé composé, Plus-que-parfait, Futur simple, Passé simple, Futur immédiat, Passé immédiat* ժամանակների, ինչպես նաև *Conditionnel présent*-ի, *Subjonctif présent*-ի, *Impératif*-ի գործածությունը: Դերանվանական բայերի գործածումը հիշյալ ժամանակաձևերով: Կրավորական սեռ (**voix ou forme passive**): Բայի անդեմ ձևերը՝ *Infinitif, participe présent, participe passé, gérondif*:

ՄԱԿԱԲԱՅ: Մակբայների տեսակները: Ձևի մակբայների համեմատության աստիճանները:

En-ի, **y**-ի գործածությունը մակբայաբար:

ՆԱԽԴԻՐ: Ամենագործածական **à, de, en, dans, par, pour, contre, entre, parmi, sur, sous, avec, sans, avant, après, devant, derrière, depuis, vers, chez** նախդիրները:

Բուհ ընդունվողը պետք է կարողանա տեքստի մեջ ճանաչել և հասկանալ ինֆինիտիվով, **c'est...qui, c'est...que** ուժգնացնող և **ne...que** սահմանափակող մասնիկներով կառույցները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Աղավեյյան, Վ. Ստեփանյան «Ֆրանսերեն 9», դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 9-րդ դասարանի համար, Երևան, «Մակմիլան-Արմենիա», 2000:

2. Վ. Ստեփանյան, Ա. Աղավեյյան «Ֆրանսերեն 10», դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 10-րդ դասարանի համար, Երևան, «Մակմիլան-Արմենիա», 2000:

3. "Français"-1999, ֆրանսերեն լեզվի գրավոր քննության հարցաշարերի շտեմարան - Երևան - 99» «Արտագերս»:

4. 1999 թ. հրատարակված հարցաշարերի շտեմարանի հավելված, Երևան -2001 թ.» «Լուսակն»:

Լրացուցիչ գրականություն

Ժ. Սյուլահյան, Ա. Մուրադյան, Զ. Հրդիկյան, **Manuel de français**, Երևան, «Լույս», 1987:

Ֆրանսերեն գրավոր առաջադրանքի գնահատման չափանիշները

1. Տեղադրեք ճիշտ տարբերակը:

Յուրաքանչյուր պատասխանի համար առաջարկվում է երեք տարբերակ: Ճիշտ ընտրությունը գնահատվում է 0,2 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 2 միավոր է:

2. Թարգմանեք հայերեն:

Ճիշտ թարգմանված յուրաքանչյուր նախադասություն գնահատվում է 0,4 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 2 միավոր է: Բառային կամ քերականական ցանկացած սխալի դեպքում հանվում է 0,2 միավոր: Երկու սխալի դեպքում նախադասությունը գնահատվում է 0 միավոր:

3. Ավարտեք նախադասությունը՝ ավելացնելով առնվազն 4 լիմաստ բառ:

Ճիշտ ավարտված յուրաքանչյուր նախադասություն գնահատվում է 0,4 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 2 միավոր է: Որևէ լիմաստ բառ պակաս օգտագործելու, ինչպես նաև բառաքերականական ցանկացած սխալի դեպքում հանվում է 0,2 միավոր: Անհեթեթ նախադասությունները գնահատվում են 0 միավոր:

4. Կատարեք պահանջվող փոխակերպումները:

Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխան գնահատվում է 0,2 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 2 միավոր է: Քերականական բաղադրյալ (վերլուծական) ձևերի որևէ մասում թույլ տրված ցանկացած սխալի դեպքում տվյալ պատասխանը գնահատվում է 0 միավոր:

5. Ուղղակի խոսքը դարձրեք անուղղակի՝ կատարելով քերականական և բառային անհրաժեշտ փոփոխությունները:

Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխան գնահատվում է 0,6 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 3 միավոր է: Ցանկացած սխալի դեպքում (քերականական կամ բառային) հանվում է 0,2 միավոր: Երկու սխալի դեպքում նախադասությունը գնահատվում է 0 միավոր:

6. Տրված 15 բառերից ընտրեք 10-ը և կետերը փոխարինեք այդ բառերի պահանջվող ձևերով:

Յուրաքանչյուր ճիշտ տեղադրված բառ գնահատվում է 0,3 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 3 միավոր է: Եթե բառը ընտրված է ճիշտ, սակայն տեղադրված է սխալ քերականական ձևով, տվյալ պատասխանի գնահատականը իջնում է 0,2 միավորով:

7. Թարգմանեք ֆրանսերեն:

Ճիշտ թարգմանված յուրաքանչյուր նախադասություն գնահատվում է 0,6 միավոր: Ընդհանուր գնահատականը 3 միավոր է: Բառային կամ քերականական ցանկացած սխալի դեպքում հանվում է 0,2 միավոր: Երկու սխալի դեպքում տվյալ նախադասության գնահատականը իջնում է 0-ի:

բ) Միացրեք երկու նախադասությունները՝ օգտագործելով պարզ կամ բարդ հարաբերական դերանուններ (pronoms relatifs):

1. C'est un eýtudiant paresseux. Le professeur n'aime pas cet eýtudiant.
2. Voilà une belle statue. La hauteur de cette statue est cinq mètres.

գ) Փակագծերում տրված բայերը գրեք նշված ժամանակներով:

1. Vous (*s'arrêter*, futur immédiat) devant la maison.
2. Il (*conduire*, passé composé) ses amis chez lui.

դ) Փոխակերպեք նախադասությունը՝ օգտագործելով ցուցական դերանունների (pronoms démonstratifs) պարզ կամ բարդ ձևերը:

1. Je suis allé à la gare chercher ma copine, mais elle n'était pas là.
2. Son opinion n'est pas l'opinion de notre groupe.

ե) Ներգործական սեռի բայերով կազմված նախադասությունները դարձրեք կրավորական (forme passive):

1. On lui a remis son paquet.
2. Les forêts occupaient une grande partie du pays.

5. Ուղղակի խոսքը դարձրեք անուղղակի՝ կատարելով քերականական և բառային անհրաժեշտ փոփոխությունները:

1. L'enfant a crié: "Laissez-moi tranquille!".
2. "Qu'est-ce que tu feras demain?", m'a-t-il demandé.
3. Il a demandé á sa soeur: "Est-ce que tu emportes un appareil photo?".
4. "Pourquoi pleures-tu?", a demandé Catherine á sa fille.
5. "Nous avons fait une excursion en montagne", ont-ils raconté á leur professeur.

6. Տրված 15 բառերից ընտրեք 10-ը և կետերը փոխարինեք այդ բառերի պահանջվող ձևերով:

lui, à, laisser, sur, répondre, surtout, jeune, leçon, donne, même, prendre, répéter, de, vouloir, au

Un ... homme ... devenir un grand chanteur. Il va dans plusieurs maisons de disques, mais partout on ... donne la ... réponse:

- ... votre adresse: on vous écrira.

Mais le jeune homme ... encore des ... de chant et se présente un jour chez le directeur. Il chante très fort. Puis il demande ... directeur.

- Alors, que pensez-vous ... ma voix? Est-ce que je pourrai m'en servir?

- Bien sûr! ... le directeur. Surtout si, un jour, vous tombez à l'eau.

7. Թարգմանեք ֆրանսերեն:

1. Չբուսաշրջիկները այցելեցին երկու թանգարան, հետո ուղղվեցին դեպի հրապարակ:
2. Չարմուհիս աշխատասեր է և հաճույքով սովորում է ֆրանսերեն:
3. Հետևյալ օրը երեկոյան ընկերուհիները որոշել էին թատրոն գնալ, սակայն տոմս չէին գտել:

4. Ես գնեցի սուրճ, շաքար, կարագ և երկու կիլոգրամ միս:

5. Վերջերս այս քաղաքում երկու գեղեցիկ մարզադաշտ են կառուցել:

8. Տրված 6 բառերը օգտագործելով կազմեք նախադասություններ:

1. faire, maison, comme, froid, feu, allumer.
2. lumière, remarquer, faible, personne, pièce, dans.
3. attendre, porte, soir, venir, chaque, atelier.
4. prendre, hier, froid, gorge, avoir, mal.
5. s'asseoir, entendre, professeur, rang, mieux, premier.

Ֆրանսերեն լեզվի բանավոր քննության պահանջները և գնահատման չափանիշները

Ֆրանսերենի բանավոր քննությունը ընդգրկում է.

ա) ընթերցանություն (0-5 միավոր),

բ) թարգմանություն ֆրանսերենից հայերեն՝ 750 სიქი սահմաններում (0-5 միավոր),
գ) ընթերցված տեքստի ընկալում, որն ստուգվում է բովանդակությանը վերաբերող հարցերի միջոցով (0-5 միավոր),

դ) բանավոր գրույց դպրոցական ծրագրից դիմորդին ծանոթ որևէ թեմայի շուրջ (0-5 միավոր):

Դիմորդին տրվող տեքստի ծավալը մոտավորապես մեկ էջ է: Այն համապատասխանում է միջնակարգ դպրոցի 9-10 դասարանների համար նախատեսված տնային ընթերցանության գրքերի մակարդակին:

Բանավոր քննության ընդհանուր գնահատականը կազմում է նշված չորս կարողություններին տրված միավորների հանրագումարը (0-20 միավոր):

Բանավոր գրույցի համար նախատեսվում են հետևյալ թեմաները.

1. La République d'Arménie.
2. Erévan-capitale de la République d'Arménie.
3. La République française.
4. Paris-capitale de la République française.
5. Les grands hommes de la France, leurs oeuvres.
6. Faites le portrait physique et moral des membres de votre famille. Parlez de leurs occupations.
7. Décrivez votre quartier et la maison où vous habitez.
8. Faites le portrait physique et moral de votre ami(e) et parlez de ses préférences.
9. Parlez d'un événement inoubliable.
10. Parlez de vos vacances d'hiver.
11. Parlez de votre ville natale (village natal).
12. Parlez de votre école, de vos études et de vos professeurs.
13. Parlez de vos activités quotidiennes et de vos loisirs.
14. Parlez d'un écrivain français et de son oeuvre que vous préférez.
15. Parlez des fêtes et de celle que vous aimez le plus.
16. Parlez de vos vacances d'été.
17. Au supermarché.
18. Parlez de vos distractions artistiques et de celle que vous préférez (théâtre, opéra, cinéma, concert, télévision).
19. Parlez d'un voyage ou d'une excursion.
20. Les sports.
21. Les repas.
22. Décrivez les saisons de l'année dans votre ville ou village.
23. Parlez d'un anniversaire.
24. La jeunesse d'aujourd'hui, ses occupations, ses préférences, ses loisirs.
25. Les bibliothèques et la lecture.

ԻՍՊԱՆԵՐԵՆ ԼԵՁՈՒ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶԵՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Բառակազմություն

Բառակազմության հիմնական միջոցները՝ բառածանցում և բառաբարդում:

Իսպաներենի ամենագործածական նախածանցները՝ contra-, sobre-, in- (im-,i-), inter-, re-, sub- և վերջածանցները՝ -ito, -illo, -uelo, -astro, -miento, -al, -ista, -dor, -dad, -able, -era, -ismo, -ción:

Շարահյուսություն

Պարզ և բարդ նախադասություններ: Պատմողական, հարցական, հրամայական և ժխտական նախադասություններ: Բառերի շարադասությունը նախադասության մեջ: Բարդ համադասական և բարդ ստորադասական նախադասությունների կազմությունն ու գործածությունը: Երկրորդական նախադասություններ՝ ուղիղ խնդիր երկրորդական նախադասություն, ժամանակի, տեղի, պատճառի, պայմանի առաջին տիպի (պարագա) երկրորդական նախադասություններ: Ուղղակի և անուղղակի խոսք:

Ձևաբանություն

Գոյական անուն. սեռը, թիվը:

Հոդ. որոշիչ և անորոշ հոդերի գործածությունը: Հոդի բացթողման դեպքերը:

Ածական անուն. որակական և հարաբերական ածականներ: Ածականների սեռը, թիվը: Որակական ածականների համեմատության աստիճանները:

Թվական անուն. քանակական և դասական թվականների կազմության և գործածության առանձնահատկությունները:

Դերանուն. անձնական դերանուններ: Խնդիր անձնական դերանունների գործածության առանձնահատկությունները: Ստացական, ցուցական, հարցական, հարաբերական, անորոշ, ժխտական դերանուններ:

Բայ. I, II, III խմբերի բայերի սահմանական եղանակի (Modo Indicativo), Presente, Pretérito

indefinido, Pretérito imperfecto, Pretérito perfecto, Pretérito pluscuamperfecto, Futuro simple ժամանակաձևերի, ինչպես նաև Presente de Subjuntivo-ի, Potencial simple-ի և Imperativo-ի կազմությունն ու գործածությունը (Presente de Subjuntivo-ի գործածությունը ինդիք երկրորդական նախադասություններում): Անկանոն և դերանվանական բայերի գործածությունը հիշյալ ժամանակաձևերով: Կրավորական սեռ՝ Voz pasiva: Բայի անդեմ ձևերը՝ infinitivo, participio, gerundio: Ամենագործածական բայական կառույցները:

Մակբայ. մակբայների տեսակները, կազմությունը, գործածության առանձնահատկությունները: Ձևի մակբայների համեմատության աստիճանները:

Լախդիր. ամենագործածական a, ante, bajo, con, contra, de, desde, en, entre, hacia, hasta, para, por, seguÿn, sin, sobre, tras, cerca de, delante de, detrs de, junto a, debajo de, frente a, encima de, antes de նախդիրները:

Գրականություն

1. Իսպաներենի ընդունելության գրավոր քննության հարցաշարերի շտեմարան, Երևան, 2003:

2. N. G. Fernnndez, J.S. Lobato. Español 2000 (nivel elemental), Madrid, 1997.

3. L. Busquets y L. Bonzi. Curso intensivo de español para extranjeros, Madrid, 1993.

4. III-X դասարանների համար պաշտոնապես նախատեսված բոլոր դասագրքերը:

ԻՍՊԱՆԵՐԵՆ ԼԵԶԿԻ ԲԱՆԱԿՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Բանավոր քննությունը ստուգում է դիմորդի ընթերցելու (բարձրաձայն), տեքստի ընկալման (ստուգվում է հարցերի միջոցով), գեղարվեստական թարգմանության (12-14 տող թարգմանել բառարանի օգնությամբ) և բանավոր զրույցի (առաջադրված թեման պատմելով ներկայացնելու և տրվող հարցերին պատասխանելու ձևով) կարողությունները, որոնք գնահատվում են հետևյալ չափանիշներով.

1. ընթերցանություն (0-3 միավոր)
 2. թարգմանություն (0-5 միավոր)
 3. ընթերցված տեքստի ընկալում (0-6 միավոր)
 4. բանավոր հաղորդակցում (0-6 միավոր)
- Քննական տոմսը բաղկացած է երկու հարցից.

1. Կարդալ, թարգմանել և պատասխանել հարցերին՝ տրված հատվածի սահմաններում
2. Չրույց առաջադրված թեմայով:

Հարցատոմսի առաջին առաջադրանքի համար նախատեսված կյուրթը համապատասխանում է հանրակրթական դպրոցի 8-10-րդ դասարանների տնային ընթերցանության գեղարվեստական գրքերի բարդության մակարդակին: Բանավոր զրույցի համար ներկայացված են հետևյալ թեմաները.

1. República de Armenia	13. Mi día de descanso
2. Ereván, capital de Armenia	14. Mi día de estudios
3. Mi ciudad natal	15. Las vacaciones
4. España	16. Correo
5. Madrid, capital de España	17. Las estaciones del año
6. América Latina	18. Las comidas
7. Personalidades famosas	19. En los Drandes Almecenes
8. Mi familia	20. El teatro
9. Mi casa	21. El cine
10. Mi amigo (a)	22. De viaje
11. Mi afición	23. Al médico
12. Mi escuela	24. Un día de cumpleaños

Այսպիսով, բանավոր քննությունը ստուգելով դիմորդի վերոհիշյալ չորս կարողությունները՝ նրա պատասխանը պետք է գնահատի 0-20 միավորի սահմաններում:

Գնահատականի բողոքարկման դեպքում դիմորդին տրվում է 4-5 նախադասություն մայրենիից իսպաներեն թարգմանելու համար, որով և ստուգվում են նրա թե՛ քերականական և թե՛ բառապաշարային գիտելիքները:

ԻՍՊԱՆԵՐԵՆԻ ԳՐԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

I. Տրված 15 բառերից ընտրել 10-ը և բացթողումները լրացնել այդ բառերի համապատասխան ձևերով (0,3 x 10 = 3):

Յուրաքանչյուր ճիշտ տեղադրված բառ գնահատվում է 0,3 միավոր: Հանձնարարության ընդհանուր գնահատականն է 3 միավոր: Եթե բառը ընտրված է ճիշտ, բայց տեղադրված է քերականական սխալ ձևով, գնահատականը իջնում է 0,1 միավորով: Բայական յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,2 միավոր: Բառի սխալ տեղադրման դեպքում գնահատականն

իջնում է 0-ի:

II. Ընտրել և տեղադրել ճիշտ տարբերակը (0,2 x 10 = 2):

Առաջարկված երեք տարբերակներից ճիշտ կատարված ընտրությունը գնահատվում է 0,2 միավոր: Տվյալ հանձնարարության ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Յուրաքանչյուր սխալ ընտրության դեպքում գնահատականն իջնում է 0-ի:

III. Փակագծերում տրված բայերը գրել նշված ժամանակներով (0,1 x 10 = 1):

Պահանջվող ժամանակաձևով տրված յուրաքանչյուր նախադասությունն գնահատվում է 0,1 միավոր: Հանձնարարության ընդհանուր գնահատականն է 1 միավոր: Յուրաքանչյուր սխալ ժամանակաձևի դեպքում գնահատականն իջնում է 0-ի:

IV. Ավարտել նախադասությունները՝ ավելացնելով առնվազն 3 լիմաստ բառ (0,4 x 5 = 2):

Ճիշտ ավարտված յուրաքանչյուր նախադասությունն գնահատվում է 0,4 միավոր: Ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Բառային կամ քերականական յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,1 միավոր, իսկ բայական յուրաքանչյուր սխալի դեպքում՝ 0,2 միավոր: Անլիմաստ նախադասությունները գնահատվում են 0 միավոր:

V. Ուղղակի խոսքը դարձնել անուղղակի՝ կատարելով քերականական և բառային անհրաժեշտ փոփոխությունները (0,6 x 5 = 3):

Յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխան գնահատվում է 0,6 միավոր: Ընդհանուր գնահատականն է 3 միավոր: Յուրաքանչյուր ոչ բայական սխալի դեպքում հանվում է 0,1 միավոր:

VI. Թարգմանել իսպաներեն (0,8 x 5 = 4):

Ճիշտ թարգմանված յուրաքանչյուր նախադասությունն գնահատվում է 0,8 միավոր: Ընդհանուր գնահատականն է 4 միավոր: Բայական սխալի դեպքում գնահատականն իջնում է 0,2 միավորով, իսկ բառային կամ այլ քերականական սխալի դեպքում՝ 0,1 միավորով: Եթե կատարված սխալների քանակը անցնում է 0,4 միավորից, ապա գնահատականը իջնում է 0-ի:

VII. Տրված 6 բառերն օգտագործելով կազմել նախադասություններ (0,6 x 5 = 3):

Տվյալ հանձնարարությունը կատարելիս պետք է օգտագործվեն տրված 6 բառերը: Ճիշտ կազմված յուրաքանչյուր նախադասությունն գնահատվում է 0,6 միավոր: Ընդհանուր գնահատականն է 3 միավոր: Որևէ բառ չօգտագործելու դեպքում հանվում է 0,1 միավոր: Նախադասությունները պետք է տրամաբանորեն և քերականորեն ճիշտ կառուցված լինեն: Անհեթեթ նախադասությունները գնահատվում են 0 միավոր: Քերականական կամ բառային յուրաքանչյուր սխալի դեպքում հանվում է 0,1 միավոր, իսկ բայական յուրաքանչյուր սխալի դեպքում՝ 0,2 միավոր: Եթե կատարված սխալների քանակը անցնում է 0,3 միավորից, ապա գնահատականը իջնում է 0-ի:

VIII. Կատարել հետևյալ հանձնարարությունները (0,2 x 10 = 2):

Տվյալ հանձնարարությունը բաղկացած է 5 ենթակետից (ընդամենը 10 նախադասություն)՝ ընտրված հետևյալ քերականական նյութից.

I. Ներգործական սեռի բայերով կազմված նախադասությունները դարձնել կրավորական (Voz Pasiva, ser + participio կառույցը).

II. Ընդգծված բառերը փոխարինել իսնդիր անձնական դերանուններով.

III Տեղադրել համապատասխան անորոշ կամ ժխտական դերանունը.

IV. Կազմել ածականի բաղդատական կամ գերադրական աստիճանները.

V. ա) փակագծերում դրված բայերը փոխարինել *estar + gerundio* ձևով.

բ) փակագծերում դրված բայերը փոխարինել *estar + participio* ձևով.

գ) տեղադրել համապատասխան ստացական դերանունը.

դ) տեղադրել համապատասխան նախդիրը.

ե) տեղադրել համապատասխան հարցական դերանունը.

զ) տեղադրել *ser* կամ *estar* օժանդակ բայերը.

է) ընդգծված թվականները գրել տառերով.

Յուրաքանչյուր ճիշտ կատարված հանձնարարությունն գնահատվում է 0,2 միավոր: Ընդհանուր գնահատականն է 2 միավոր: Սխալ կատարված յուրաքանչյուր հանձնարարությունն գնահատվում է 0 միավոր:

Բոլոր հանձնարարություններում շեշտը չդրելու կամ սխալ դնելու դեպքում գնահատականն

իջևում է 0,02 միավորով:

Ներկայացված բոլոր հանձնարարությունները պետք է բացառեն իսպաներենի Modo Indicativo-ի Futuro Perfecto և Preterito Anterior, Modo Subjuntivo-ի անցյալ և ապառնի ժամանակները, ինչպես նաև Modo Potencial-ի եղանակային օգտագործումը:

ԻՍՊԱՆԵՐԵՆ ԼԵԶՎԻ ԳՐԱՎՈՐ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿ

I. Տրված 15 բառերից ընտրել 10-ը և լրացնել բացթողումները այդ բառերի համապատասխան ձևերով ($0,3 \times 10 = 3$).

de, lluvia, caer, querer, otro, dejar, niña, día, a, alfombra, mañana, nieve, pincharse, bruja, correr

Era un de invierno. Los copos de caían del cielo. Una reina estaba sentada en su palacio junto la ventana. Estaba cosiendo. De repente un dedo con la aguja. Una gota de sangre sobre el suelo que estaba cubierto con La reina se asustó mucho, porque sabía que pronto moriría. Así le había dicho una Poco tiempo después le nació una La madre murió. El rey se casó vez. Aunque era una mujer muy bella, no a las niñas.

II. Ընտրել և տեղադրել համապատասխան տարբերակը ($0,2 \times 10 = 2$).

- Andrés es travieso como Pedro.
a) tanto b) tan c) tal
- Yo tomo mi cartera, Juan toma
a) suya b) la suya c) el suyo
- El viaje en avión es rápido que en tren.
a) m
á
s b) menos c) mucho

●

¿

No han comunicado a ustedes que el tren viene con retraso?

- a) les b) le c) os
- Mañana iremos excursión al campo.
a) en b) a c) de
- No hemos visto a
- a) nada b) alguien c) nadie
- He puesto telegrama a mis padres.
a) una b) un c) la
- Cuando pequeños, solíamos bañarnos en el río.
a) estamos b) estábamos c) éramos
- Si buen tiempo, saldremos a pasear.
a) hará b) hace c) hacía
- Todas las mesas estaban adornadas con bonitos ramos de
- a) platos b) flores c) copas

III. Փակագծերում տրված բայերը գրել նշված ժամանակներով ($0,1 \times 10 = 1$).

- En la piscina siempre (haber) muchos niños. (Presente de Indicativo)
- Mis amigos (burlarse) de mí si no consigo aprobar esta vez. (Futuro Simple de Indicativo)
- Juan lo (escribir) dos o tres veces. (Preterito Perfecto de Indicativo)
- (Ser, nosotros) acogidos muy cordialmente por nuestros amigos. (Preterito Indefinido de Indicativo)
- Los domingos (divertirse, yo) con mis amigos. (Preterito Imperfecto de Indicativo)
- Cuando yo entré, él ya (despertarse). (Preterito Pluscuamperfecto de Indicativo)
- Permítame que yo (irse). (Presente de Subjuntivo)
- (Apagar, Vd.) la luz, ya es hora de dormir. (Imperativo Afirmativo)
- No (ponerse, tú) este traje, que no te queda bien. (Imperativo Negativo)
- (Salir) de casa pero todavía estoy con los niños. (Potencial Simple)

IV. Ավարտել նախադասությունները՝ ավելացնելով առնվազն 3 լիմաստ բառ ($0,4 \times 5 = 2$).

Ayer me dijeron que
El doctor recomienda que
Si voy por este camino

La lluvia no cesaba y
Nada te direy si

V. Ուղղակի խոսքը դարձնել անուղղակի՝ կատարելով քերականական և բառային անհրաժեշտ փոփոխությունները (0,6x5=3).

1. “¿Cuándo comienza el partido de tenis?” pregunta Joaquín.
2. “Examine, por favor, a mi hijo”, pide la madre al doctor.
3. “¿Cuánto costará el gran diccionario?” preguntó el visitante.
4. “Hemos colgado los abrigos en el armario”, contestaron los muchachos.
5. “¿Salió Vd. temprano de la oficina?” preguntó el director al empleado.

VI. Թարգմանել իսպաներեն (0,8x5=4).

1. Հարցրու նրան, թե արդյո՞ւնք տեսել է այդ կինոնկարը:
2. Եղբայրս շատ կվիրավորվի, եթե նրան չհրավիրեն այդ տոնին:
3. Ես նրան նամակ եմ գրել մեկ ամիս առաջ, բայց դեռևս նա ինձ չի պատասխանել:
4. Մարիան երեկ ինձ ասաց, որ իր ծնողներն արդեն գնացել են ծովափ:
5. Բժիշկը խորհուրդ է տալիս հիվանդներին, որ ժամանակին խմեն դեղերը:

VII. Տրված բառերը օգտագործելով կազմել նախադասություններ (0,6x5=3).

- accidente, ocurrir, viajar, coche, turista, cuando
- despertador, sonar, niño, seguir, dormir, despertarse
- jefe, flores, secretaria, oficina, trabajar, traer
- cumple años, viernes, disco, amigo, regalar, comprar

- pronto, alegre, casarse, saber, estar, hermana

VIII. Կատարել հետևյալ հանձնարարությունները (0,2x10=2)

I. Ներգործական սեռի բայերով կազմված նախադասությունները դարձնել կրավորական (Voz Pasiva, ser + participio կառույցը).

- Los niños acariciaban al gato mientras los mayores hablaban.
- Ya los niños han apagado el televisor.

II. Ընդգծված բառերը փոխարինել խնդիր անձնական դերանուններով.

Le compro esa cámara de vídeo a Sol.
Regaló una botella de vino a Javier.

III. Տեղադրել համապատասխան անորոշ կամ ժխտական դերանունը.

- No conozco a ... de estos jóvenes.
- No toca ... instrumento musical.

IV. Կազմել ածականի բաղադրական կամ գերադրական աստիճանները.

- La salud de tus padres es (malo) que antes.
- Juan es (inteligente) del grupo.

V. Փակագծերում դրված բայերը փոխարինել estar + gerundio կառույցով.

- Rosa (peinarse) para salir de casa.
- El tren (ir) a toda prisa.

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱՇԽԱՐՀԸ

- Հայկական լեռնաշխարհը
- Գետերն ու լճերը
- Վարչական բաժանումները

(2 միավոր)
(1,5 միավոր)
(1,5 միավոր)

2. ՆԱԽՆԱԴԱՐՅԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

- Քարի դարը Հայաստանում	(2)
- Քարի դարը Հայաստանում	(1,5)
- Նախնադարյան կարգերի քայքայումը: Երկաթի դարի սկիզբը	(1,5)
3. ՎԱՆԻ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ (ՈՒՐԱՐՏՈՒ)	
- Վանի թագավորության կազմավորումն ու հզորացումը	(2)
- Վանի թագավորությունը Արգիշտի I-ի և Սարգուրի II-ի օրոք	(1,5)
- Պայքար արտաքին ուժերի դեմ և թագավորության անկումը	(1,5)
4. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ Զ.Ա. VI-III ԴԱՐԵՐՈՒՄ	
- Համահայկական պետության ստեղծումը	(2)
- Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքները և Հայաստանը	(1,5)
- Հայկական թագավորությունները և Սելևկյան տերությունը	(1,5)
5. ՄԵԾ ՀԱՅԹԻ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ: ԱՐՏԱՇԵՍ I	
- Երվանդունիների դինաստիայի անկումը: Արտաշես I-ը և հայկական հողերի միավորումը	(2)
- Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը	(1,5)
- Արտաշես I-ի բարենորոգումները	(1,5)
6. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԱՌԱՋԱՎՈՐ ԱՍԻԱՅԻ ՀՉՈՐ ՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆ: ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾ	
- Տիգրան Մեծի նվաճումները	(2)
- Տիգրան Մեծի տերության տարածքը և բնույթը	(1,5)
- Տիգրանակերտի հիմնադրումը	(1,5)
7. ՀԱՅ-ՀՌՈՍՏԵԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՏԻԳՐԱՆ ՄԵԾԻ ՕՐՈՔ	
- Հռոմի առաջխաղացումը: Հայ-հռոմեական պատերազմի սկիզբը	(2)
- Հռոմեական զորքի վտարումը Հայաստանից	(1,5)
- Արտաշատի պայմանագիրը	(1,5)
8. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՀՌՈՍԻ ԵՎ ՊԱՐԹԵՎՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ Զ.Ա. I ԴԱՐՈՒՄ	
- Հայաստանը երկու հզոր տերությունների միջև: Արտավազդ II	(1,5)
- Կրասոսի ու Անտոնինոսի արշավանքները և Հայաստանը	(2)
- Արտաշես II: Արտաշեսյան դինաստիայի անկումը	(1,5)
9. ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՆԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ՀԱՅՈՑ ԳԱՀԻՆ: ՏՐԴԱՏ I	
- Հայկական լեռնաշխարհը	(1,5)
- Տրդատ Արշակունին հայոց թագավոր	(2)
- Տրդատ I-ի գործունեությունը	(1,5)
10. ՀԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱԼՔՆ ՈՒ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ	
- Գյուղատնտեսություն, արհեստագործություն, առևտուր	(1,5)
- Գյուղեր, դաստակերտներ, ագարակներ	(1,5)
- Պետական կարգը	(2)
11. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՆ ՇՐՋԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ	
- Հելլենիզմի դարաշրջանը և հելլենիստական մշակույթը: Նյութական մշակույթը	(2)
- Հայերի հեթանոսական կրոնը: Հեթանոսական Նոր պաշտամունքը	(1,5)
- Պատմական ավանդություններ և թատրոն	(1,5)
12. ԱՎԱՏԱՏԻՐԱԿԱՆ (ՖԵՆՊԱԼԱԿԱՆ) ԿԱՐԳԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	
- Ավատատիրության սկզբնավորումը	(2)
- Գործակալությունները՝ նախարարական տոհմերի սեփականություն	(1,5)
- Ավատական իշխանությունները և թագավորը: Քաղաքների վիճակը	(1,5)
13. ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ	
- Քրիստոնեության մուտքը Հայաստան	(1,5)
- Հայաստանը առաջին քրիստոնյա պետություն	(2)
- Հայոց եկեղեցին և Նրա դերը	(1,5)
14. ՊԱՅՔԱՐ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ: ԱՐՇԱԿ II	
- Հայաստանը Խոսրով III-ի և Տիրանի օրոք	(1,5)
- Արշակ II	(2)
- Հայ-պարսկական պատերազմը և Արշակ II-ի մահը	(1,5)
15. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՊԱՊԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ: ԱՐՇԱԿՈՒՆԱՅԱՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՆԿՈՒՄԸ	
- Պապ թագավոր	(2)
- Հայոց պետության թուլացումը: Հայաստանի բաժանումը Հռոմի և Պարսկաստանի միջև	(1,5)
- Արշակունյաց թագավորության անկումը	(1,5)
16. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՅՆ ՈՒ ՀԱՅՈՑ ԳՐԵՐԻ ԳՅՈՒՏԸ	
- Մեսրոպ Մաշտոցի գործունեության սկիզբը	(1,5)
- Գրերի գյուտը	(2)
- Գրերի գյուտի նշանակությունը	(1,5)
17. ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 450-451 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	
- Կրոնափոխության հարկադրանքը և ապստամբության սկիզբը	(2)
- Շարժման ծավալումը	(1,5)
- Ավարայրի ճակատամարտը	(1,5)
18. 481- 484 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ (ՎԱՀԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ)	

- Հայերի նոր ընդվզումը: Ապստամբության սկիզբը	(2)
- Ներսեհապատի ճակատամարտը և ապստամբության հետագա ընթացքը	(1,5)
- Նվարսակի հաշտությունը	(1,5)
19. ԱՐԵՎՍՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ VI ԴԱՐՈՒՄ	
- Արևմտյան Հայաստանը VI դարի սկզբին	(1,5)
- Հուստինիանոս I կայսեր վերափոխումները	(2)
- Ընդվզումներ բյուզանդական տիրապետության դեմ	(1,5)
20. ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ VI ԴԱՐՈՒՄ	
- Պարսից արքունիքի քաղաքականությունը	(1,5)
- 571-572 թթ. ապստամբությունը	(2)
- Պարսկա-բյուզանդական քսանամյա պատերազմը և Հայաստանի 2-րդ բաժանումը	(1,5)
21. ԱՐԱՔԱԿԱՆ ԽԱԼԻՖԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ VII ԴԱՐՈՒՄ	
- Արաբական արշավանքները Հայաստան	(2)
- Հայ-արաբական պայմանագիրը	(1,5)
- Հայաստանի ինքնավարությունը	(1,5)
22. ՎԱՂ ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ	
- Վաղ միջնադարի հայ պատմիչները: Մովսես Խորենացի	(2)
- Փիլիսոփայությունը, բնական գիտությունները	(1,5)
- Արվեստը	(1,5)
23. ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՉԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ԱՐԱՔԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ VIII ԴԱՐՈՒՄ	
- Հայերի առաջին ընդվզումը արաբական տիրապետության դեմ (703 թ.)	(1,5)
- Հակաարաբական ելույթները 748-750 թվականներին	(1,5)
- 774-775 թթ. մեծ ապստամբությունը	(2)
24. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ	
- Հայ իշխանական տների հզորացումը (2)	(2)
- 850-855 թթ. ապստամբության սկիզբը	(1,5)
- Բուղայի արշավանքը: Հայաստանի ներքին ինքնավարության վերականգնումը	(1,5)
25. ՊԱՎԼԻԿՅԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	
- Շարժման առաջացումը և ծավալումը	(2)
- Պավլիկյանների գաղափարները	(1,5)
- Շարժման ճնշումը	(1,5)
26. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՅԱՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ	
- Հայկական պետականության վերականգնման նախադրյալները	(1,5)
- Հայաստանի անկախության վերականգնումը	(1,5)
- Հայաստանի անկախության ճանաչումը: Աշոտ I	(2)
27. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՏՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՊՆԴՈՒՄԸ IX ԴԱՐԻ ՎԵՐՋԻՆ - X ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ	
- Սմբատ I-ի պայքարը միասնական հայկական պետություն ստեղծելու համար	(1,5)
- Արաբների ժամանակավոր հաջողությունը	(1,5)
- Աշոտ Երկաթը և հայկական պետության ամրապնդումը	(2)
28. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՅԱՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԵԼՔԸ (X ԴԱՐԻ 30-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ - XI ԴԱՐԻ ՍԿԻՉԲ)	
- Երկրի խաղաղ բարգավաճումը Աբասի, Աշոտ III-ի և Սմբատ II-ի օրոք	(1,5)
- Անին՝ մայրաքաղաք	(1,5)
- Անիի թագավորության հզորացումը. Գագիկ I	(2)
29. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՅԱՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱՏՈՒՄՆ ՈՒ ԱՆԿՈՒՄԸ	
- Ենթակա չորս թագավորությունների առաջացումը	(2)
- Բյուզանդական նվաճումները: Բագրատունյաց թագավորության թուլացումը	(1,5)
- Պայքար պետականության պահպանման համար և Անիի թագավորության անկումը	(1,5)
30. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ (IX-XI ԴԱՐԵՐ)	
- Գյուղատնտեսությունը և արհեստագործությունը	(2)
- Ներքին և արտաքին առևտուրը	(1,5)
- Կառավարման համակարգը	(1,5)
31. ՍԵԼՋՈՒԿ-ԹՈՒՐԹԵՐԻ ԱՐՇԱԿԱՆՔՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ	
- Բյուզանդիայի քաղաքականությունը Հայաստանում	(1,5)
- Սելջուկ-թուրքերի առաջին արշավանքները	(2)
- Մանազկերտի ճակատամարտը և Հայաստանի նվաճումը	(1,5)
32. ՀԱՅ-ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՉԻՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ: ՉԱՔԱՐՅԱՆՆԵՐԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	
- Հայ-վրացական զինակցության սկզբնավորումը և պայքարը Անիի համար	(1,5)
- Ազատագրական պատերազմները Հայաստանում	(2)
- Հայաստանը Չաքարյանների օրոք	(1,5)

33. ԿԻԼԻԿԻԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
 - Ռուբինյանների իշխանության առաջացումը (1,5) (1,5)
 - Ռուբինյանների իշխանության ընդարձակումը և պայքարը (2)
 Բյուզանդական կայսրության դեմ
 - Հայոց պետության հետագա ամրապնդումը (1,5)
34. ԿԻԼԻԿԻԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀՈՉԱԿՈՒՄԸ
 - Կիլիկյան Հայաստանի հզորացումը: Լևոն II (1,5)
 - Թագավորության հռչակումը (1,5)
 - Լևոն II-ի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը (2)
35. ԿԻԼԻԿԻԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ XIII-XIV ԴԱՐԵՐՈՒՄ
 - Հեթումյանների արքայատոհմի հաստատումը (1,5)
 - Մոնղոլները և Կիլիկյան Հայաստանը (1,5)
 - Թագավորության թուլացումն ու վերացումը (2)
36. ՄՈՆԴՈՒԿԱԿԱՆ ԱՐՇԱՎԱՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ
 - Մոնղոլական առաջին արշավանքները (1,5)
 - Հայաստանի նվաճումը (2)
 - Պայքար մոնղոլական լծի դեմ (1,5)
37. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ X-XIV ԴԱՐԵՐՈՒՄ
 - Դպրոցը (1,5)
 - Պատմագրությունը, իրավագիտությունը և գրականությունը (2)
 - Ճարտարապետությունը և մանրանկարչությունը (1,5)
38. ԹՈՒՐԹ-ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
 - Հայաստանը թուրք-պարսկական բախումների թատերաբեմ (2)
 - Շահ Աբասի արշավանքները և հայ բնակչության բռնագաղթը (1,5)
 - Հայաստանի նոր բաժանումը (1,5)
39. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՉԱՍԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ԻՍՐԱՅԵԼ ՕՐԻՆ
 - Էջմիածնի 1677 թ. ժողովը: Իսրայել Օրին Եվրոպայում (1,5)
 - Անգեղակոթի ժողովը (1,5)
 - Իսրայել Օրին Ռուսաստանում (2)
40. ԱՉԱՍԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ԱՐՑԱԽՈՒՄ 1722-1730 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
 - Քաղաքական դրությունը մնորկովկասում (2)
 - Հայկական գործի կազմակերպումը Արցախում (1,5)
 - Պայքար թուրքական նվաճողների դեմ (1,5)
41. ԱՉԱՍԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՍՅՈՒՆԻՔՈՒՄ 1722-1730 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
 - Դավիթ Բեկ: Սյունիքի ազատագրումը (2)
 - Հալիձորի և Մեղրիի ճակատամարտերը (1,5)
 - Ազատագրական պայքարի հետագա ընթացքը. Մխիթար Սպարապետ (1,5)
42. ՀՈՎՍԵՓ ԷՄԻՆԸ ԵՎ ՀԱՅ ԱՉԱՍԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ
 - Հովսեփ Էմինի գործունեության սկիզբը (1,5)
 - Էմինը Ռուսաստանում և Վրաստանում (2)
 - Էմինը Արցախում (1,5)
43. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՉԱՍԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ XVIII ԴԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԵՄԻՆ
 - Հայաստանի ազատագրության հնդկահայ կենտրոնը (2)
 - Մովսես Սարաֆյանի ծրագիրը (1,5)
 - Հայ-ռուսական դաշնագրի երկու նախագծերը (1,5)
44. ԻՐԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԵՎ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ XIX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ
 - Հայ ժողովրդի վիճակը XIX դարի սկզբին (2)
 - 1804-1813 թթ. ռուս-պարսկական և 1806-1812 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմները (1,5)
45. 1826-1828 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՌՈՒՄ-ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՉՄԱՆ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ՝ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻՆ ՄԻԱՅՄԱՆ ԱՎԱՐՏԸ
 - Պատերազմի սկիզբը, Շուշիի պաշտպանությունը (1,5)
 - Հայերի մասնակցությունը պատերազմին: Երևանի գրավումը (2) (2)
 - Թուրքմենչայի պայմանագիրը: Պարսկահայերի գաղթը (1,5)
46. 1828-1829 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՌՈՒՄ-ԹՈՒՐԹԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՉՄԱՆ
 - Ռազմական գործողությունների ընթացքը (2)
 - Բայազետի հերոսական պաշտպանությունը (1,5)
 - Ադրիանապոլսի պայմանագիրը: Արևմտահայերի գաղթը (1,5)
47. ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՌՈՒՄԱԿԱՆ ԿԱՅՍՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՉՍՈՒՄ (1830-1850-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ)
 - Ադրիանապոլսի պայմանագիրը: Արևմտահայերի գաղթը (2)
 - 1836 թ. եկեղեցական կանոնադրությունը (1,5)
 - Ցարիզմի գաղութային քաղաքականությունը (1,5)
48. ԱՐԵՎՍՏԱՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ XIX ԴԱՐԻ 30-60-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
 - Սոցիալ-տնտեսական պայմանները (1,5)
 - Արևմտահայ սահմանադրական շարժումը (1,5)
 - Չեյթոնի 1862 թվականի ինքնապաշտպանությունը (2)

49. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ XVIII ԴԱՐՈՒՄ ԵՎ XIX ԴԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԵՍԻՆ	
- Հայկական մշակույթի կենտրոնները: Դպրոցը	(1,5)
- Գիտությունը	(2)
- Գրականությունը	(1,5)
50. 1877-1878 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՌՈՒՄ-ԹՈՒՐԵԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱՉՄԸ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ	
- Մարտական գործողությունները 1877-1878 թվականներին	(2)
- Սան Ստեֆանոյի պայմանագիրը	(1,5)
- Բեռլինի կոնգրեսը և Հայկական հարցը	(1,5)
51. ԱՉԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԿԱՉՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 1860-1880-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	
- Ազատագրական շարժման վերելքը	(1,5)
- Արևելահայ ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները	(2)
և նրանց գործունեությունը	
- Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները	(1,5)
Արևմտյան Հայաստանում	
52. ՀԱՅ ԱՉԳԱՅԻՆ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ	
- Արմենական կուսակցություն	(1,5)
- Հնչակյան կուսակցություն	(1,5)
- Դաշնակցություն կուսակցություն	(2)
53. ՖԻԴԱՅԱԿԱՆ ՇԱՐժՈՒՄԸ	
- Ֆիդայական շարժման առաջացումը	(1,5)
- Շարժման գործիչները	(2)
- Շարժման նշանակությունը	(1,5)
54. ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅԵՐԻ ԱՉԳԱՅԻՆ - ԱՉԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐժՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԵԼՔԸ XIX ԴԱՐԻ 90-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	
- Սասունի 1894 թ. ապստամբությունը	(1,5)
- Բարենորոգումների Մայիսյան ծրագիրը	(1,5)
- Չեյթունի 1895 թ. ապստամբությունը	(2)
55. ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅԵՐԻ ԿՈՏՈՐԱԾՆԵՐԸ ԵՎ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԵՐԸ XIX ԴԱՐԻ 90-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	
- Արևմտահայերի կոտորածները	(1,5)
- Ինքնապաշտպանական մարտերը	(2)
- Մեծ տերությունների դիրքորոշումը	(1,5)
56. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ XIX ԴԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԵՍԻՆ ԵՎ XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ	
- Գիտությունը	(1,5)
- Գրականությունը	(1,5)
- Արվեստը (թատրոն, կերպարվեստ, երաժշտություն)	(2)
57. ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ	
- 1903 թ. հունիսի 12-ի հրամանագիրը	(1,5)
- Հայերի հակացարական ելույթները	(1,5)
- Հայ-թաթարական ընդհարումները 1905-1906 թթ.	(2)
58. ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ	
- Առաքելոց վանքի կռիվը	(2)
- Սասունի ապստամբության նախապատրաստումը	(1,5)
- Սասունի 1904 թ. ապստամբությունը	(1,5)
59. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ 1912-1914 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	
- Երիտթուրքերի հեղաշրջումը	(1,5)
- Հայկական բարենորոգումները և մեծ տերությունները	(2)
- Հայկական բարենորոգումների խնդիրը և Ռուսաստանը	(1,5)
60. ԱՌԱՋԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՃԱԿԱՏԸ ԵՎ ՀԱՅԵՐԸ	
- Առաջին աշխարհամարտի սկիզբը	(1,5)
- Ռազմական գործողությունները կովկասյան ճակատում	(1,5)
- Հայ կամավորական շարժումը	(2)
61. ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԸ	
- Հայերի բնաջնջման երիտթուրքական ծրագիրը	(1,5)
- Արևմտահայերի զանգվածային տեղահանությունը և ջարդերը	(2)
- Մեծ եղեռնի հետևանքները	(1,5)
62. ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅԵՐԻ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԵՐԸ 1915 ԹՎԱԿԱՆԻՆ	
- Վանի հերոսամարտը	(2)
- Ինքնապաշտպանական մարտերը Շապին-Գարահիսարում և Սասունում	(1,5)
- Մուսա լեռան և Ուրֆայի ինքնապաշտպանությունը	(1,5)
63. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՓԵՏՐՎԱԴՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՏՈ	
- Ինքնակալության տապալումը և Օզակովի կազմակերպումը	(2)
- Հեղափոխությունը և Արևմտյան Հայաստանը	(1,5)
- Արևելահայ ազգային խորհրդի ստեղծումը	(1,5)
64. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ	

- Հնկտեմբերյան հեղափոխությունը և Անդրկովկասը (1,5)
- «Թուրքահայաստանի մասին դեկրետը» (1,5)
- Հայկական հարցը Բրեստ-Լիտովսկի բանակցություններում (2)
- 65. 1918 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԱՅԻՍՅԱՆ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԵՐԸ: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՉԱԿՈՒՄԸ
- Թուրքական արշավանքը Արևելյան Հայաստան և Անդրկովկաս (1,5)
- Հայ ժողովրդի Մայիսյան հերոսամարտերը (2)
- Հայաստանի Հանրապետության հռչակումը: Բաթումի հաշտությունը (1,5)
- 66. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ (1918-1920 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ)
- Իշխանության բարձրագույն և տեղական մարմինների ձևավորումը (1,5)
- 1918 թ.
- Պետականության ամրապնդումը 1919-1920 թթ. (1,5)
- 2ինված ուժերի կազմակերպումը (2)
- 67. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 1918-1920 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
- Սոցիալ - տնտեսական դրությունը (2)
- Մայիսյան ապստամբության նախապատրաստումը (1,5)
- Ապստամբության ընթացքը և պարտությունը (1,5)
- 68. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 1918-1920 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
- Կապերը Քառյակ միության երկրների հետ (1,5)
- Հայ-վրացական հարաբերությունները (1,5)
- Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները (2)
- 69. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՓԱՐԻՉԻ ԿՈՆՖԵՐԱՆՍՈՒՄ: ՍԵՎՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐԸ
- Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության կոնֆերանսում (1,5)
- Սան Ռեմոյի կոնֆերանսը (1,5)
- Հայաստանն ըստ Սևրի պայմանագրի (2)
- 70. 1920 ԹՎԱԿԱՆԻ ԹՈՒՐԶ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
- Քեմալա-բոլշևիկյան հարաբերությունները և Հայաստանը (1,5)
- Թուրք-հայկական պատերազմը (2)
- Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը (1,5)
- 71. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅՆԱՑՈՒՄԸ
- Հայ-ռուսական հարաբերությունները (2)
- Քաղաքական ճգնաժամը Հայաստանում 1920 թ. աշնանը: Հայ (1,5)
- Հեղկոմի մուտքը Հայաստան
- 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ի Երևանի համաձայնագիրը և Հայաստանի խորհրդայնացումը (1,5)
- 72. 1921 ԹՎԱԿԱՆԻ ՓԵՏՐՎԱՐՅԱՆ ԱՊՍԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
- Զանգվածային բռնությունները և «ռազմական կոմունիզմի» քաղաքականությունը (2)
- Ապստամբության սկիզբը և Երևանի գրավումը (1,5)
- Ապստամբության պարտությունը (1,5)
- 73. ՊԱՅՔԱՐ ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՄԱՐ 1920-1921 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
- Զանգեզուրի հերոսամարտը: Գարեգին Նժդեհ (2)
- Ադրբեջանի Հեղկոմի 1920 թ. նոյեմբերի 30-ի որոշումը (1,5)
- Պայքար Լեռնային Ղարաբաղը Հայաստանին միավորելու համար (1,5)
- 74. 1921 ԹՎԱԿԱՆԻ՝ ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԵՎ ԿԱՐՍԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԵՐԸ
- Ռուս-թուրքական բանակցությունները (1,5)
- Մոսկվայի պայմանագիրը և Հայաստանը (1,5)
- Կարսի պայմանագիրը (2)
- 75. ԱՆԴՐՖԵՂԵՐԱՑԻԱՅԻ ԵՎ ԽՍՀՄ-Ի ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ
- Խորհրդային Հայաստանի առաջին Սահմանադրությունը (1,5)
- Անդրֆեդերացիայի կազմավորումը (2)
- ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը (1,5)
- 76. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ 1921-1928 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
- Նոր տնտեսական քաղաքականությունը (նեպ) (1,5)
- Միջոցառումներ հողային հարցի լուծման ուղղությամբ (1,5)
- Տնտեսության վերականգնումը (2)
- 77. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒԹՅՈՒՆ 1920-1930-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
- Սփյուռքի առաջացումը (1,5)
- Հայկական հարցը 1921-1923 թթ. (1,5)
- Հայրենադարձությունը (2)
- Սփյուռքի առաջացումը (1,5) - Հայկական հարցը 1921-1923 թթ. (1,5) - Հայրենադարձությունը (2)
- 78. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՆՂՈՒՍՏՐԱՑՈՒՄԸ (1928-1940 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ)
- Ինդուստրացման խնդիրները (1,5)
- Ինդուստրացման ընթացքը (2)
- Արդյունքները (1,5)
- 79. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿՈՒԵԿՏԻՎԱՑՈՒՄԸ
- Կոլեկտիվացման նպատակը (1,5)

- Ընթացքը (2)
- Հետևանքները (1,5)
- 80. ԽՈՐՀՐԴՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ 1920-1930-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
 - Գրականությունը (1,5)
 - Կերպարվեստը և ճարտարապետությունը (2)
 - Երաժշտությունը, թատրոնը և կինոն (1,5)
- 81. ԽՈՐՀՐԴՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԴԸ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ
 - Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը (1,5)
 - Հայկական դիվիզիաների կազմավորումը և նրանց մարտական ուղին (1,5)
 - Պատերազմի հայ զորահրամանատարները և հերոսները (2)
 - Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը (1,5) - Հայկական դիվիզիաների կազմավորումը և նրանց մարտական ուղին (1,5) - Պատերազմի հայ զորահրամանատարները և հերոսները (2)
- 82. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ - ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԸ ԽՈՐՀՐԴՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 1945 - 1985 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
 - Քաղաքական հալածանքները (1,5)
 - Անհատի պաշտամունքի քննադատությունը (1,5)
 - Ազգային զարթոնքը (2)
- 83. ՍՓՅՈՒՌՔԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՓՈՒԼՈՒՄ
 - Չանգվածային հայրենադարձությունը 1946-1948 թթ. (2)
 - Սփյուռքահայության տեղաշարժերը և Նոր կենտրոնների առաջացումը (1,5)
 - Հասարակական-քաղաքական կյանքը. պայքար Հայոց ցեղասպանության ճանաչման համար (1,5)
- 84. ԽՈՐՀՐԴՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՀԵՏՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ
 - Գիտությունների ակադեմիայի ստեղծումը: Հայագիտության զարգացումը (2)
 - Երաժշտությունը, թատրոնը և կինոն (1,5)
 - Կերպարվեստը և ճարտարապետությունը (1,5)
- 85. ԱՐՑԱԽՅԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ (1988-1991 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐ)
 - Արցախյան շարժման սկիզբը. սումգայիթյան ողբերգությունը (2)
 - Ազգային-ազատագրական պայքարի վերելքը (1,5)
 - Իրավիճակը Ղարաբաղում. ԼՂՀ հռչակումը (1,5)
- 86. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՒՈՒԹՅԱՆ ՀՈՉԱԿՈՒՄԸ (1991 ԹՎԱԿԱՆ)
 - 1990 թ. խորհրդարանական ընտրությունները: Հայաստանի անկախության հռչակագիրը (1990 թ. օգոստոս) (1,5)
 - Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակումը (1991 թ. սեպտեմբեր) (2)
 - ԽՍՀՄ-ի փլուզումը և ԱՊՀ-ի ստեղծումը (1,5)

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 5-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:
2. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 6-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:
3. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 7-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:
4. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 8-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՏՈՄՄԻ ՆՄՈՒՇ

1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱՇԽԱՐՀԸ (5 միավոր)
 - Հայկական լեռնաշխարհը (2 միավոր)
 - Գետերն ու լճերը (1,5 միավոր)
 - Վարչական բաժանումները (1,5 միավոր)
2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ (IX-XI ԴԱՐԵՐ) (5 միավոր)
 - Գյուղատնտեսությունը և արհեստագործությունը (2 միավոր)
 - Ներքին և արտաքին առևտուրը (1,5 միավոր)
 - Կառավարման համակարգը (1,5 միավոր)
3. ԱՐԵՎՏԱՀԱՅԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ-ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԵԼՔԸ XIX ԴԱՐԻ 90-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ (5 միավոր)
 - Սասունի 1894 թ. ապստամբությունը (1,5 միավոր)
 - Բարենորոգումների Մայիսյան ծրագիրը (1,5 միավոր)
 - Չեյթունի 1895 թ. ապստամբությունը (2 միավոր)

4. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՀԵՏՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ	(5 միավոր)
- Գիտությունների ակադեմիայի ստեղծումը: Հայագիտության զարգացումը	(2 միավոր)
- Երաժշտությունը, թատրոնը և կինոն	(1,5 միավոր)
- Կերպարվեստը և ճարտարապետությունը	(1,5 միավոր)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇՆԵՐ

Դիմորդների գիտելիքները պարզելու նպատակով կազմվում են հարցատոմսերի տարբերակներ, որոնցից յուրաքանչյուրը պարունակում է 4 հարց՝ հին, միջին, նոր և նորագույն ժամանակաշրջաններից: Յուրաքանչյուր հարց բաղկացած է երեք (3) ենթահարցերից: Գնահատումը կատարվում է 20-միավորանոց համակարգով:

Բոլոր հարցերը հավասարազոր են. յուրաքանչյուր հարցից դիմորդը կարող է վաստակել առավելագույնը 5 միավոր՝ տվյալ հարցի բոլոր երեք ենթահարցերի լրիվ պատասխանի առկայության դեպքում: Ընդ որում՝ ենթահարցերից երկուսը գնահատվում են առավելագույնը 1,5 միավոր, իսկ մեկը՝ առավելագույնը 2 միավոր: Գնահատումը կատարվում է հետևյալ կերպ.

1) 1,5 միավորանոց ենթահարցին տրված գրավոր պատասխանը գնահատվում է հետևյալ կերպ.

1. 1,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցին տրված է սպառնիչ պատասխան, մտքերը շարադրված են տրամաբանորեն և ժամանակագրության պահպանմամբ.

բ) շարադրանքում տրված են երևույթների և իրադարձությունների պատճառներն ու հետևանքները:

2. 1 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցն ամբողջությամբ շարադրված է տրամաբանորեն, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների ոչ էական բացթողումներ կամ վրիպակներ.

բ) ժամանակաշրջանի, իրադարձության, երևույթի և պատմական գործչի նկարագրության մեջ բաց են թողնված որոշ ոչ էական մանրամասներ:

3. 0,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը լուսաբանված է մակերեսորեն, շարադրանքից պարզ է, որ դիմորդը հստակ պատկերացում չունի ենթահարցի մասին.

բ) ենթահարցի շարադրանքում կան էական բացթողումներ, տրամաբանական, ժամանակագրական և անունների սխալներ:

4. 0 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցի պատասխանը լիովին բացակայում է (ոչինչ գրված չէ).

բ) շարադրված նյութն ամբողջությամբ չի վերաբերում տվյալ ենթահարցին:

2) 2 միավորանոց ենթահարցին տրված գրավոր պատասխանը գնահատվում է հետևյալ կերպ՝

1. 2 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցին տրված է սպառնիչ պատասխան, մտքերը շարադրված են տրամաբանորեն և ժամանակագրության պահպանմամբ.

բ) շարադրանքում տրված են երևույթների և իրադարձությունների պատճառներն ու հետևանքները:

2. 1,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը շարադրված է տրամաբանորեն, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների ոչ էական բացթողումներ.

բ) ժամանակաշրջանի, իրադարձության, երևույթի և պատմական գործչի նկարագրության մեջ բաց են թողնված որոշ ոչ էական մանրամասներ:

3. 1 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը հիմնականում պարզաբանված է, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների որոշ սխալներ.

բ) շարադրանքում պահպանված է տրամաբանական կապը, բայց առկա են էական բացթողումներ:

4. 0,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը լուսաբանված է մակերեսորեն, շարադրանքից պարզ է, որ դիմորդը հստակ պատկերացում չունի ենթահարցի մասին.

բ) ենթահարցի շարադրանքում կան էական բացթողումներ, տրամաբանական, ժամանակագրական և անունների սխալներ:

5. 0 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցի պատասխանը լիովին բացակայում է (ոչինչ գրված չէ).

բ) շարադրված նյութն ամբողջությամբ չի վերաբերում տվյալ ենթահարցին:

Դիմորդի քննական գնահատականն առաջանում է տարբերակի չորս հարցերի բոլոր ենթահարցերից վաստակած միավորների գումարից: Երբ դիմորդի վաստակած միավորների գումարը ամբողջ թիվ չի կազմում, ապա այն ամբողջացվում է հոգուտ դիմորդի: Օրինակ, եթե նա հարցատոմսի նմուշի 12 ենթահարցերից գնահատվել է այսպես՝

1,5+1+1,5+1,5+1+1+2+1+1,5+1+0+1,5, այսինքն՝ ընդհանուր գումարը կազմում է 14,5 միավոր, ապա դիմորդի պատասխանը գնահատվում է 15 միավոր:

Դիմորդը պետք է պատասխանի իրեն ներկայացված տարբերակի բոլոր 4 հարցերին: Եթե 4 հարցերից ոչ մեկի պատասխանը տրված չէ, ապա դիմորդի աշխատանքը գնահատվում է «0» միավոր:

Ծանոթություն: Հայոց պատմության բուհական ընդունելության քննության հարցաշարը և գնահատման չափանիշները մշակվել ու կազմվել են ՀՀ հանրակրթական դպրոցներում գործող «Հայոց պատմություն» առարկայի 5-8-րդ դասարանների ծրագրի և դասագրքերի (վերջին՝ 2000 թ. հրատարակության, խմբագիր՝ Վ. Բարխուդարյան) հիման վրա: Դիմորդների պատասխանները ստուգվում և գնահատվում են միայն հիշյալ դասագրքերի ուսումնական կյուբի շրջանակներում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 5-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:

2. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 6-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:

3. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 7-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:

4. Հայոց պատմություն, դասագիրք հանրակրթական դպրոցի 8-րդ դասարանի համար, խմբագրությամբ՝ Վ. Բարխուդարյանի, Երևան, 2000:

ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՑՈՒՄԻ ՆՍՈՒՇ

1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱՇԽԱՐՀԸ	(5 միավոր)
- Հայկական լեռնաշխարհը	(2)
- Գետերն ու լճերը	(1,5)
- Վարչական բաժանումները	(1,5)
2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԸ (IX-XI ԴԱՐԵՐ)	(5 միավոր)
- Գյուղատնտեսությունը և արհեստագործությունը	(1,5)
- Ներքին և արտաքին առևտուրը	(1,5)
- Կառավարման համակարգը	(2)
3. ԱՐԵՎՍՏԱՀԱՅԵՐԻ ԱՉԳԱՅԻՆ-ԱՉԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԵԼՔԸ XIX ԴԱՐԻ 90-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	(5 միավոր)
- Սասունի 1894 թ. ապստամբությունը	(1,5)
- Բարենորոգումների Մայիսյան ծրագիրը	(2)
- Չեյթունի 1895 թ. ապստամբությունը	(1,5)
4. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՀԵՏՊԱՏԵՐԱՉՍՅԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ	(5 միավոր)
- Գիտությունների ազգային ակադեմիայի ստեղծումը: Հայագիտության զարգացումը	(2)
- Երաժշտություն, թատրոն և կինո	(1,5)
- Կերպարվեստ և ճարտարապետություն	(1,5)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ

Դիմորդների գիտելիքները պարզելու նպատակով կազմվում են հարցատոմսերի տարբերակներ, որոնցից յուրաքանչյուրը պարունակում է 4 հարց՝ հին, միջին, նոր և նորագույն ժամանակաշրջաններից: Յուրաքանչյուր հարց բաղկացած է երեք (3) ենթահարցերից: Գնահատումը կատարվում է 20-միավորանոց համակարգով:

Բոլոր հարցերը հավասարազոր են. յուրաքանչյուր հարցից դիմորդը կարող է վաստակել առավելագույնը 5 միավոր՝ տվյալ հարցի բոլոր երեք ենթահարցերի լրիվ պատասխանի առկայության դեպքում: Ընդ որում՝ ենթահարցերից երկուսը գնահատվում են առավելագույնը 1,5 միավոր, իսկ մեկը՝ առավելագույնը 2 միավոր:

1) 1,5 միավորանոց ենթահարցին տրված գրավոր պատասխանը գնահատվում է հետևյալ կերպ.

1. 1,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցին տրված է սպառիչ պատասխան, մտքերը շարադրված են տրամաբանորեն և ժամանակագրության պահպանմամբ.

բ) շարադրանքում տրված են երևույթների և իրադարձությունների պատճառներն ու հետևանքները:

2. 1 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցն ամբողջությամբ շարադրված է տրամաբանորեն, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների ոչ էական բացթողումներ կամ վրիպակներ:

բ) ժամանակաշրջանի, իրադարձության, երևույթի և պատմական գործչի նկարագրության մեջ բաց են թողնված որոշ ոչ էական մանրամասներ:

3. 0,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը լուսաբանված է մակերեսորեն, շարադրանքից պարզ է, որ դիմորդը հստակ պատկերացում չունի ենթահարցի մասին:

բ) ենթահարցի շարադրանքում կան էական բացթողումներ, տրամաբանական, ժամանակագրական և անունների սխալներ:

4. 0 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցի պատասխանը լիովին բացակայում է (ոչինչ գրված չէ):

բ) շարադրված նյութն ամբողջությամբ չի վերաբերում տվյալ ենթահարցին:

2) 2 միավորանոց ենթահարցին տրված գրավոր պատասխանը գնահատվում է հետևյալ կերպ.

1. 2 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցին տրված է սպառիչ պատասխան, մտքերը շարադրված են տրամաբանորեն և ժամանակագրության պահպանմամբ:

բ) շարադրանքում տրված են երևույթների և իրադարձությունների պատճառներն ու հետևանքները:

2. 1,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը շարադրված է տրամաբանորեն, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների ոչ էական բացթողումներ:

բ) ժամանակաշրջանի, իրադարձության, երևույթի և պատմական գործչի նկարագրության մեջ բաց են թողնված որոշ ոչ էական մանրամասներ:

3. 1 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը հիմնականում պարզաբանված է, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների որոշ սխալներ:

բ) շարադրանքում պահպանված է տրամաբանական կապը, բայց առկա են էական բացթողումներ:

4. 0,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը լուսաբանված է մակերեսորեն, շարադրանքից պարզ է, որ դիմորդը հստակ պատկերացում չունի ենթահարցի մասին:

բ) ենթահարցի շարադրանքում կան էական բացթողումներ, տրամաբանական, ժամանակագրական և անունների սխալներ:

5. 0 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցի պատասխանը լիովին բացակայում է (ոչինչ գրված չէ):

բ) շարադրված նյութն ամբողջությամբ չի վերաբերում տվյալ ենթահարցին:

Դիմորդի քննական գնահատականն առաջանում է տարբերակի չորս հարցերի բոլոր ենթահարցերից վաստակած միավորների գումարից: Երբ դիմորդի վաստակած միավորների գումարը ամբողջ թիվ չի կազմում, ապա այն ամբողջացվում է հոգուտ դիմորդի: Օրինակ, եթե նա հարցատոմսի նմուշի 12 ենթահարցերից գնահատվել է այսպես՝

1,5+1+1,5+1,5+1+1+1+2+1,5+1+0+1,5, այսինքն՝ ընդհանուր գումարը կազմում է 14,5 միավոր, ապա դիմորդի պատասխանը գնահատվում է 15 միավոր:

Դիմորդը պետք է պատասխանի իրեն ներկայացված տարբերակի բոլոր 4 հարցերին: Եթե 4 հարցերից ոչ մեկի պատասխանը տրված չէ, ապա դիմորդի աշխատանքը գնահատվում է «0» միավոր:

Ծանոթություն: Հայոց պատմության բուհական ընդունելության քննության հարցաշարը և գնահատման չափանիշները մշակվել ու կազմվել են ՀՀ հանրակրթական դպրոցներում գործող «Հայոց պատմություն» առարկայի 5-8-րդ դասարանների ծրագրի և դասագրքերի (վերջին՝ 2000 թ. հրատարակության, խմբագիր՝ Վ. Բարխուդարյան) հիման վրա: Դիմորդների պատասխանները ստուգվում և գնահատվում են միայն նշված դասագրքերի ուսումնական նյութի շրջանակներում:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՏԱՌԹՅՈՒՆ

2004 Թ. ԲՈՒՀԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ԶՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

1. ՀԻՆ ԵԳԻՊՏՈՍ

- Միասնական պետության կազմավորումը (1,5)
- Եգիպտոսը հին և միջին թագավորությունների շրջանում (2)
- Եգիպտական պետության հզորացումն ու անկումը (1,5)

2. ԱՔԵՄԵՆՅԱՆ ԻՐԱՆԸ

- Կյուրոս Մեծի նվաճումները: Աքեմենյան տերության կազմավորումը. Դարեհ I (2)
- Աքեմենյան Իրանի թուլացումն ու անկումը (1,5)
- Հին Իրանի մշակույթը (1,5)

3. ԶԱՂԱԶ-ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ ԱԹԵՆՔՈՒՄ ԵՎ ՍՊԱՐՏԱՅՈՒՄ

- Արիստոկրատիայի իշխանությունն Աթենքում: Դրակոնի օրենքները և Սոլոնի

բարեփոխումները (2)

- Պիսիստրատի տիրանիան և Կլիսթենեսի բարեփոխումները (1,5)
- Պետության առաջացումը Սպարտայում: Սպարտացիներ և հելոտներ (1,5)
- 4. ՀՈՒՅՆ-ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ ԵՎ ԱԹԵՆԱԿԱՆ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՆ
- Պատերազմի պատճառները, սկիզբը և ընթացքը (2)
- Աթենական ծովային միությունը և պատերազմի ավարտը (1,5)
- Դեմոկրատիայի ծաղկումը Աթենքում. Պերիկլես (1,5)
- 5. ՀԵԼԵՆԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԾԱՂԿՈՒՄԸ Ք.Ա. V - IV ԴԱՐԵՐՈՒՄ
- Օլիմպիական խաղերը: Հունական թատրոնը: Ողբերգություն և կատակերգություն (2)
- Ճարտարապետությունը, քանդակագործությունը և նկարչությունը (1,5)
- Կրթությունը և գիտությունը (1,5)
- 6. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑՈՒ ՏԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀՉՈՐԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ՏՐՈՀՈՒՄԸ
- Մակեդոնիայի հզորացումը (1,5)
- Ալեքսանդր Մակեդոնացու արևելյան արշավանքը (1,5)
- Ալեքսանդրի տերության ճկարկումն ու մասնատումը (2)
- 7. ՀՌՈՄԻ ՎԵՐԱԾՎԵԼԸ ՄԻՋԵՐԿՐԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ՀՉՈՐԱԳՈՒՅՆ ՏԵՐՈՒԹՅԱՆ
- Պայքար Հռոմի և Կարթագենի միջև. պոլիտիկայի պատերազմները (2)
- Հռոմեական նվաճումները Ք. ա. II դարում (1,5)
- Հանրապետության վերածվելը աշխարհակալ տերության (1,5)
- 8. ՀՌՈՄԵԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՃԳՆԱԺԱՄՆ ՈՒ ԱՆԿՈՒՄԸ
- Գայոս Մարիուսի բարեփոխումները: Սուլլայի դիկտատուրան (1,5)
- Սպարտակի ապստամբությունը (1,5)
- Առաջին եռապետությունը: Կրասոսի արշավանքը (2)
- 9. ԿԱՅՍԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ ՀՌՈՄՈՒՄ
- Կեսարը և Պոմպեոսը: Կեսարի դիկտատուրան (1,5)
- Հանրապետականները և կեսարականները (1,5)
- Օկտավիանոսը և Անտոնիոսը: Ակցիոնի ճակատամարտը: Օգոստոսի միապետությունը

(2)

- 10. ՀՌՈՄԻ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ
- Հռոմեական կրոնը (1,5)
- Կրթությունը և դաստիարակությունը: Գիտությունը և գրականությունը (2)
- Ճարտարապետությունը և արվեստը (1,5)
- 11. ԶՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԵՎԵՂԵՑԻՆ ԱՐԵՎՄՈՒՏՔՈՒՄ ԵՎ ԱՐԵՎԵԼՔՈՒՄ
- Զրիստոնեության տարածումը: Զրիստոնեության հավատո հանգանակը (2)
- Սուրբ գիրքը (1,5)
- Եկեղեցին Արևելքում: Եկեղեցու կառույցը (1,5)
- 12. ԲՅՈՒԶԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՅՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ IV - VI ԴԱՐԵՐՈՒՄ
- Բյուզանդիայի ծնունդը (1,5)
- Կայսերական իշխանությունը (1,5)
- Բյուզանդիայի ոսկեդարը Հուստինիանոս կայսեր օրոք (2)
- 13. ԻՍԼԱՄԻ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ: ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԽԱԼԻՖԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ
- Մուհամեդը և իսլամը: Արաբական նվաճումները (2)
- Պառակտումն իսլամում: Շիաներ և սուննիներ (1,5)
- Խալիֆայությունը Օմայանների և Աբբասյանների օրոք (1,5)
- 14. ՖՐԱՆԿԱԿԱՆ ՏԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ VII-IX ԴԱՐԵՐՈՒՄ
- Մերովինգների վախճանը: Կարլոս Մեծի պատերազմները (2)
- Աստծո ընտրյալ կայսրը: Վերդենի բաժանքը (1,5)
- Կարոլինգյան վերածնունդը (1,5)
- 15. ՀԻՆ ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ ԵՎ ՎԵՐԵԼՔԸ
- «Վարյազներից մինչև հույներ»: Հին Ռուսիայի ծնունդը (2)
- Հին Ռուսիայի մկրտությունը (1,5)
- «Ռուսկայա պրավդա» (1,5)
- 16. ԽԱՉԱԿՐԱՑ ԱՌԱՋԻՆ ԱՐՇԱԿԱՆՔԸ ԵՎ ԽԱՉԱԿՐԱՑ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԻՄՆՈՒՄԸ
- Պապի կոչը: Խաչակրաց առաջին արշավանքը (2)
- Երուսաղեմի թագավորությունը (1,5)
- Հոգևոր - ասպետական միաբանություններ (1,5)
- 17. ՎԱՂ ՎԵՐԱԾՆՈՒՄԸ ԵՎ ՀՈՒՄԱՆԻՉՄԱՆ ԻՏԱԼԻԱՅՈՒՄ: ԲԱՐՁՐ ՎԵՐԱԾՆԱԴԻ ԱՐՎԵՍՏԸ
- Վերածնունդի հասկացությունը: Վերածնության նախադրյալները: Հումանիստներ (2)
- Վերածնունդի գրականությունը և արվեստը (1,5)
- Բարձր վերածնունդի արվեստը (1,5)
- 18. ՌԵՖՈՐՄԱՑԻԱ
- Ինչ է Ռեֆորմացիան: Թեզիսներ ինդուլգենցիաների վաճառքի դեմ: Ինդուլգենցիա, թեև հավատքով փրկություն (2)
- Գյուղացիական պատերազմը Գերմանիայում (1,5)
- Լյութերական եկեղեցու կազմավորումը (1,5)
- 19. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՅՏՆԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
- Զրիստափոր Կոլումբոս: Էնրիկե Ցովագնաց: Գաղութների հիմնումը (2)
- Իսպանացիները Նոր աշխարհում (1,5)

- Հայտնագործությունները շարունակվում են: Հյուսիսային Ամերիկայի գաղութները (1,5)
- 20. ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻ ՀՉՈՐԱՑՈՒՄԸ ԻՎԱՆ IV ԱՀԵՂԻ ՕՐՈՔ
 - Ցարական տիրապետության ընդունումը (1,5)
 - Օպրիչնինա (1,5)
 - Իվան Ահեղի արտաքին քաղաքականությունը (2)
- 21. 1640-1660 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՆԳԼԻՎԿԱՆ ԲՈՒՐժՈՒՎԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ
 - Հեղափոխության պատճառները (1,5)
 - Քաղաքացիական պատերազմը (2)
 - Հեղափոխության ավարտը և Ստյուարտների իշխանության վերականգնումը (1,5)
- 22. ՌՈՒՄԱԿԱՆ ԿԱՅՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ՀՉՈՐԱՑՈՒՄԸ ՊԵՏՐՈՍ I-Ի ԵՎ ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ II-Ի ՕՐՈՔ
 - Պետրոս Մեծի բարեփոխումները (1,5)
 - Հյուսիսային պատերազմը (1,5)
 - Կայսրության հզորացումը Եկատերինա II-ի օրոք (2)
- 23. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ
 - Գաղութների ապստամբության պատճառները (1,5)
 - Անկախության համար պատերազմի սկիզբը: Պատերազմի ընթացքը և ավարտը (2)
 - ԱՄՆ-ի Սահմանադրության ընդունումը (1,5)
- 24. ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ ԵՎ ՍԿԻԶԲԸ: ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ
 - Լուսավորական շարժումը: Հեղափոխության հասունացումը և սկիզբը (2)
 - Սահմանադրական միապետության ստեղծումը (1,5)
 - Հանրապետության առաջացումը (1,5)
- 25. ԿՈՆՍՈՒԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՅՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՄ
 - Կոնսուլությունից դեպի կայսրություն (1,5)
 - Նապոլեոնի ներքին քաղաքականությունը: Քաղաքացիական օրենսգիրքը (1,5)
 - Կայսրության հզորացումը (2)
- 26. ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՅՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ: ՎԻԵՆԱՅԻ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎԸ
 - Նապոլեոնի արշավանքը Ռուսաստան (2)
 - Առաջին կայսրության կործանումը (1,5)
 - Վիեննայի վեհաժողովը (1,5)
- 27. ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՐՑԸ XIX ԴԱՐՈՒՄ
 - Արևելյան հարցի ելությունը (1,5)
 - Ղրիմի պատերազմը և նրա հետևանքները (1,5)
 - 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը: Բեռլինի վեհաժողովը (2)
- 28. ԱՄՆ-Ը XIX ԴԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԵՍԻՆ: ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
 - Տնտեսական զարգացումը և տարածքային աճը (1,5)
 - Աբոլիցիոնիզմ (1,5)
 - Քաղաքացիական պատերազմը 1861-1865 թվականներին: Հարավի վերակառուցումը (2)
- 29. ԻՏԱԼԻԱՅԻ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ: ԻՏԱԼԻԱԿԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ XIX ԴԱՐԻ ՎԵՐՋԻՆ ԵՎ XX ԴԱՐԻ ՍԿԶԲԻՆ
 - Երկրի միավորման սկիզբը: «Կարմիր շապկավորների հազարյակը» (Գարիբալդի) (1,5)
 - Իտալիայի միավորման ավարտը (1,5)
 - Իտալական թագավորության պետական կարգը և քաղաքական կյանքը (2)
- 30. ԳԵՐՄԱՆԿԱՆ ԿԱՅՐՈՒԹՅԱՆ ԱՏԵՂԾՈՒՄԸ ԵՎ ՀՉՈՐԱՑՈՒՄԸ
 - Գերմանիայի միավորման պատմական անհրաժեշտությունը: Երկրի միավորման ընթացքը և ավարտը (2)
 - Կայսրության պետական կարգը և քաղաքական կյանքը (1,5)
 - Արտաքին քաղաքականությունը (1,5)
- 31. ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
 - Առաջին աշխարհամարտի պատճառները և սկիզբը (1,5)
 - Պատերազմի գլխավոր ճակատները և ռազմական գործողությունները 1914-1916 թթ. (2)
 - Գերմանիայի և նրա դաշնակիցների պարտությունը: Առաջին աշխարհամարտի գլխավոր արդյունքները (1,5)
- 32. ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԸ 1917 ԹՎԱԿԱՆԻՆ: ՇՐՋԱԴԱՐՁ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԵՉ
 - Ռազմաքաղաքական ճգնաժամը Ռուսաստանում (1,5)
 - Փետրվարյան հեղափոխությունը (1,5) - Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը (2)
- 33. ՎԵՐՍԱԼ-ՎԱՇԻՆԳՏՈՆՅԱՆ ՀԱՄԱՎԱՐԳԸ: ԱԶԳԵՐԻ ԼԻԳԱՅԻ ԱՏԵՂԾՈՒՄԸ
 - Փարիզի հաշտության խորհրդաժողովը: Պատերազմի արդյունքների ամփոփումը: Սևրի պայմանագիրը (2)
 - Վաշինգտոնյան համաձայնագրերը (1,5)
 - Ազգերի լիգայի ստեղծումը (1,5)
- 34. ԽՍՀՄ-Ի ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ
 - Ուկրաինայի և Բելոռուսիայի խորհրդայնացումը (1,5)
 - Անդրկովկասի և Միջին Ասիայի խորհրդայնացումը (1,5)
 - ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը (2)
- 35. ՖԱՇԻՉՄԻ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ: ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ 1933-1939 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
 - Ֆաշիզմի առաջացումը (2)

- Երկիրը ֆաշիստական վարչակարգի ներքո (1,5)
- Արտաքին քաղաքականությունը (1,5)
- 36. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԳՆԱԺԱՄԸ ԱՄՆ-ՈՒՄ: Ֆ. ՌՈՒԶՎԵԼՏԻ ՆՈՐ ԿՈՒՐՍԸ
- Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամը ԱՄՆ-ում (2)
- Նոր կուրսի քաղաքականությունը (1,5)
- Ֆ. Ռուզվելտի արտաքին քաղաքականությունը (1,5)
- 37. ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՍԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ, ՍԿԻԶԲԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼԸ (1939-1941 թթ.)
- Պատերազմի պատճառները և սկիզբը (2)
- Իրադարձություններն Արևմտյան Եվրոպայում (1,5)
- Ֆրանսիայի անձնատուր լինելը (1,5)
- 38. ԽՍՀՄ-ի ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ: ԵՐԿՐՈՐԴ ԶԱԿԱՏԻ ԲԱՑՈՒՄԸ
- Գերմանիայի հարձակումը Խորհրդային Միության վրա (1,5)
- Բեկում պատերազմի ընթացքում (1,5)
- Թեհրանի խորհրդաժողովը: Երկրորդ ճակատի բացումը: Պատերազմի արդյունքները 1944 թ. (2)
- 39. ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԻ ԱՎԱՐՏԸ ԵՎ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ
- Յալթայի խորհրդաժողովը (1,5)
- Գերմանիայի անձնատուր լինելը: Պոտսդամի խորհրդաժողովը (2)
- Ճապոնիայի պարտությունը: Պատերազմի ռազմաքաղաքական արդյունքները (1,5)
- 40. ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
- 1978-1979 թթ. իրանական հեղափոխությունը և իսլամական հանրապետության հռչակումը (2)
- Իրանա-իրաքյան պատերազմը (1980-1988 թթ.) (1,5)
- Իրանը 1990-ական թվականներին: Հայաստան-Իրան միջպետական հարաբերությունները (1,5)
- 41. ԽՍՀՄ- Ի ՓԼՈՒԶՈՒՄԸ: ԱՊՀ ԵՐԿՐՆԵՐԸ 1991-2000 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ
- Վերակառուցման կուրսը: Խորհրդային Միության անկումը և ԱՊՀ ստեղծումը (2)
- Համագործակցության ուղիների որոնումներ (1,5)
- Հայաստանը և ԱՊՀ երկրները (1,5)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇՆԵՐ

- Դիմորդների գիտելիքները պարզելու նպատակով կազմվում են հարցատոմսերի տարբերակներ, որոնցից յուրաքանչյուրը պարունակում է 4 հարց՝ հին, միջին, նոր և նորագույն ժամանակաշրջաններից: Յուրաքանչյուր հարց բաղկացած է երեք (3) ենթահարցերից: Գնահատումը կատարվում է 20-միավորանոց համակարգով:
- Բոլոր հարցերը հավասարազոր են. յուրաքանչյուր հարցից դիմորդը կարող է վաստակել առավելագույնը 5 միավոր՝ տվյալ հարցի բոլոր երեք ենթահարցերի լրիվ պատասխանի առկայության դեպքում: Ընդ որում՝ ենթահարցերից երկուսը գնահատվում են առավելագույնը 1,5 միավոր, իսկ մեկը՝ առավելագույնը 2 միավոր:
- 1) 1,5 միավորանոց ենթահարցին տրված գրավոր պատասխանը գնահատվում է հետևյալ կերպ.
1. 1,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝
 - ա) ենթահարցին տրված է սպառիչ պատասխան, մտքերը շարադրված են տրամաբանորեն և ժամանակագրության պահպանմամբ.
 - բ) շարադրանքում տրված են երևույթների և իրադարձությունների պատճառներն ու հետևանքները:
 2. 1 միավոր գնահատվում է, եթե՝
 - ա) ենթահարցն ամբողջությամբ շարադրված է տրամաբանորեն, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների ոչ էական բացթողումներ կամ վրիպակներ.
 - բ) ժամանակաշրջանի, իրադարձության, երևույթի և պատմական գործչի նկարագրության մեջ բաց են թողնված որոշ ոչ էական մանրամասներ:
 3. 0,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝
 - ա) ենթահարցը լուսաբանված է մակերեսորեն, շարադրանքից պարզ է, որ դիմորդը հստակ պատկերացում չունի ենթահարցի մասին.
 - բ) ենթահարցի շարադրանքում կան էական բացթողումներ, տրամաբանական, ժամանակագրական և անունների սխալներ:
 4. 0 միավոր գնահատվում է, եթե՝
 - ա) ենթահարցի պատասխանը լիովին բացակայում է (ոչինչ գրված չէ).
 - բ) շարադրված նյութն ամբողջությամբ չի վերաբերում տվյալ ենթահարցին:
- 2) 2 միավորանոց ենթահարցին տրված գրավոր պատասխանը գնահատվում է հետևյալ կերպ.
1. 2 միավոր գնահատվում է, եթե՝
 - ա) ենթահարցին տրված է սպառիչ պատասխան, մտքերը շարադրված են տրամաբանորեն և ժամանակագրության պահպանմամբ.
 - բ) շարադրանքում տրված են երևույթների և իրադարձությունների պատճառներն ու հետևանքները:

2. 1,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը շարադրված է տրամաբանորեն, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների ոչ էական բացթողումներ:

բ) ժամանակաշրջանի, իրադարձության, երևույթի և պատմական գործչի նկարագրության մեջ բաց են թողնված որոշ ոչ էական մանրամասներ:

3. 1 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը հիմնականում պարզաբանված է, բայց կան ժամանակագրական, փաստական և անունների որոշ սխալներ:

բ) շարադրանքում պահպանված է տրամաբանական կապը, բայց առկա են էական բացթողումներ:

4. 0,5 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցը լուսաբանված է մակերեսորեն, շարադրանքից պարզ է, որ դիմորդը հստակ պատկերացում չունի ենթահարցի մասին:

բ) ենթահարցի շարադրանքում կան էական բացթողումներ, տրամաբանական, ժամանակագրական և անունների սխալներ:

5. 0 միավոր գնահատվում է, եթե՝

ա) ենթահարցի պատասխանը լիովին բացակայում է (ոչինչ գրված չէ):

բ) շարադրված նյութն ամբողջությամբ չի վերաբերում տվյալ ենթահարցին:

Դիմորդի քննական գնահատականն առաջանում է տարբերակի չորս հարցերի բոլոր ենթահարցերից վաստակած միավորների գումարից: Երբ դիմորդի վաստակած միավորների գումարը ամբողջ թիվ չի կազմում, ապա այն ամբողջացվում է հոգուտ դիմորդի: Օրինակ, եթե նա հարցատոմսի նմուշի 12 ենթահարցերից գնահատվել է այսպես՝

1,5+2+1,5+1,5+1+1+2+1+1,5+1+0+1,5, այսինքն՝ ընդհանուր գումարը կազմում է 15,5 միավոր, ապա դիմորդի պատասխանը գնահատվում է 16 միավոր:

Դիմորդը պետք է պատասխանի իրեն ներկայացված տարբերակի բոլոր 4 հարցերին: Եթե 4 հարցերից ոչ մեկի պատասխանը տրված չէ, ապա դիմորդի աշխատանքը գնահատվում է «0» միավոր:

Ծանոթություն: Ընդհանուր պատմության բուհական ընդունելության քննության հարցաշարը և գնահատման չափանիշները մշակվել ու կազմվել են ՀՀ հանրակրթական դպրոցներում գործող «Ընդհանուր պատմություն» առարկայի 5-8-րդ դասարանների ծրագրի և դասագրքերի (վերջին՝ 2000 թ., 2001 թ. հրատարակության, Երևան, «Չանգակ-97») հիման վրա: Դիմորդների պատասխանները ստուգվում և գնահատվում են միայն հիշյալ դասագրքերի ուսումնական նյութի շրջանակներում:

Փոփոխման պատմություն

Փոփոխող ակտ

Համապատասխան ինկորպորացիան

Փոփոխված ակտ

Փոփոխող ակտ

Համապատասխան ինկորպորացիան